

รายงานวิจัย

คุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2553

Thais' Quality of Life in Year 2010

สำนักวิจัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กันยายน 2553

รายงานวิจัย

คุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2553
Thais' Quality of Life in Year 2010

สำนักวิจัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กันยายน 2553

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
118 ถนนเสรีไทย คลองจั่น บางกะปิ
กรุงเทพมหานคร 10240
ประเทศไทย

โทร : 662-375-8972

โทรสาร: 662-374-2759

E-mail : rcadmin@nida.ac.th

© 2553 โดยสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สงวนสิทธิ์: การคัดลอก การจัดเก็บไว้ในระบบที่จะเรียกกลับมาใช้ใหม่ หรือการส่งผ่านในรูปแบบใด หรือวิธีการใด ไม่ว่าทางไฟฟ้า เครื่องกล การถ่ายสำเนา การอัดเสียง หรือวิธีการอื่นใด ต้องขออนุญาตจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ยกเว้น การนำเสนอที่ประชุมทางวิชาการและนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการเผยแพร่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่การหาผลประโยชน์เชิงพาณิชย์

ข้อความและความคิดเห็น ในสิ่งพิมพ์ฉบับนี้ เป็นของผู้เขียน/คณะวิจัย มิใช่ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือทรัพย์สินอันเป็นผลมาจากสิ่งใดในรายงานฉบับนี้

ชื่อสถานที่พิมพ์ (ถ้ามี).....

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 2) สำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี ระหว่างปี 2553-2555 3) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาคต่าง ๆ และเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตในช่วงเวลาที่ผ่านมา และ 4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทย การศึกษาทำโดยการสุ่มตัวอย่างจากประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบทของจังหวัดที่เป็นตัวอย่างใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี หนองคาย นครราชสีมา นครศรีธรรมราช สตูล และชุมพร ใช้จำนวนตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น 4,500 คน

ผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.10 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด มีรายได้บุคคลเฉลี่ย 17,099.12 บาท/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 22,470.65 บาท/ปี และรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 13,839.61 บาท/ปี ส่วนใหญ่มีเงินออมและครึ่งหนึ่งมีหนี้สิน

คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ได้จากการสำรวจ มีดังนี้ **คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 8.00 จากคะแนนเต็ม 10) **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 8.32 จากคะแนนเต็ม 10) **คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม** ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ยกเว้นปัญหาเกี่ยวกับเสียงจากยานพาหนะ ซึ่งมีปัญหาในระดับน้อย และมีความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 7.96 จากคะแนนเต็ม 10) **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีสุขภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี ในรอบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย แต่ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารับการรักษาตัวในสถานพยาบาล และไม่มีโรคประจำตัว สำหรับภาวะความเครียดนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีอาการผิดปกติที่บ่งบอกถึงความเครียด **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน** ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสินค้าประเภทอาหารมีราคาค่อนข้างแพง แต่ก็มีความพึงพอใจในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ส่วนเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนใหญ่เห็นว่า ชีวิตและทรัพย์สินของตนยังมีความปลอดภัยในระดับค่อนข้างน้อย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4 ขอบเขตโครงการวิจัย	5
1.5 นิยามปฏิบัติการ	5
1.6 แผนการดำเนินงาน	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ	7
2.2 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย	9
2.3 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	15
2.4 คุณภาพชีวิตในบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ- ศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	22
2.5 กรอบแนวคิด	31
2.6 ผลการศึกษาในระยะปีที่ 1 และปีที่ 2 (ปี พ.ศ.2550 - 2551)	33
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	37
3.1 วิธีการศึกษา	37
3.2 ประชากรและตัวอย่าง	38
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39

	หน้า
3.4 การเก็บข้อมูลภาคสนาม	41
3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูล	42
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ลักษณะภูมิประเทศ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	43
4.1 ลักษณะภูมิประเทศ	43
4.2 ลักษณะทางประชากร	48
4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ	50
4.4 ลักษณะทางด้านสังคม	54
บทที่ 5 ลักษณะทั่วไป วิถีชีวิต และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตัวอย่าง	85
5.1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง	85
5.1.1 ลักษณะด้านประชากรและสังคม	85
5.1.2 การทำงานและรายได้ของตัวอย่าง	87
5.2 วิธีการดำเนินชีวิตของตัวอย่าง	93
5.2.1 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและยานพาหนะ	93
5.2.2 การเป็นเจ้าของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	96
5.2.3 การพักผ่อนหย่อนใจ	97
5.2.4 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ	107
5.2.5 ความต้องการและโอกาสในการศึกษาต่อ	108
5.2.6 ความน่าเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ	114
5.2.7 ความต้องการและโอกาสในการศึกษาต่อ	116
5.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง	117
บทที่ 6 คุณภาพชีวิตของคนไทยและการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในภาคต่าง ๆ และช่วงเวลาที่ผ่านมา	121
6.1 คุณภาพชีวิตของคนไทย	121
6.1.1 คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน	121
6.1.2 คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว	128

6.1.3	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด	136
6.1.4	คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	139
6.1.5	คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน	146
6.1.6	การมีคุณธรรมจริยธรรม	151
6.2	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านต่าง ๆ	155
	ระหว่างปี 2550 – 2552 และการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับชีวิตใน	
	ระยะเวลาห้าปีที่ผ่านมา	
6.2.1	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน	155
6.2.2	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว	156
6.2.3	การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด	156
6.2.4	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	156
6.2.5	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็น	157
	ในชีวิตประจำวัน	
6.2.6	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐ	159
	ในด้านต่างๆ	
บทที่ 7	สรุปและข้อเสนอแนะ	161
	7.1 สรุปผลของการศึกษา	161
	7.2 ข้อเสนอแนะ	163
บทที่ 8	ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิต	165
	บรรณานุกรม	167
	ภาคผนวก	171
	ก แบบสัมภาษณ์	173
	ข เว็บไซต์ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตของคนไทย	191

สารบัญชิตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ประเภทของตัวชี้วัดที่ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	8
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของประชากรในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และความหนาแน่นของประชากรต่อ 1 ตารางกิโลเมตรจำแนกตามภาค พ.ศ.2550	49
ตารางที่ 4.2	จำนวนการเกิด การตาย การย้ายเข้า และการย้ายออก จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	50
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามภาค พ.ศ.2550 (ไตรมาสที่ 3)	50
ตารางที่ 4.4	รายได้ และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	51
ตารางที่ 4.5	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้และภาค พ.ศ.2550	52
ตารางที่ 4.6	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่ายและภาค พ.ศ.2550	53
ตารางที่ 4.7	จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมและภาค พ.ศ.2550	54
ตารางที่ 4.8	ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	55
ตารางที่ 4.9	จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียนและครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามภาค ปีการศึกษา 2551	56
ตารางที่ 4.10 ก.	ลำดับผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุการป่วยทั้งประเทศและรายภาค ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ.2550	58
ตารางที่ 4.10 ข.	ลำดับผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุการป่วยของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ.2550	59
ตารางที่ 4.11 ก.	ลำดับผู้ป่วยในจำแนกตามกลุ่มสาเหตุการป่วย ทั้งประเทศและ รายภาค ต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	61
ตารางที่ 4.11 ข.	ลำดับผู้ป่วยใน จำแนกตามกลุ่มสาเหตุการป่วย ของโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ต่อประชากร 100,000 คน พ.ศ.2550	62
ตารางที่ 4.12	จำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และอัตราส่วนบุคลากร 1 คนต่อประชากร จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	63
ตารางที่ 4.13	สถิติการใช้กระแสไฟฟ้า จำแนกตามภาค พ.ศ.2551	64

	หน้า	
ตารางที่ 4.14	สถิติการผลิตและการจำหน่ายน้ำประปา จำแนกตามภาค พ.ศ.2551	64
ตารางที่ 4.15	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศจำแนกตามภาค พ.ศ.2550	65
ตารางที่ 4.16	ปริมาณขยะมูลฝอย จำแนกตามภาค เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ.2547 - 2549	66
ตารางที่ 4.17	ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ.2551	67
ตารางที่ 4.18	พื้นที่ป่าไม้ จำแนกตามภาค เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ.2543 และ 2547	72
ตารางที่ 4.19	คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค พ.ศ.2550	74
ตารางที่ 4.20	ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามประเภทของพลังงานและภาค พ.ศ.2551	79
ตารางที่ 4.21	ความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ.2551	81
ตารางที่ 5.1	ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางด้านประชากรและสังคม ตามภาคและรวมทั้งประเทศ	85
ตารางที่ 5.2	ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการมีงานทำ และระยะเวลาที่ทำงาน ตามภาคและรวมทั้งประเทศ	89
ตารางที่ 5.3 ก	ร้อยละของรายได้บุคคล รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	83
ตารางที่ 5.3 ข	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายจ่ายโดยประมาณต่อตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของรายจ่ายเป็นรายภาคและรวมทั้งประเทศ	91
ตารางที่ 5.4	ร้อยละของการมีเงินออมและการมีหนี้สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	92
ตารางที่ 5.5	ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยตามภาคและรวมทั้งประเทศ	94
ตารางที่ 5.6	ร้อยละของตัวอย่างที่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (อย่างน้อยอย่างละ 1 ชิ้น) จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	96
ตารางที่ 5.7	ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามเวลาพักผ่อนหย่อนใจ (ไม่รวมเวลานอน) ตามภาคและรวมทั้งประเทศ	98

	หน้า	
ตารางที่ 5.8	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนความถี่กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	98
ตารางที่ 5.9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนของกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	104
ตารางที่ 5.10	ร้อยละของการไปทัศนจาร/ทัศนศึกษาของตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมา จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	105
ตารางที่ 5.11	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจกับเวลาและกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	107
ตารางที่ 5.12 ก	ร้อยละของการติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำรายภาคและรวมทั้งประเทศ	108
ตารางที่ 5.12 ข	ร้อยละของความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ของตัวอย่างแยกตามรายภาคและรวมทั้งประเทศ	110
ตารางที่ 5.13	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความน่าเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	114
ตารางที่ 5.14	ร้อยละของความต้องการและโอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติมของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	117
ตารางที่ 5.15	ร้อยละของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความคิดเห็นทางการเมืองของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ	118
ตารางที่ 6.1	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงาน of ตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	122
ตารางที่ 6.2	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจกับชีวิตการทำงาน of ตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	126
ตารางที่ 6.3	ร้อยละของการทำงานบ้านของแม่บ้าน (แม่บ้านที่อยู่บ้าน โดยมีได้ทำการค้าหรือกิจการใด ๆ) จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	127

		หน้า
ตารางที่ 6.4	ร้อยละความรู้สึกรักของแม่บ้านต่อการเป็นแม่บ้าน จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	127
ตารางที่ 6.5	ร้อยละของการมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้านของแม่บ้านจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	128
ตารางที่ 6.6	ร้อยละของแม่บ้านที่ต้องการไปทำอาชีพอื่น จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	128
ตารางที่ 6.7	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของช่วงเวลาที่สมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างอยู่พร้อมหน้ากัน	129
ตารางที่ 6.7 ข	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของช่วงเวลาที่สมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างรับประทานอาหารร่วมกัน	130
ตารางที่ 6.8	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อครอบครัวของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	131
ตารางที่ 6.9	ร้อยละของบุคคลที่ตัวอย่างพึงได้มากที่สุดเมื่อเดือนก่อน เรียงตามอันดับ 1-3 จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	134
ตารางที่ 6.10	ร้อยละของจำนวนคนในบ้านและการเล็งคูดสมาชิกในครอบครัวของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	135
ตารางที่ 6.11	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	136
ตารางที่ 6.12	ร้อยละของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	137
ตารางที่ 6.13	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	139
ตารางที่ 6.14	ร้อยละของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของตัวอย่างมากที่สุด เป็นอันดับ 1 อันดับ 2 และอันดับ 3 จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	144
ตารางที่ 6.15	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	145

		หน้า
ตารางที่ 6.16	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	147
ตารางที่ 6.17	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	149
ตารางที่ 6.18	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	151
ตารางที่ 6.19	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีคุณธรรม จริยธรรม ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	152
ตารางที่ 6.20	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	154
ตารางที่ 6.21	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคะแนนความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	155
ตารางที่ 6.21	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	142
ตารางที่ 6.22	การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ครอบครัว สุขภาพและความเครียด และสิ่งแวดล้อม ระหว่างปี 2550 – 2553	157
ตารางที่ 6.23	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ระหว่างปี 2550 - 2553	158
ตารางที่ 6.24	ร้อยละของความคิดเห็นของตัวอย่างในการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับห้าปีที่ผ่านมา จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ	159

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา	32

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของโครงการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2550 ได้มีบทบัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้ เช่นเดียวกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่มีปรากฏในมาตราต่าง ๆ อย่างน้อย 7 มาตรา จึงถือว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย ได้ยกระดับความสำคัญของการที่รัฐจะต้องให้การบริการและยังประโยชน์ทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างเห็นได้ชัด เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านี้ ที่ถึงแม้จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ แต่ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ เพียงแต่กำหนดให้รัฐพึงกระทำเท่านั้น ซึ่งหมายถึงว่ารัฐจะดำเนินการหรือไม่ก็ได้ และถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ก็ตาม เนื้อหาสาระในมาตราต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญฉบับปี พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนก็ได้ถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ด้วยเช่นเดียวกัน สำหรับบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีดังนี้

1. รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนา มาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (มาตรา 79) (ซึ่งเดิมปรากฏในมาตรา 73)

2. รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม (มาตรา 80) ดังนี้ คือ

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสถานะยากลำบาก **ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเองได้**

(2) ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพ อันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการ สาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาสุขภาพ และจัดบริการสาธารณสุข โดยมีผู้ทำหน้าที่ให้บริการดังกล่าว ซึ่งได้ ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ

(3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรทางการ ศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็น ไทย มีระเบียบ นึกถึงส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ และต้องมีให้สาธารณูปโภคขั้น พื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในความผูกขาดของเอกชน อันอาจก่อให้เกิดความ เสี่ยงภัยแก่รัฐ (มาตรา 84 (10))

4. ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิต ของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมใน การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน (มาตรา 85 (5))

นอกจากนั้น โบายแห่งรัฐ ยังมุ่งส่งเสริมประชาชนในภาคการเกษตร ซึ่งประชาชน ในเขตชนบทส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของ เกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้ง ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร ในรูปของสภาเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษา ผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร (มาตรา 84 (8)) ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตรเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ (มาตรา 84 (14))

และเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่มีความสุข และยั่งยืน จึงเน้นการพัฒนาที่ต้องส่งเสริม การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ให้ดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตมา เป็นระยะเวลาต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 โดยมีการดำเนินการ โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของ คนในเขตเมืองของไทย” ซึ่ง ประกอบด้วย โครงการย่อย 5 โครงการ คือ

- 1) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร” ดำเนินการในปี พ.ศ. 2536
- 2) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ดำเนินการในปี พ.ศ. 2537
- 3) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ” ดำเนินการในปี พ.ศ. 2538
- 4) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคใต้” ดำเนินการในปี พ.ศ. 2539
- 5) โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคกลาง” ดำเนินการในปี พ.ศ. 2541

ในปี พ.ศ. 2544 สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในเขตกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจถดถอย” (วันเพ็ญ วอกกลาง สิทธิเดช นิลสัมฤทธิ์ และมนตรี เกิดมีมูล, 2545) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจคุณภาพชีวิตของคนในเขตกรุงเทพมหานคร จากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทย ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2540-2543

โครงการวิจัยของสำนักวิจัยทั้งหมดที่ได้ดำเนินการมาแล้วนั้น ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองทั้งสิ้น ในปี พ.ศ. 2551 จึงเริ่มมีการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยในเขตชนบท ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยจัดทำเป็นโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะ 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2552 และดำเนินการสำรวจข้อมูลสลับกันไปในแต่ละปีระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท นอกจากนี้ยังได้จัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และสร้างดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในแต่ละปี โดยผ่านเว็บไซต์ <http://qol.nida.ac.th> เพื่อให้ผู้ที่สนใจทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

จากเหตุผลและความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จึงเห็นควรที่จะทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนไทย เพื่อทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยในมิติต่างๆ เช่น ด้านการทำงาน ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพและความเครียด และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งทางสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลและผลการศึกษาที่ได้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลคุณภาพชีวิตของคนไทย ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ในการนำข้อมูลและผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

โครงการวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทย มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
2. เพื่อสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี ระหว่างปี 2553-2555
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาคต่าง ๆ และเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตในช่วงเวลาที่ผ่านมา
4. เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ประโยชน์ต่อส่วนรวม

- 1) เป็นการเพิ่มองค์ความรู้ทางด้านสังคมวิทยาในเรื่องคุณภาพชีวิต และตัวแปรที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย
- 2) ได้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลและฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตในหีองข้อมูล (Data Archives) ที่ผู้ใช้สามารถนำไปวิเคราะห์ต่อไปได้
- 3) ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประเมินผลความพึงพอใจของสังคมต่อการดูแลเอาใจใส่ของรัฐ และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยต่อไป

1.3.2 ประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ

- 1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย
- 2) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในแต่ละจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดที่เป็นตัวอย่างในการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดได้
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ของตนได้

4) กระทบที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ได้

5) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วิเคราะห์หรือทำการศึกษาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตต่อไปได้

1.4 ขอบเขตโครงการวิจัย

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ประกอบด้วย การศึกษาคุณภาพชีวิตของบุคคล โดยใช้ตัวชี้วัดทางอัตวิสัย (Subjective Indicators) และตัวชี้วัดทางวัตถุวิสัย (Objective Indicators) ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประชากรตัวอย่างที่ศึกษาคือประชาชนสัญชาติไทย ที่อาศัยอยู่ ณ จังหวัดที่เป็นตัวอย่าง การสำรวจจะดำเนินการทุกปี เป็นเวลา 3 ปีต่อเนื่องกัน คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2555

การศึกษานี้ใช้ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่พัฒนามาจากมาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครและภาคต่าง ๆ ที่สำนักวิจัยพัฒนาไว้ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2547 และตัวชี้วัดจากโครงการวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทยปี 2550-2552 ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการทำงาน ครอบครัว สุขภาพและความเครียด สิ่งแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน

นอกจากการสำรวจข้อมูลแล้ว โครงการนี้ได้พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเก็บบันทึกข้อมูลและระบบฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทยในลักษณะเป็นแฟ้มข้อมูล (Data Files) ในห้องข้อมูล (Data Archives) เพื่อให้ผู้สนใจมีความสะดวกในการเข้าถึงและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

1.5 นิยามปฏิบัติการ

คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน หมายถึง ความพึงพอใจที่บุคคลมีต่องาน/อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน และมีความสุขจากการทำงานนั้น ความพึงพอใจต่องานครอบคลุมมิติต่างๆ เช่น ความมั่นคงของงาน รายได้จากการทำงาน ความปลอดภัยในการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับงาน ความต้องการที่จะทำงานนั้นต่อไปเรื่อยๆ เป็นต้น

คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว หมายถึง การรับรู้ภาวะความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลในครอบครัว ในลักษณะของการที่บุคคลในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เช่น มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การดูแลสมาชิกในครอบครัวที่เจ็บป่วยหรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ การช่วยแบ่งเบาระยะค่าใช้จ่ายในครอบครัว การอยู่พร้อมหน้ากันทั้งครอบครัวในโอกาสสำคัญต่างๆ เป็นต้น

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด หมายถึง การมีอาการทางด้านร่างกายและจิตใจที่บ่งบอกถึงภาวะของสุขภาพทางกาย ได้แก่ การเจ็บป่วย และภาวะความเครียดของจิตใจ คือ ความวิตกกังวลที่บุคคลรับรู้ขึ้นเนื่องมาจากเหตุการณ์หรือสภาวะการณ์ต่างๆ

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกทางกายและจิตใจเกี่ยวกับการได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณใกล้บ้าน

คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน หมายถึง ความพึงพอใจต่อการได้รับบริการที่ดีจากภาครัฐในด้านการศึกษา คมนาคม สาธารณสุข สาธารณูปโภคต่างๆ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความพึงพอใจในด้านราคาสินค้าอุปโภค บริโภค และค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคที่เป็นอยู่ด้วย

1.6 ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

โครงการวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทย ใช้ระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 12 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2552 - กันยายน 2553 โดยได้เริ่มปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ วางแผนการสุ่มตัวอย่าง ทดสอบแบบสัมภาษณ์ และอบรมพนักงานเก็บข้อมูล ในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2552 และเริ่มเก็บข้อมูลภาคสนามในเดือนมกราคม - เมษายน 2553 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ลงรหัสและบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเขียนรายงานสรุปผลการศึกษาจนแล้วเสร็จในเดือนกันยายน 2553

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทย ครั้งนี้ ประกอบด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิต ทั้งในต่างประเทศและในประเทศ ได้แก่

- การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ
- การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย
- การพัฒนามาตรวัดของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

จากโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร และคนในเขตเมืองของภาคต่าง ๆ อีก 4 ภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง รวมทั้งงานวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจถดถอย และงานวิจัย คุณภาพชีวิตของคนไทย ที่ดำเนินการระหว่าง ปี 2550 - 2552

2.1 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ

ในระยะแรกของการประเมินคุณภาพชีวิตในงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต จะใช้มาตรวัดในเชิงปริมาณ (Objective Indicators) เช่น อัตราการเพิ่มของประชากร สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และอัตราการเกิดคดีอาชญากรรม เป็นต้น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1933 มีรายงานเรียกว่า “Recent Social Trends in the U.S.” ซึ่งเป็นรายงานมาตรวัดทางสังคมชิ้นแรกที่ทำโดยคณะกรรมการด้านแนวโน้มของสังคม ของประธานาธิบดีฮูเวอร์ ในรายงานของ Rossi และ Gilmartin (1980) พบว่าระหว่างปี พ.ศ.2516-2520 มีอย่างน้อย 21 ประเทศ ที่มีการจัดทำรายงานประจำปี เกี่ยวกับมาตรวัดทางสังคม อย่างไรก็ตามแม้ว่าการวัดคุณภาพชีวิตในเชิงปริมาณจะทำได้ง่าย แต่ก็เพียงเป็นการกำหนดค่าให้ประสบการณ์ชีวิตตัวเองแบบเท่านั้น (Andrews และ Withney, 1976)

การใช้มาตรวัดคุณภาพชีวิต “เชิงคุณภาพ” ได้เริ่มขึ้นเมื่อปี 1960 โดยมีงานศึกษาหลายชิ้น เช่น การศึกษาวิจัยปัญหาสุขภาพจิตกับสภาวะสุขภาพอนามัยของ Gurin, Veroff และ Feld (1960) การวิจัยสุขภาพจิตกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องของ Bradburn and Caplovitz (1960) และมาตรวัดทางสังคมสำหรับประเมินคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากทัศนของคนอเมริกันต่อคุณภาพชีวิต โดย Andrews and Withney (1976)

จากผลงานวิจัยที่ศึกษา คุณภาพชีวิตที่ผ่านมาถ้าใช้ประเภทของมาตรวัดโดยมีตัวชี้วัด (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ) และระดับของกลุ่มเป้าหมาย (บุคคล/ชุมชน) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาที่อาจจำแนกผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทของตัวชี้วัดที่ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ระดับกลุ่มเป้าหมาย	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
บุคคล	กลุ่มที่ 1: รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพการจ้างงาน	กลุ่มที่ 2: ทักษะเกี่ยวกับความสุข คุณภาพชีวิต
ชุมชน	กลุ่มที่ 3: รายได้ประชาชาติ อัตรา การเกิดอาชญากรรม อัตรา การตาย	กลุ่มที่ 4: ความพึงพอใจในชีวิต และความพึงพอใจต่อ ชุมชน

จากตารางที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นงานวิจัยคุณภาพชีวิตเชิงปริมาณในระดับบุคคล ตัวอย่างการศึกษาในแนวนี้นี้ได้แก่งานวิจัยของ Wilson (1967) เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 เป็นงานวิจัยคุณภาพชีวิตที่ใช้ตัวชี้วัดเป็นนามธรรมหรือในเชิงคุณภาพในระดับบุคคล ตัวอย่างงานวิจัยในกลุ่มนี้ได้แก่ งานวิจัยของ Andrews and Withney (1976) และ Zandra (1983) เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 เป็นงานวิจัยคุณภาพชีวิตในระดับชุมชน (เมือง รัฐ ประเทศ) ตัวอย่างงานวิจัยคุณภาพชีวิตแนวนี้นี้ เช่น งานวิจัยของ Smith (1973) และ Liu (1974, 1975a, 1976b, 1976) เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 เป็นงานวิจัยคุณภาพชีวิตในระดับชุมชน ตัวชี้วัดในการศึกษาของงานวิจัยในกลุ่มนี้ คือ ค่าเฉลี่ยของอัตราความพึงพอใจที่แต่ละบุคคลมีต่อชีวิตของแต่ละชุมชนนั่นเอง ตัวอย่างงานวิจัยคุณภาพชีวิตแนวนี้นี้ เช่น งานวิจัยของ Sirgy, Joseph, Rahtz, Cicic, and Underwood (2000). เป็นต้น

UNESCO (1980: 312) ได้แบ่งมาตรวัดคุณภาพชีวิตออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่มาตรวัดด้านวัตถุวิสัย (Objectively) และมาตรวัดด้านจิตวิสัย (Subjectively) มาตรวัดด้านวัตถุวิสัย ได้แก่ ปัจจัยประชากร (อายุ เพศ โรคประจำตัว) ปัจจัยด้านสังคม (ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ

ปัจจุบัน อาชีพสุดท้ายก่อนเกษียณ ลักษณะการอยู่อาศัย การเงิน สมาชิกชมรม) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (รายได้ต่อเดือน การมีเงินออม สถานะทางสังคม เช่น การมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ภาระหนี้สิน) ส่วนมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านจิตวิสัย จะเป็นเรื่องของการรับรู้ ความรู้สึก ความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ต่อองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิต ได้แก่ ความรับรู้และพอใจในสุขภาพของตนเอง ความพอใจในสภาพแวดล้อม ทั้งบุคคลและสถานที่ เศรษฐกิจ การพึ่งพาตนเอง การรับรู้ที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

นอกจากนี้การวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตอาจแบ่งออกเป็นลักษณะอื่น ๆ ได้อีก เช่น แบ่งเป็น วิธีชีวิตทั่วไป (General Life) กับวิธีชีวิตในแง่เฉพาะ (Specific Domains of Life) เช่น การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสมรส ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Glenn (1985) และ Haring-Hidore (1985) การศึกษาวิจัยความพึงพอใจในงานและความพึงพอใจในชีวิต เช่นงานของ Rice, Near และ Hunt (1980) และงานวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย เช่น งานวิจัยของ Zantra and Hempel (1984) ส่วนตัวอย่างการศึกษาค้นคว้าชีวิตของวิธีชีวิตทั่วไป ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าชีวิตของคนอเมริกัน โดย Andrews and Withney (1976) เป็นต้น

การวิจัยเกี่ยวกับมาตรวัดคุณภาพชีวิตนับตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน นักวิจัยได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับมาตรวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับสุขภาพของผู้ป่วยด้วยโรคชนิดต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้ป่วยโรคความจำเสื่อม โดย Smith, Lamping, Banerjee, Harwood, et al (2005) เป็นต้น

2.2 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย

การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทยได้มีหน่วยงานราชการ และหน่วยงานวิจัยหลายแห่งได้พยายามพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (สศช) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) และ Human Achievement Index (HAI) ของ UNDP และสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นต้น

ในกรณีของ ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2525 โดยสภาพัฒนาฯ ได้กำหนดรูปแบบของลักษณะของสังคมไทยและคนไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต โดยกำหนดเป็นเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.)ของคนไทย ได้ข้อสรุปว่า การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย จะต้องผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ทุกตัวชี้วัด

ในปี พ.ศ. 2528 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและอนุมัติเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2528 ให้ดำเนินการ โครงการปีรณรงค์คุณภาพชีวิต และ ประกาศใช้เป็นปีรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ (ปราช.) (ระหว่าง 20 สิงหาคม พ.ศ.2528 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2530) โดยใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน 8 หมวด 32 เครื่องชี้วัดเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยว่าอย่างน้อยคนไทยควรมีคุณภาพชีวิตในเรื่องอะไรบ้าง และควรมีระดับความเป็นอยู่ไม่ต่ำกว่าระดับไหน ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

ในปี พ.ศ. 2531 กชช. มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มอบโครงการปีรณรงค์ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงานต่อ ภายใต้ชื่องานว่า "งานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท" (พชช.)"

ปี พ.ศ. 2533 มีการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ทุกครัวเรือนทั่วประเทศทุกปีและกรมการพัฒนาชุมชนทำการประมวลผลวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาพรวมทั้งประเทศ

ปี พ.ศ. 2535 มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 9 หมวด 37 ตัวชี้วัดเพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 -2539)

ปี พ.ศ. 2540 มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 8 หมวด 39 ตัวชี้วัดเพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 -2544)

ปี พ.ศ. 2545 มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 6 หมวด 37 ตัวชี้วัด เพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มีการปรับปรุงเครื่องชี้วัด จปฐ. เป็น 6 หมวด 42 ตัวชี้วัด เพื่อใช้จัดเก็บข้อมูลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ดังนี้

- หมวดที่ 1 สุขภาพดี
- หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย
- หมวดที่ 3 ฝึกฝนการศึกษา
- หมวดที่ 4 รายได้ก้าวหน้า
- หมวดที่ 5 plugged ค่านิยมไทย
- หมวดที่ 6 ร่วมใจพัฒนา

ในส่วนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ได้มอบทุนวิจัยและจัดพิมพ์รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นการศึกษาในระยะที่ 1 (อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (บรรณาธิการ), 2541) สำหรับระยะ

ที่ 2 ได้ศึกษาวิจัยและพิมพ์รายงานการวิจัยเรื่อง การสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสังคม ปี พ.ศ. 2546 (อมรา พงศาพิชญ์ และคณะ, 2546)

ในส่วนของ Human Achievement Index (HAI) ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมานี้ ได้เปิดผลรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ซึ่งเป็นการประเมินโดยใช้ตัวชี้วัดและข้อมูลสถิติเพื่อสะท้อนความก้าวหน้า ความไม่เท่าเทียม และความท้าทายในการพัฒนาคนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เข้าใจบริบทการพัฒนาของไทย ซึ่งเป็นที่มาของแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ได้ระบุว่า ไทยเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับกลางที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านการพัฒนาคนตลอดเวลา 20 ปีที่ผ่านมา และน่าจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคนแห่งสหประชาชาติตามแนวทางของสหประชาชาติได้ก่อนปี 2558 ดังจะเห็นได้จากความก้าวหน้าในหลายประการ อาทิ ความยากจนที่ลดลงจาก 38% ในปี 2533 เป็น 11% ในปี 2547 เด็กๆ ได้รับการศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การติดเชื้อ HIV ลดลง หญิงและชายเสมอภาคกันมากขึ้น

แต่การพัฒนาของไทยก็ยังมีช่องว่างที่น่าห่วงใย เพราะความก้าวหน้าดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่ม ดังจะเห็นได้จากการที่เมืองใหญ่ยังคงเจริญเติบโตเร็วกว่าชนบท และความยากจนยังกระจุกตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ เงินออมในภาคครัวเรือนลดลง ขณะที่หนี้สินเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษา และแรงงานที่ขาดทักษะ การเข้าถึงบริการสุขภาพที่ยังไม่ทั่วถึง ปัญหามลพิษและภัยธรรมชาติ และปัญหาโรคเอดส์ที่เริ่มก่อตัวขึ้นอีกครั้งในภาคใต้และแหล่งอุตสาหกรรมบางพื้นที่

รายงานดังกล่าวยังได้รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติของไทยในปี 2547 ซึ่งมี 11 เรื่อง ได้แก่

1. การลดสัดส่วนประชากรยากจนลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2533-2558 ซึ่งบรรลุเป้าหมายแล้ว
2. ลดสัดส่วนประชากรที่หิวโหยลงครึ่งหนึ่งในช่วง 2533-2558 ซึ่งบรรลุผลแล้ว
3. ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาภายใน ปี 2558 ซึ่งใกล้บรรลุผลแล้ว
4. ขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษาภายในปี 2548 และในทุกระดับการศึกษาภายในปี 2548 ซึ่งบรรลุผลแล้ว
5. ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีลง 2 ใน 3 ในช่วงปี 2533-2558 ซึ่งเป้าหมายนี้ไม่สามารถใช้กับไทยได้
6. ลดอัตราการตายของมารดาลง 3 ใน 4 ในช่วงปี 2533-2558 ซึ่งเป้าหมายนี้ไม่

สามารถใช้กับประเทศไทยได้

7. ชะลอและลดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ภายในปี 2558 ว่าอาจเริ่มเป็นปัญหาอีก ซึ่งบรรลุผลแล้ว แต่มีสัญญาณก่อตัวรอบใหม่

8. ป้องกันและลดการเกิดโรคมมาเลีย วัณโรค และโรคสำคัญอื่นๆ ภายในปี 2558 ซึ่งบรรลุผลแล้วสำหรับมาลาเรีย และมีโอกาสบรรลุผลในส่วนของวัณโรค

9. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีโอกาสบรรลุเป้าหมาย

10. ลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มสะอาดและส้วมถูกสุขลักษณะลงครึ่งหนึ่งในปี 2533-2558 ซึ่งบรรลุผลแล้ว และ

11. ยกกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในชุมชนแออัดภายในปี 2563 ซึ่งมีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย

UNDP ได้ประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาโดยใช้ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index-HAI) ซึ่งมีองค์ประกอบ 8 ด้าน 40 ตัวชี้วัด ซึ่งได้แก่

(1) ด้านสุขภาพ นั้น ประชากรส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพพื้นฐานมากขึ้น หลังจากรัฐบาลได้ริเริ่มหลักประกันสุขภาพภายใต้โครงการ "30 บาทรักษาทุกโรค" แต่ก็ยังติดปัญหา 3 ประการ คือ 1.ประชากรบางกลุ่มกลายเป็นกลุ่มด้อยโอกาส เพราะความยากจนหรือปัญหาพิเศษ เช่น สูงอายุ หรือพิการ 2.คนไทยถูกคุกคามจากปัญหาสุขภาพทั้งเก่าและใหม่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโลกาภิวัตน์ อาทิ โรค ไข้หวัดนก โรคอ้วน การดื่มแอลกอฮอล์ โรคเอดส์ และ 3.สังคมไทยยังขาดความเสมอภาคด้านบริการสุขภาพ บุคลากรสาธารณสุขยังกระจุกตัวในกรุงเทพฯ และเขตเมือง ทำให้บุคลากรในพื้นที่ห่างไกลต้องรับภาระหนัก

(2) ด้านการศึกษา การขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีมีผลให้เด็กไทยได้เข้าเรียนมากขึ้นและนานขึ้น ในปี 2548 คนไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 8.5 ปี เพิ่มขึ้นจาก 7.6 ปีในปี 2545 แต่ยังมีคำถามเกี่ยวกับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา คุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาของแรงงานไทย และความไม่สอดคล้องกันระหว่างการศึกษากับตลาดแรงงาน

(3) ด้านชีวิตการงาน อัตราการว่างงานในปี 2548 ลดลงเหลือ 1.3% โดยอัตราการว่างงานในกรุงเทพฯ และภาคกลางสูงกว่าพื้นที่อื่นเล็กน้อย ส่วนโครงการประกันสังคมได้ขยายขอบเขตมากขึ้น ทำให้แรงงานในระบบ 8.5 ล้านคนได้รับสิทธิประกันสังคม แต่แรงงานนอกระบบจำนวนมากกว่า 22-23 ล้านคนยังไม่ได้รับการคุ้มครองด้านประกันสังคม ขณะที่ความท้าทายที่สำคัญคือ เรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งสมุทรปราการและสมุทรสาครมีสถิติบาดเจ็บสูงสุด แต่กลุ่มที่น่าเป็นห่วง คือ แรงงานนอกระบบที่ขาดความรู้และการคุ้มครองทางกฎหมาย

(4) ด้านรายได้ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจทำให้คนไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 14,963 บาท ต่อครัวเรือนต่อเดือนในปี 2547 แต่ยังมีคนจนอีกจำนวนไม่น้อย นอกจากนี้คนไทยยังก่อหนี้สินเพิ่มขึ้นมาก และการกระจายรายได้ยังมีความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูง

(5) ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม โดย 3 ใน 4 ของครัวเรือนเป็นเจ้าของบ้าน บนที่ดินของตนเอง ร้อยละ 99 ของครัวเรือน มีส่วนที่ถูก สุขอนามัย น้ำดื่มสะอาด และมีไฟฟ้าใช้ แต่ยังมีปัญหาจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มลพิษ และภัยธรรมชาติที่เพิ่มความถี่และความรุนแรงมากขึ้น

(6) ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ปัญหาผู้สูงอายุอาจเพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเกิดจากการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำเพิ่มขึ้น รวมทั้งสังคมยังมีความเสี่ยงเรื่องปัญหา ยาเสพติดและอาชญากรรม

(7) ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ในภาพรวมพื้นที่ต่างๆ มีโครงสร้างคมนาคมที่ดี มีเครือข่ายถนนที่ครอบคลุม ด้านการสื่อสารมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ก็นำมาซึ่งความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น

(8) ด้านการมีส่วนร่วม คนไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางมากขึ้น ทั้งในเรื่องสิทธิเลือกตั้ง และความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิทางการเมืองหลายรูปแบบ

ความจริง ประเทศไทยเริ่มมีรายงานตัวชี้วัดทางสังคม (Social Indicators) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้จัดทำ ลักษณะรายงานมีลักษณะเป็นข้อมูลรายปี นอกจากนี้ยังมีการก่อตั้ง โครงการพัฒนาสังคมขึ้นในปี พ.ศ. 2523 เพื่อวิเคราะห์หาตัวแบบของการพัฒนาสังคมระยะยาว ซึ่งผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าวสามารถกำหนดขึ้นเป็น “ความจำเป็นพื้นฐาน” (Basic Minimum Need หรือ BMN หรือ จปฐ.) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในเชิงปริมาณและเริ่มมีการรณรงค์ให้มีการพัฒนาตามความจำเป็นพื้นฐานอย่างจริงจัง จะเห็นได้จากการพัฒนาให้มีโครงการปรีณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ (พ.ศ.2528-2530) อย่างไรก็ตามจุดเน้นในการพัฒนา จปฐ. ขึ้นมากก็เพื่อเป็นตัวชี้วัดคุณภาพคนไทย มิได้มีจุดเน้นที่การสะสมองค์ความรู้ แต่เน้นที่ความสำเร็จของการนำไปประยุกต์ใช้ เป็นสิ่งสำคัญ

ในปี พ.ศ. 2543 หรือ ค.ศ. 2000 องค์การอนามัยโลกได้กำหนดให้เป็น “ปีสุขภาพดีถ้วนหน้า” (Health for All = HFA) คือ การที่ทุกคนเกิดมามีชีวิตยืนยาวและมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ ไม่เจ็บป่วยด้วยสาเหตุที่ไม่จำเป็น และสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอยู่ และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างมีคุณภาพ และตายอย่างมีศักดิ์ศรี มาตรฐานคุณภาพชีวิตจึงประกอบด้วย (1) การไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้ (2) ความสามารถในการ

เข้าถึงและใช้สถานบริการได้อย่างเหมาะสมและทัดเทียมกัน (3) การมีชีวิตที่ยืนยาว มีคุณค่าและสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคม (4) การตายอย่างมีศักดิ์ศรี

ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย Orose Leelakulthanit (1989) ได้เริ่มทำการวิจัยโดยได้ปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับมิติต่าง ๆ ของชีวิตซึ่งเสนอโดย Day (1987) โดยเน้นการศึกษาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการตลาดกับความพึงพอใจของบุคคลเหล่านั้น ต่อมา สุพรรณิ ไชยอำพร และ สนิท สมักรการ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์ขึ้นในแต่ละมิติ โดยได้จำแนกคุณภาพชีวิตออกเป็น 13 ด้าน คือ 1) ครอบครัว 2) การงาน 3) สังคม 4) การพักผ่อน 5) สุขภาพ 6) สาธารณสุข 7) สินค้าบริการ 8) ความเชื่อศาสนา 9) ทรัพย์สิน 10) ตนเอง 11) ท้องถิ่น 12) รัฐบาล และ 13) ประเทศ

แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตในประเทศไทย มีอยู่ 4 แนวคิด (อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (บรรณาธิการ), 2541) ได้แก่

1. แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นความพยายามนิยามความหมายของคำว่า “คุณภาพชีวิต” ทั้งในแง่วัตถุวิสัย (Objective) และในแง่อัตวิสัย (Subjective) เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย จิตใจ ความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดี เพศ และกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น

2. แนวคิดเรื่องการพัฒนาสังคม (Social Development) เป็นแนวคิดที่เกิดจากที่ประชุมสุดยอดเพื่อการพัฒนาสังคม (The World Summit for Social Development) เมื่อมีนาคม พ.ศ. 2538 ณ กรุงโคเปนเฮเกน มีสาระสำคัญโดยสรุปคือ ให้ความสำคัญกับคนและสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก องค์การพัฒนาเอกชนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้นำเสนอสรุปปัญหาที่สำคัญอันเป็นแนวโน้มของการพัฒนา คือ ปัญหาความยากจน การถูกกีดกัน การเลือกปฏิบัติ การไม่มีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นสตรี และปัญหาความรุนแรง ได้แก่ การแสวงหาผลประโยชน์ ยาเสพติด อาชญากรรม การฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น ดังนั้น ในการพัฒนาสังคม ต้องคำนึงถึงบริบทที่สำคัญ 3 ประการคือ

ประการที่ 1 การขจัดความยากจน โดยพิจารณาจากรายได้ของครัวเรือน หรือผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (Minimum Threshold) และตัวชี้วัดอื่น ๆ เช่น อายุขัยเฉลี่ย การไม่รู้หนังสือ เป็นต้น

ประการที่ 2 การกระจายความเป็นธรรม โดยพิจารณาที่ผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตได้

ประการที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อจำกัดของการยกระดับคุณภาพชีวิตอยู่ที่การถูกกีดกันจากกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

3. แนวคิดเรื่องการพัฒนามนุษย์ (Human Development) เป็นแนวคิดที่เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ผ่านมา มีข้อผิดพลาดที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ ความจริง การพัฒนา มนุษย์นั้นต้องไม่แยกการพัฒนาปัจเจกบุคคลออกจากการพัฒนาสังคม และต้องเน้นที่การพัฒนา แบบยั่งยืน โดยต้องพิจารณา 3 เรื่องต่อไปนี้คือ

ประการที่ 1 ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะคนจน

ประการที่ 2 สิ่งแวดล้อมที่ดี จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ปกป้อง สิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

ประการที่ 3 การมีส่วนร่วม ต้องให้คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาส มี ส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการที่มีผลต่อชีวิตของเขา

4. แนวคิดเรื่องความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ (Human Security) เป็นแนวคิดที่ UNDP กำหนดขึ้น เป็นตัวชี้วัดความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ ที่หมายถึงความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ใน ระดับโลก (Global Human Security) คือสามารถดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้โดยปลอดภัยจาก ความหวาดกลัวภัยคุกคามต่อการอยู่รอด สุขภาพอนามัย การทำมาหากิน ความสุขสบายของบุคคล UNDP ได้กำหนดความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ไว้ 7 ด้านคือ (1) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ (2) ความมั่นคง ด้านอาหาร (3) ความมั่นคงด้านสุขภาพ (4) ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม (5) ความมั่นคงของบุคคล (6) ความมั่นคงของชุมชน (7) ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงของชีวิตมนุษย์เป็นเรื่องไร้พรมแดน เป็นภารกิจของประชาคมโลกร่วมกัน มิใช่ของประเทศใดประเทศหนึ่งหรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง

2.3 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองของสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์

2.3.1 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้เริ่มจัดทำโครงการวิจัยคุณภาพ ชีวิตของคนในเขตเมืองขึ้นเป็น โครงการต่อเนื่อง โดยเริ่มจากโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนใน กรุงเทพมหานคร ในปี 2536 โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี 2537 โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ ในปี 2538 โครงการวิจัยคุณภาพ ชีวิตของคนในเขตเมืองภาคใต้ ในปี 2539 โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตในเขตเมืองภาคกลาง ในปี 2541 และในปี 2544 ได้ดำเนินการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจถดถอย

ในการดำเนินโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตโครงการแรก ได้พัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตโดยมีขั้นตอนในการพัฒนา 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและของต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 ออกสำรวจเบื้องต้นว่า ในความคิดเห็นของคนไทย ความหมายของคุณภาพชีวิตนั้นหมายถึงอะไร ครอบคลุมอะไรบ้าง หรือจากการสำรวจแล้วพบว่า จาก 13 มิติที่ได้จากข้อค้นพบของ สุพรรณิ ไชยอำพร และ สนิท สมักรการ (2534) มีมิติคุณภาพชีวิตที่ผู้ตอบให้ ความสนใจเป็นพิเศษ 4 มิติ คือ ครอบครัว การงาน ความเครียด และสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการระดมความคิดของผู้เชี่ยวชาญ จากทั้งภายในและภายนอกสถาบันเกี่ยวกับการสร้างมาตรวัดในมิติต่าง ๆ และในบางมิติได้ใช้ข้อมูลจากมาตรวัดต่าง ๆ ที่ได้ผ่านการทดสอบมาแล้วในประเทศไทย นำมาใช้ในงานสำรวจคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเมือง

ขั้นตอนที่ 4 หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จ นำมาวิเคราะห์ข้อถามในแต่ละมาตรวัดเป็นรายข้อ (Item Analysis) จากผลการวิเคราะห์จึงได้คัดเลือกชุดข้อถาม ที่รวมกันแล้วจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ (Reliability Coefficient) สูงสุด โดยคำนวณตามสูตรของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha)

ขั้นตอนที่ 5 นำมาทดสอบความมั่นคงรวมโนทัศน์ (Construct Validity) ของมาตรวัดทั้ง 4 มิติ

ขั้นตอนที่ 6 สร้างมาตรวัดที่ประกอบด้วยข้อถามที่ได้ผ่านการทดสอบในขั้นที่ 4 และ 5 ซึ่งมาตรวัดหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยผลบวกของค่าตัวแปรในแต่ละข้อ ข้อถามที่บรรจุในมาตรวัดนั้น ๆ ทารด้วยจำนวนข้อถามที่บรรจุในมาตรวัด จากนั้นจึงได้คำนวณค่าความเชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่งจากการพัฒนาทั้ง 6 ขั้นตอน จะได้มาตรวัดคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ
- 2) คุณภาพชีวิตด้านการงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ
- 3) คุณภาพชีวิตด้านความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ
- 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ

2.3.2 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้

สำหรับการพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ได้พัฒนาต่อจากโครงการวิจัยคุณภาพ

ชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร และ โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของแต่ละภาคที่ดำเนินการไปก่อนตามลำดับ ซึ่งสรุปแล้วจนถึง โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตคนในเขตเมืองภาคใต้จะได้มาตรฐานวัดเพิ่มขึ้นจากมาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครอีก 1 ด้าน คือ คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมือง และมีจำนวนข้อถามในแต่ละมาตรวัด ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ
  - 2) คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ
  - 3) คุณภาพชีวิตด้านความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ
  - 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ
  - 5) คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมือง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 19 ข้อ
- เมื่อมาถึงการดำเนินการ โครงการวิจัยคุณภาพชีวิตในเขตเมืองภาคกลาง ในปี พ.ศ. 2541 สำนักวิจัย ได้ปรับปรุงและพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้นเป็น 13 มิติ ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ
- 2) คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมในชุมชนประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ
- 3) คุณภาพชีวิตด้านสาธารณสุขโลก ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ
- 4) คุณภาพชีวิตด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วยข้อถามเกี่ยวกับความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจ จำนวน 7 ข้อ
- 5) คุณภาพชีวิตด้านการพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ
- 6) คุณภาพชีวิตด้านสังคม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
- 7) คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 14 ข้อ
- 8) คุณภาพชีวิตด้านความสุขทางครอบครัวประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ
- 9) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ
- 10) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพจิต ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 21 ข้อ
- 11) คุณภาพชีวิตด้านสติปัญญา ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
- 12) คุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
- 13) คุณภาพชีวิตโดยรวม ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมของคุณภาพชีวิต ทั้ง 12 ด้าน และการประเมินคุณภาพชีวิตของตนเองกับรุ่นลูกหลานและรุ่นพ่อแม่

2.3.3 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ในยุค

เศรษฐกิจถดถอย

สำหรับโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ในยุคเศรษฐกิจถดถอย ที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2544 ได้ใช้มาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครที่ศึกษาไว้ในปี พ.ศ.2536 ซึ่งมีด้วยกัน 4 มิติ คือ มิติด้านการงาน ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพจิต และสิ่งแวดล้อม และได้เพิ่มเติมอีก 1 มิติ คือ มิติคุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจชีวิตในเมือง เมื่อพัฒนาจากมาตรวัดมิติต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วจึงได้มาตรวัดมิติต่าง ๆ ดังนี้

- 1) คุณภาพชีวิตด้านการงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ
- 2) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ
- 3) คุณภาพชีวิตด้านความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ
- 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ
- 5) คุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจชีวิตในเมือง ประกอบด้วยข้อคำถาม 18 ข้อ

2.3.4 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2550 - 2552

ในช่วงระหว่างปี 2550 – 2552 สำนักวิจัยได้เริ่มทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทยอีกครั้ง โดยครั้งนี้ได้กำหนดให้มีการสำรวจข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในเขตชนบทด้วย ซึ่งนับว่าแตกต่างจากการศึกษาครั้งก่อนๆที่เคยดำเนินการมา การสำรวจข้อมูลได้กระทำโดยการสุ่มพื้นที่กันระหว่างเขตเมืองและเขตชนบทในแต่ละปี แต่ใช้มาตรวัดคุณภาพชีวิตชุดเดียวกันในการศึกษา ข้อคำถามเหล่านั้นได้แก่

1) คุณภาพชีวิตด้านการงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยให้คะแนนจาก “1” คือ ไม่ใช่ที่สุด “2” คือ ไม่ใช่ “3” คือ ใช่ “4” คือ ใช่มาก และ “5” คือ ใช่มากที่สุด ข้อคำถามเหล่านี้ได้แก่

1. ท่านอยากทำงาน/อาชีพที่ทำอยู่ต่อไปเรื่อยๆ
2. ท่านมีโอกาสก้าวหน้าในงาน/อาชีพ หรือจะมีโอกาสขยายกิจการให้ใหญ่ขึ้นได้ในอนาคต
3. ท่านรู้สึกภูมิใจในงาน/อาชีพของท่าน
4. งาน/อาชีพของท่านมีความมั่นคงพอ
5. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้จากการทำงาน/อาชีพของท่าน

6. สภาพแวดล้อมในการทำงาน/ประกอบอาชีพ ทำให้ท่านกระตือรือร้นในการทำงาน
7. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของท่านเป็นไปอย่างดี
8. ท่านรู้สึกสนุกกับงาน/อาชีพ

ในตอนท้ายของชุดคำถามได้มีการเพิ่มข้อคำถามเพื่อสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตด้านการทำงานของผู้ตอบ ด้วยการให้ผู้ตอบให้คะแนนระดับความพึงพอใจ ตั้งแต่ 0 ถึง 10 คะแนน โดยคะแนนต่ำหมายถึงการมีความพึงพอใจน้อย คะแนนสูงหมายถึงการมีความพึงพอใจมาก ข้อคำถามนี้ได้แก่

9. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด

2) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น โดยแยกคำตอบเป็น “เห็นด้วยมาก” “เห็นด้วยปานกลาง” “เห็นด้วยน้อย” “เห็นด้วยน้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วย” ข้อคำถามเหล่านี้ได้แก่

1. คนในครอบครัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อกัน
2. สมาชิกในครอบครัวของท่านไว้วางใจซึ่งกันและกัน
3. ท่านภูมิใจในครอบครัวของท่าน
4. สมาชิกในครอบครัวของท่านปรองดองกัน
5. คนในครอบครัวของท่านปรึกษาหารือร่วมกัน
6. ท่านได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวของท่าน
7. สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8. ท่านมีความสำคัญต่อครอบครัวของท่าน
9. คนในครอบครัวของท่านมีความผูกพันต่อกัน

ในตอนท้ายของชุดคำถามได้มีการเพิ่มข้อคำถามเพื่อสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของผู้ตอบ ด้วยการให้ผู้ตอบให้คะแนนระดับความพึงพอใจ ตั้งแต่ 0 ถึง 10 คะแนน โดยคะแนนต่ำหมายถึงการมีความพึงพอใจน้อย คะแนนสูงหมายถึงการมีความพึงพอใจมาก ข้อคำถามนี้ได้แก่

10. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวมากน้อยเพียงใด

3) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด มาตรฐานคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อคำถามที่ใช้สำรวจสุขภาพทางกายของผู้ตอบ ได้แก่ ข้อคำถามเกี่ยวกับ จำนวนครั้งของการเจ็บป่วย การมีโรคประจำตัว และข้อคำถามที่ใช้สำรวจการมี

ภาวะความเครียดของผู้ตอบ ได้แก่ข้อคำถามที่เกี่ยวกับการมีอาการที่บ่งบอกถึงความเครียดในช่วงระยะเวลา 15 วันที่ผ่านมา ได้แก่

1. มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ
2. รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี้ โดยไม่ทราบสาเหตุ
3. อยู่เฉยๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา
4. มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไขไม่ตก
5. มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ
6. เจ็บป่วยจนมีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน
7. มักมีเรื่องก่อกวนใจ
8. รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย

4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มาตรฐานคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่า ตนมีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้บ้างหรือไม่ โดยแยกคำตอบเป็น ไม่มีปัญหา มีปัญหามาก มีปัญหาน้อย ข้อคำถามเหล่านี้ได้แก่

1. เสียงจากยานพาหนะ
2. เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน
3. แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น
4. สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง
5. บริเวณรอบๆบ้านมีกลิ่นของเศษขยะมูลฝอย
6. ถนนหนทางที่จะเข้าบ้านทรุด ซ้ำรูด เดินลำบาก
7. อากาศบริเวณบ้านมีควันดำ ทั้งจากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์ และอื่นๆ
8. บริเวณใกล้บ้านมีสถานเรียงรมย์ทำให้เห็นภาพไม่ได้อยู่เรื่อย
9. ปัญหาอื่นๆ โปรดระบุ

ในตอนท้ายของชุดคำถามได้ให้ผู้ตอบจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตามความคิดเห็นว่าปัญหาใดที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของตนมากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 อันดับ คือ ปัญหาที่มีผลกระทบเป็นอันดับ 1 อันดับ 2 และอันดับ 3 และมีข้อคำถามเพื่อสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบ ด้วยการให้ผู้ตอบให้คะแนนระดับความพึงพอใจตั้งแต่ 0 ถึง 10 คะแนน โดยคะแนนต่ำหมายถึงการมีความพึงพอใจน้อย คะแนนสูงหมายถึงการมีความพึงพอใจมาก ข้อคำถามนี้ได้แก่

10. โดยรวมท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนี้มากน้อยเพียงใด

5) คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน มาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ เป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าอุปโภคบริโภคภายในจังหวัดนั้น รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของภาครัฐในด้านต่างๆ เช่น สาธารณูปโภค การดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาพยาบาล การจัดการศึกษา เป็นต้น โดยให้ผู้ตอบให้คะแนนความเห็นตั้งแต่ “1” คือ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก “2” คือ ไม่เห็นด้วย “3” คือ เห็นด้วยบ้าง “4” คือ เห็นด้วย และ “5” คือ เห็นด้วยมาก ข้อคำถามเหล่านั้นได้แก่

1. สินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง
2. สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง
3. สินค้าประเภทยารักษาโรคมียาแพง
4. สินค้าทางด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าโทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา มีราคาแพง
5. ค่ารถโดยสารประจำทางมีราคาเหมาะสม
6. ท่านพอใจกับการบริการประชาชน (เช่น งานทะเบียนราษฎร งานดูแลความสะอาด) ของหน่วยงานต่างๆ
7. ชีวิตของท่านและคนในครอบครัวมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
8. ละแวกบ้านของท่านมีความปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย
9. ละแวกบ้านของท่านมีคนติดยาเสพติด
10. ทุกวันนี้บ้านเมืองปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย
11. กฎหมายไทยมีความยุติธรรม
12. การศึกษาภาคบังคับทำให้คนไทยมีคุณภาพ
13. โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐให้บริการที่ดี
14. เส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอ/จังหวัด มีความสะดวก
15. ท่านพอใจกับสาธารณูปโภคโดยรวมของพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบัน
16. ท่านพอใจกับสภาพสังคมโดยรวมของพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบัน

ในข้อสุดท้ายของชุดคำถามได้ให้ผู้ตอบสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ด้วยการให้ผู้ตอบให้คะแนนระดับความพึงพอใจตั้งแต่ 0 ถึง 10 คะแนน โดยคะแนนต่ำหมายถึงการมีความพึงพอใจน้อย คะแนนสูงหมายถึงการมีความพึงพอใจมาก ข้อคำถามนี้ได้แก่

17. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

2.4 การพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี พ.ศ. 2553 - 2555

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่กล่าวกันว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน นอกจากจะมีบทบัญญัติซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการร่างมากกว่าฉบับอื่น ๆ ที่ผ่านมา ยังได้สร้างความตื่นตัวในทางการเมือง และความตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากขึ้น และแม้ต่อมามีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2550 เนื้อหาสาระในมาตราต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญฉบับเดิมที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนก็ถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ด้วยทุกเรื่อง โดยปรากฏอยู่ในมาตรา 78 มาตรา 79 มาตรา 80 มาตรา 84 และมาตรา 85 ทั้งนี้ อาจแยกบทบัญญัติที่ให้รัฐดูแลคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) **คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน** หมายถึงการที่ประชาชนมีงานทำโดยที่มีความพึงพอใจในงาน/อาชีพในเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคง มีความก้าวหน้าของงานที่ทำ ตลอดจนมีความพึงพอใจในรายได้ สภาพแวดล้อมในการทำงานและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานด้วย ในด้านนี้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 86 ว่า รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม

ส่วนในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ในมาตรา 84 ว่า รัฐต้องดำเนินการส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์และระบบไตรภาคีที่ผู้มีงานทำมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ที่ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

2) **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** หมายถึงการที่ประชาชนมีครอบครัวที่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับความผูกพัน การช่วยเหลือและความรับผิดชอบต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวทั้งในด้านจิตใจและวัตถุ ในด้านนี้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 80 ว่า รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชราผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

ในเรื่องคุณภาพชีวิตของครอบครัว รัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ในมาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ (1) ค้ำครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งตนเองได้

3) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด หมายถึงการที่ประชาชนมีภาวะของสุขภาพกายที่แข็งแรงและมีสุขภาพจิตที่ดี ในด้านนี้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 82 ว่า รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง และในมาตรา 73 ว่า รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตด้านนี้ ในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ในมาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ โดยใน (2) มีความว่า ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

ส่วนในด้านสุขภาพจิต ในด้านศาสนา กำหนดไว้ในมาตรา 73 ว่า รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึงการที่ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่ได้มีความรู้สึกว่าได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริเวณที่อยู่อาศัยและในชีวิตประจำวัน ในด้านนี้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 79 ว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์

จากทรัพยากรธรรมชาติและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ส่วนในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 85(5) ว่า ส่งเสริมบำรุงรักษา ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

5) **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในเมือง** หมายถึงการที่ประชาชนได้รับการบริการที่ดีของภาครัฐในด้านการศึกษา คมนาคม สาธารณสุข สาธารณูปโภคต่าง ๆ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความพึงพอใจในด้านราคาสินค้าอุปโภค บริโภค และสาธารณูปโภคที่เป็นอยู่ด้วย ในด้านนี้ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้ในมาตรา 78 และ 87 โดยมาตรา 78 กำหนดว่า รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และมาตรา 87 กำหนดว่า รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจและต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค

สำหรับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 ในเรื่องนี้อยู่ในมาตรา 78 (3) และ 84 (1) โดยมีความดังต่อไปนี้ มาตรา 78 (3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และมาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้ (1) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาดและสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจ ซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจและต้องไม่ประกอบกิจกรรมที่มีลักษณะแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมหรือจัดให้มีการสาธารณูปโภค

มาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2553 - 2555

จากแนวคิดต่างๆที่ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2553 สำนักวิจัยได้เริ่มทำการศึกษเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทยอีกครั้ง โดยครั้งนี้ได้กำหนดให้มีการสำรวจข้อมูลคุณภาพชีวิตทั้งของคนในเขตเมืองและในเขตชนบทควบคู่กันไป ดังนั้นการสร้างมาตรวัดคุณภาพชีวิตเพื่อใช้ในการศึกษครั้งนี้ จึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสม เพื่อให้สามารถใช้มาตรวัดชุดเดียวกัน สำหรับการศึกษาได้ทั้งในพื้นที่เขตเมืองและเขตชนบท ซึ่งเนื้อหาของมาตรวัดที่ใช้ยังคงยึดตามแนวทางของมาตรวัดคุณภาพชีวิตที่ใช้ในช่วงระหว่างปี 2550 – 2552 เป็นส่วนใหญ่ แต่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขบ้างในบางส่วน เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบัน

2.4.1 คุณภาพชีวิตด้านการงาน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ข้อคำถามเหล่านี้จะใช้ถามเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้เท่านั้น เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในด้านความมั่นคง รายได้ ความปลอดภัยในการทำงาน โอกาสในการพัฒนาตนเอง และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน ผู้ตอบสามารถให้คะแนนความคิดเห็นได้จาก “1” คือ ไม่ใช่ที่สุด “2” คือ ไม่ใช่ “3” คือ ใช่ “4” คือ ใช่มาก และ “5” คือ ใช่มากที่สุด ข้อคำถามเหล่านี้ได้แก่

1. ท่านยังอยากทำงาน/อาชีพนี้ต่อไปเรื่อยๆ
2. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน
3. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้เป็นงาน/อาชีพที่มีความมั่นคง
4. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน/อาชีพนี้
5. ท่านเคยประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการทำงาน/อาชีพนี้อยู่บ่อยๆ
6. ท่านอยากให้บุตรหลาน หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวสืบทอดงาน/อาชีพนี้ต่อไป
7. ท่านเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน/ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น เข้ารับการอบรม หรือได้ไปศึกษาคูงานที่อื่น
8. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของท่านเป็นไปด้วยดี

เมื่อนำข้อคำถามเหล่านี้มาสร้างเป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านการงาน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.76 ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง

2.4.2 คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ ที่ปรับปรุงจากมาตรวัดที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวในช่วงระหว่างปี 2550 – 2552 โดยมาตร

วัดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งเน้นศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวที่ชัดเจน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆในครอบครัว การดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวที่เจ็บป่วยหรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ การอยู่พร้อมหน้ากันของสมาชิกครอบครัวในโอกาสต่างๆ และการช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายต่างๆภายในบ้าน ข้อคำถามแต่ละข้อจะให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น โดยแยกคำตอบเป็น 5 ระดับ ได้แก่ “มากที่สุด” “มาก” “ปานกลาง” “น้อย” และ “น้อยที่สุด” ข้อคำถามเหล่านี้ได้แก่

1. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวได้มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกัน โดยใช้เหตุผล
2. เมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย มีสมาชิกคนอื่นในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ เช่น พาไปหาหมอ ซักยามาให้รับประทาน จัดเตรียมอาหารมาให้
3. สมาชิกในครอบครัวมักจะอยู่พร้อมหน้ากันเสมอในโอกาสสำคัญๆ หรือในเทศกาลต่าง ๆ
4. สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน หรือช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน
5. สมาชิกในครอบครัวของท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของตน เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกเรียน การเลือกคู่ครอง ด้วยตนเอง

เมื่อนำข้อคำถามเหล่านี้มาใช้เป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.84 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่สูงพอสมควร นอกจากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวแล้ว การศึกษาครั้งนี้ยังวัดการมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของเชิงปริมาณ ด้วยการสอบถามช่วงระยะเวลาที่สมาชิกในครอบครัวแต่ละคน จะมีโอกาสได้อยู่พร้อมหน้ากันหรือรับประทานอาหารร่วมกัน โดยข้อคำถามที่ใช้ได้แก่

- 1) ในแต่ละวันสมาชิกในครอบครัวของท่านอยู่พร้อมหน้ากันอย่างน้อย วันละ/ ชั่วโมง
- 2) ในแต่ละสัปดาห์สมาชิกในครอบครัวของท่านรับประทานอาหารร่วมกันกี่วัน

2.4.3 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด แบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ ข้อคำถามที่ใช้สำรวจสุขภาพทางกายของผู้ตอบ ซึ่งจะประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ จำนวนครั้งของการเจ็บป่วย การมีโรคประจำตัว ในการตอบผู้ตอบสามารถให้คำตอบได้ตามสภาพที่เป็นจริง ข้อคำถามในส่วนนี้ได้แก่

- 1) ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยเล็กน้อยบ้างหรือไม่ ถ้าเคย ประมาณกี่ครั้ง
- 2) ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยต้องเข้ารักษาตัวอยู่ที่คลินิก หรือ โรงพยาบาล บ้างหรือไม่ ถ้าเคย ประมาณกี่ครั้ง
- 3) ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่ ถ้ามี (ระบุโรค)

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ข้อคำถามที่ใช้สำรวจการมีภาวะความเครียดของผู้ตอบ ข้อคำถามในส่วนนี้จะให้ผู้ตอบระบุว่าในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ผ่านมา เคยมีอาการตามที่ปรากฏอยู่ในข้อคำถามเป็นประจำบ้างหรือไม่ โดยอาการเหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงการมีภาวะความเครียดของผู้ตอบในการตอบผู้ตอบสามารถให้คำตอบได้เพียงข้อใดข้อหนึ่ง คือ เคย และ ไม่เคย ข้อคำถามเหล่านี้ได้แก่

ระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา ท่านเคยมีอาการเหล่านี้เป็นประจำหรือไม่

1. มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ
2. รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ
3. อยู่เฉยๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา
4. มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหที่ท่านแก้ไขไม่ตก
5. มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ
6. มักมีเรื่องกวนใจ
7. รู้สึกหงุดหงิด และ โกรธง่าย

เมื่อนำข้อคำถามเหล่านี้มาใช้เป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านความเครียด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.73 ซึ่งถือได้ว่าค่อนข้างสูง

2.4.4 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ที่ให้ผู้ตอบได้สะท้อนความรู้สึก หรือผลกระทบที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยแต่ละข้อคำถามจะวัดใน 3 ระดับ คือ “ไม่มีปัญหา” “มีปัญหามาก” และ “มีปัญหาน้อย” และหากผู้ตอบมีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหลายด้าน ปัญหาใดที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกมากที่สุด เรียงตามอันดับ 1 – 3 ข้อคำถามเหล่านี้ได้แก่

1. เสียงจากยานพาหนะ
2. เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน
3. แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น
4. สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง
5. บริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอยรกรุงรัง ส่งกลิ่นเหม็น

6. ถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน ชำรุด เดินทางลำบาก
7. อากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำ ทั้งจากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์ และอื่นๆ
8. การถูกรบกวนจากสถานเริงรมย์ที่อยู่ใกล้บ้าน
9. อื่นๆ ระบุ

เมื่อนำข้อคำถามทั้ง 9 ข้อ มาสร้างมาตรวัดคุณภาพชีวิตทางด้านความเห็นที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.82 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูงพอสมควร

2.4.5 คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ ข้อคำถามเหล่านี้มุ่งวัดความพึงพอใจชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันในจังหวัดที่ผู้ตอบอาศัยอยู่ โดยครอบคลุมความพึงพอใจเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค การให้บริการของภาครัฐในด้านต่างๆ เช่น สาธารณูปโภค การดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาพยาบาล การศึกษา เป็นต้น ข้อคำถามมุ่งให้ผู้ตอบสะท้อนถึงความพึงพอใจที่มีต่อคำถามแต่ละข้อ โดยการให้คะแนนความเห็นใน 5 ระดับ ตั้งแต่ “1” คือ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก “2” คือ ไม่เห็นด้วย “3” คือ เห็นด้วยบ้าง “4” คือ เห็นด้วย” และ “5” คือ เห็นด้วยมาก ข้อคำถามเหล่านั้นได้แก่

1. สินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง
2. สินค้าประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง
3. สินค้าประเภทยารักษาโรคมีราคาแพง
4. ท่านพอใจกับการให้บริการของสถานีอนามัย/สถานพยาบาลของรัฐ
5. ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ มีราคาแพง
6. ท่านพอใจกับการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น การไฟฟ้า การประปา การโทรศัพท์
7. ค่ารถโดยสารประจำทางหรือรถรับจ้างระหว่างบ้านของท่าน ไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมีราคาแพง
8. เส้นทางคมนาคมระหว่างบ้านของท่าน ไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมีความสะดวก
9. ละแวกบ้านของท่านมีคนติดยาเสพติด
10. ละแวกบ้านของท่านมีความปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย
11. ทุกวันนี้บ้านเมืองมีความสุข ไม่มีปัญหาความขัดแย้ง

12. ท่านพอใจกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน/สถาบันการศึกษาของรัฐ
13. กระบวนการยุติธรรมของไทยมีความถูกต้องเชื่อถือได้
เมื่อนำคำถามทั้ง 13 ข้อ มาสร้างมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่
ประจำวัน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.66 ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง
สรุปมาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2553 – 2555 ทั้ง 5 มิติ มีดังนี้

(1) คุณภาพชีวิตด้านการงาน ประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ คือ

1. ท่านยังอยากทำงาน/อาชีพนี้ต่อไปเรื่อยๆ
2. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน
3. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้เป็นงาน/อาชีพที่มีความมั่นคง
4. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน/อาชีพนี้
5. ท่านเคยประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการทำงาน/อาชีพนี้บ่อยๆ
6. ท่านอยากให้บุตรหลาน หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวสืบทอดงาน/อาชีพนี้ต่อไป
7. ท่านเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน/ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น
เข้ารับการอบรม หรือ ได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น
8. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ
การดำเนินกิจการของท่านเป็นไปด้วยดี

(2) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ คือ

1. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวได้มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
โดยใช้เหตุผล
2. เมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย มีสมาชิกคนอื่นในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่
เช่น พาไปหาหมอ ซื้อยามาให้รับประทาน จัดเตรียมอาหารมาให้
3. สมาชิกในครอบครัวมักจะอยู่พร้อมหน้ากันเสมอใน โอกาสสำคัญๆ หรือใน
เทศกาลต่างๆ
4. สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน หรือช่วย
แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน
5. สมาชิกในครอบครัวของท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องต่างๆของตน เช่น
การเลือกอาชีพ การเลือกเรียน การเลือกคู่ครอง ด้วยตนเอง

(3) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ข้อ คือ

1. มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ
2. รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ

3. อยู่เฉยๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา
4. มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไขไม่ตก
5. มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ
6. มักมีเรื่องก่อกวนใจ
7. รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย

(4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ คือ

1. เสียงจากยานพาหนะ
2. เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน
3. แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น
4. สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง
5. บริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอยรกรุงรัง ส่งกลิ่นเหม็น
6. ถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน ชำรุด เดินทางลำบาก
7. อากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำ ทั้งจากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และอื่นๆ
8. การถูกรบกวนจากสถานเริงรมย์ที่อยู่ใกล้บ้าน
9. อื่นๆ ระบุ

(5) คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ คือ

1. สินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง
2. สินค้าประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง
3. สินค้าประเภทยารักษาโรคมีราคาแพง
4. ท่านพอใจกับการให้บริการของสถานีอนามัย/สถานพยาบาลของรัฐ
5. ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ มีราคาแพง
6. ท่านพอใจกับการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น การไฟฟ้า การประปา การโทรศัพท์
7. ค่ารถโดยสารประจำทางหรือรถรับจ้างระหว่างบ้านของท่านไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมีราคาแพง
8. เส้นทางคมนาคมระหว่างบ้านของท่านไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมีความสะดวก
9. ละแวกบ้านของท่านมีคนติดยาเสพติด

10. ละครบ่นของท่านมีความปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย
11. ทุกวันนี้บ้านเมืองมีความสุข ไม่มีปัญหาความขัดแย้ง
12. ท่านพอใจกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน/สถาบันการศึกษาของรัฐ
13. กระบวนการยุติธรรมของไทยมีความถูกต้องเชื่อถือได้

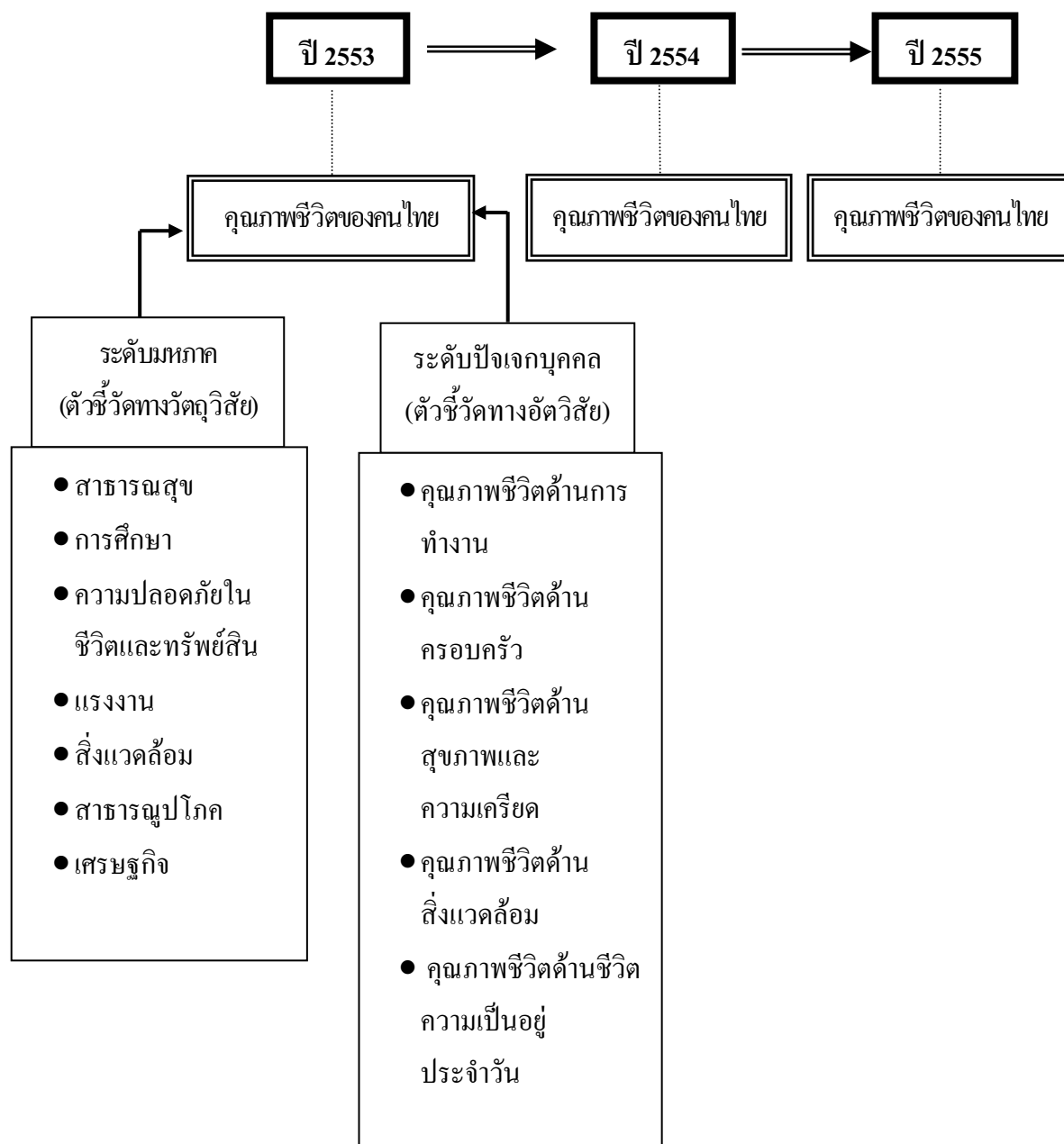
2.5 กรอบแนวคิด

จากการที่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ได้เปลี่ยนไปจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับมีบทบัญญัติกำหนดเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้น การวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้รัฐต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และเป็นการสำรวจคุณภาพชีวิตโดยใช้ตัวชี้วัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ในระดับมหภาค ใช้ตัวชี้วัดทางวัตถุวิสัย (Objective Indicators) ได้มาจากการสำรวจวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลดังกล่าวมีอาทิเช่น ข้อมูลทางด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านแรงงาน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุขปโภค และด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดทางด้านวัตถุวิสัยให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและการดำเนินการของรัฐ

2. ในระดับปัจเจกบุคคล ใช้ตัวชี้วัดทางอัตวิสัย (Subjective Indicators) ในเรื่องคุณภาพชีวิต 5 มิติ คือ 1) คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน 2) คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว 3) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม และ 5) คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน

นอกจากการศึกษาด้านสถานการณ์ของคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านแล้ว การวิจัยนี้ยังต้องการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ในแต่ละปีติดต่อกัน 3 ปี เพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนามาตรวัดคุณภาพชีวิตของคนไทยที่เป็นมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นดัชนีสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี รวมทั้งนำข้อมูลที่รวบรวมได้ในแต่ละปีมาจัดเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทยอย่างเป็นระบบ รายละเอียดของกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัดในการวิจัยครั้งนี้ได้แสดงไว้ในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

2.6 ผลการศึกษาในระยะปี พ.ศ. 2550–2552

2.6.1 ผลการศึกษาในปี พ.ศ. 2550

การศึกษาในปีงบประมาณ 2550 เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมือง วิจัย การศึกษาเป็นการศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง ตัวอย่างประชาชนมีจำนวน 4,500 ราย ได้จากการ สุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบจาก 15 จังหวัด ใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด ๆ ละ 300 ราย

จังหวัดที่เป็นตัวอย่างประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี หนองคาย นครราชสีมา นครศรีธรรมราช สตูล และชุมพร

ผลศึกษามีดังนี้

1) **ลักษณะทั่วไปและวิถีชีวิตของตัวอย่าง** ตัวอย่างเป็นหญิง ร้อยละ 61.1 ชาย ร้อยละ 38.9 อายุเฉลี่ยรวมทุกภาค 45.14 ปี ระดับการศึกษา ร้อยละ 53.2 มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป สมรสแล้ว ร้อยละ 82.2 เป็นหัวหน้าครอบครัว/คู่สมรส ร้อยละ 70.8 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.6 อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตนเองอยู่มากกว่า 10 ปี ตัวอย่างร้อยละ 73.3 เป็นผู้ มีงานทำโดยมีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 4.5 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 6.5 ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 6.8 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 38.3 รับจ้าง/กรรมกร ร้อยละ 14.5 ระยะเวลาที่ทำงาน มาแล้วเฉลี่ย 12.53 ปี รายได้บุคคลเฉลี่ย 15,070.-บาท/คน/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 20,481.-บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 12,942.-บาท ตัวอย่างมีเงินออม ร้อยละ 56.5 มี หนี้สิน ร้อยละ 46.9 หนี้สินส่วนใหญ่ไม่เกินหลักล้านบาท ตัวอย่างมีบ้านของตนเอง ร้อยละ 52.2 และส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว ร้อยละ 65.9 และเป็นบ้านที่มีบริเวณ ร้อยละ 67.7

ตัวอย่าง ร้อยละ 98.6 มีโทรทัศน์ ร้อยละ 93.7 มีตู้เย็น และร้อยละ 87.9 มี โทรศัพทมือถือ ร้อยละ 81.9 มีรถจักรยานยนต์ และร้อยละ 32.6 มีคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างมีเวลา พักผ่อนหย่อนใจเฉลี่ย 4.30 ชั่วโมงต่อวัน การพักผ่อนหย่อนใจที่เป็นประจำ 5 อย่าง คือ ดู โทรทัศน์ นอนเล่น/นั่งเล่น ฟังวิทยุ ออกกำลังกาย และอ่านหนังสือ ตัวอย่างร้อยละ 61.2 พักผ่อน หย่อนใจโดยการไปทัศนอาจร/ทัศนศึกษา ส่วนใหญ่ไปในประเทศ การรับข่าวสารและความเชื่อถือ ได้ของข่าวสาร ตัวอย่างส่วนใหญ่รับข่าวสารและเชื่อถือสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์เป็น หลัก ตัวอย่างเพียงร้อยละ 47.1 ติดตามข่าวสารการเมืองเป็นประจำ มีการแลกเปลี่ยนความคิด

ทางการเมืองค่อนข้างน้อย เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงร้อยละ 2.9 แต่ไปใช้สิทธิทางการเมืองทุกครั้ง ร้อยละ 84.8 ตัวอย่างคิดว่าปัญหาหลักของการเมือง คือ คุณภาพของนักการเมือง (ร้อยละ 84.7) และคิดว่าการเมืองมีผลต่อชีวิตของตนถึง ร้อยละ 68.0

2) คุณภาพชีวิตของคนไทย

- **คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน** ตัวอย่างมีความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก (คะแนน 8.01-8.38 จากคะแนนเต็ม 10) แสดงว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านนี้อยู่ในระดับดี

- **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** ตัวอย่างมีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับสูงมากใกล้เคียงมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 8.99 จาก 10 คะแนน และแต่ละภาคมีคะแนนสูงใกล้เคียงกัน (คะแนน 8.79-9.13) แสดงว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยด้านนี้อยู่ในระดับค่อนข้างดีมาก

- **คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม** ตัวอย่างมีความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 8.14 จาก 10 คะแนน) โดยกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าอีก 3 ภาค (คะแนนเฉลี่ย 7.66 และ 7.82 คะแนนตามลำดับ) ส่วน 3 ภาคที่เหลือมีคะแนนเฉลี่ย 8.29-8.55 คะแนน แสดงว่าคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ อยู่ในระดับดีและดีกว่าของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคกลาง

- **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** ตัวอย่างร้อยละ 63.7 เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 66.8 ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลหรือคลินิก ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของการมีอาการผิดปกติทางจิตใจมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 20.21-35.19 แสดงว่าคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของคนไทยอยู่ในระดับไม่ดีนัก

- **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ปัจจุบัน** ตัวอย่างร้อยละ 51.9 เห็นว่าชีวิตปัจจุบันกับเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมาเหมือนเดิมมีเพียง ร้อยละ 17.0 เห็นว่า เลวลง และร้อยละ 31.1 เห็นว่า ดีขึ้น และความคิดเห็นของตัวอย่างในแต่ละภาคใกล้เคียงกัน

2.6.2 ผลการศึกษาในปี พ.ศ. 2551

สำหรับการศึกษาในปีงบประมาณ 2551 ซึ่งเป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในเขตชนบท ผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.97 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รายได้บุคคลเฉลี่ย 7,073 บาท/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 13,551 บาท/ปี รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 9,440 บาท/ปี

ตัวอย่างส่วนใหญ่มีทั้งเงินออมและหนี้สิน คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ได้จากการประเมินจากมาตรวัด มีดังนี้

- คุณภาพชีวิตด้านการทำงานตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 8.07 จากคะแนนเต็ม 10)
- คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 9.01 จากคะแนนเต็ม 10)
- คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก (คะแนนเฉลี่ย 8.18 จากคะแนนเต็ม 10)
- คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด อยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยในรอบปีที่ผ่านมาตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล และไม่มีโรคประจำตัว สำหรับภาวะความเครียดนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีอาการผิดปกติที่แสดงถึงความเครียด
- คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ตัวอย่างเกินกว่าครึ่ง ร้อยละ 55.7 เห็นว่าเหมือนเดิม ร้อยละ 29.0 เห็นว่าดีขึ้น มีเพียงร้อยละ 15.3 ที่เห็นว่าเลวลง จากการเปรียบเทียบความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า โดยสรุปคุณภาพชีวิตของคนไทยในแต่ละภาค ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากและใกล้เคียงกัน

2.6.3 ผลการศึกษาในปี พ.ศ. 2552

ผลการศึกษาพบว่า คุณสมบัติของตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46.68 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด มีรายได้บุคคลเฉลี่ย 15,469 บาท/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 32,768 บาท/ปี และรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 19,066 บาท/ปี ส่วนใหญ่มีเงินออมและไม่มีหนี้สิน คุณภาพชีวิตของคนไทยที่ได้จากการสำรวจ มีดังนี้

- คุณภาพชีวิตด้านการทำงานตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ 7.82 จากคะแนนเต็ม 10)
- คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 8.76 จากคะแนนเต็ม 10)
- คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ยกเว้นปัญหาเกี่ยวกับเสียงจากยานพาหนะ ซึ่งมีปัญหาในระดับน้อย และมีความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 7.79 จากคะแนนเต็ม 10)

- **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีสุขภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี ในรอบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย แต่ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล และไม่มีโรคประจำตัว สำหรับภาวะความเครียดนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีอาการที่บ่งบอกถึงความเครียด

- **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน** ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสินค้าจำเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคมีราคาค่อนข้างแพง แต่ก็มีความพึงพอใจในการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ และคิดว่าชีวิตและทรัพย์สินของตนมีความปลอดภัยพอสมควร ยกเว้นบางพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่บ้าง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้มีการรวบรวมไว้ ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอถึงระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการดำเนินการ ประกอบด้วยวิธีการศึกษา ประชากรและตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูลภาคสนาม ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

3.1 วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาใช้วิธีการสำรวจด้วยตัวอย่าง โดยการสร้างข้อคำถามเพื่อนำมาใช้เป็นมาตรวัดคุณภาพชีวิตในมิติต่างๆ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ปรับปรุงมาจากแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทย ช่วงระหว่างปี 2550 – 2552 โดยได้ปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้เก็บข้อมูลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท สำหรับข้อมูลที่รวบรวมมาเพื่อการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มี 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมในภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ประชาชนจำนวน 4,500 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตัวอย่าง จำนวน 15 จังหวัด

ส่วนที่สอง ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมเอกสาร และรายงานข้อมูลสถิติการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลคุณภาพชีวิตของคนไทย เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมป่าไม้ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมทรัพยากรธรณี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

3.2 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร เป้าหมายที่ศึกษา คือ ประชาชนอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดต่างๆ ใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด

การสุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างประชาชนที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้มีจำนวน 4,500 ตัวอย่าง จากจำนวนประชากรทั้งประเทศ 63,525,062 คน เมื่อสิ้นปี พ.ศ.2552 (ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) ซึ่งอยู่ในระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน $\pm 2\%$ (Welch and Comer, 1983 อ้างใน สุจิตรา บุญขันธ์พันธุ์, 2546: 158) ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากจังหวัดต่างๆ 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 5 ภาค ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด รายละเอียดของการสุ่มตัวอย่างมีดังนี้

กำหนดให้กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ ประชาชนทั้งในเขตเมือง และเขตชนบทของจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง โดยในเขตเมืองได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากชุมชนอาคารในเขตเทศบาลที่ทาง สำนักงานสถิติแห่งชาติเลือกสุ่มมาให้ ส่วนในเขตชนบท ได้เลือกสุ่มตัวอย่างตำบลและหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอำเภอเดียวกับพื้นที่ตัวอย่างในเขตเมือง จำนวนหน่วยตัวอย่างจังหวัดละ 300 ตัวอย่าง รวม 15 จังหวัด เป็นจำนวน 4,500 ตัวอย่าง

ตัวอย่างจังหวัด ที่ได้จากการสุ่มตามขั้นตอนดังกล่าว ประกอบด้วย

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1) กรุงเทพมหานคร	2) สมุทรปราการ	3) นครปฐม

ภาคกลาง

1) พระนครศรีอยุธยา	2) ราชบุรี	3) ชลบุรี

ภาคเหนือ

1) เชียงใหม่	2) พิชญ์โลก	3) อุตรดิตถ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1) อุบลราชธานี	2) หนองคาย	3) นครราชสีมา

ภาคใต้

1) นครศรีธรรมราช	2) สตูล	3) ชุมพร

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งข้อคำถามในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตนั้น คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสัมภาษณ์ของโครงการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2550-2552 สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือมี ดังนี้

3.3.1 การพัฒนาของมาตรวัดคุณภาพชีวิต

มาตรวัดคุณภาพชีวิตในแบบสัมภาษณ์ของการศึกษานี้ ได้พัฒนามาจากมาตรวัดคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ของโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตที่สำนักวิจัยได้เคยดำเนินการมาแล้ว (ตามรายละเอียดในบทที่ 2) โดยประกอบด้วยมาตรวัดด้านต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก) มีค่าความน่าเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.76
2. คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก) มีค่าความน่าเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.84
3. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก) มีค่าความน่าเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.73
4. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก) มีค่าความน่าเชื่อถือได้ ครอนบาค อัลฟา เท่ากับ 0.82
5. คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 13 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก) มีค่าความน่าเชื่อถือได้ ครอนบาคอัลฟา เท่ากับ 0.66

3.3.2 การจัดทำแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นการพัฒนาจากแบบสัมภาษณ์เดิมที่ได้รับการพัฒนามาจากโครงการวิจัยคุณภาพชีวิตของสำนักวิจัยที่เคยดำเนินการมาแล้ว (ตามรายละเอียดในบทที่ 2) ซึ่งได้มีการทดสอบ Validity และ Reliability มาแล้ว และได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นหลายครั้งจนได้มาตรวัดคุณภาพชีวิตและองค์ประกอบอื่นที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลแล้ว จึงได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เมื่อแล้วเสร็จทางทีมงานได้นำไปทดสอบ (Pre-test) กับประชาชนทั้งในเขตและนอกเขตเมือง ของอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เพื่อทดสอบประเด็นคำถามต่างๆ แล้วนำมาประชุมปรึกษาหารือและแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์อีกครั้ง ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้ ในส่วนแรกจะเป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของที่อยู่อาศัย ข้อมูลส่วนตัว รายได้ ทรัพย์สิน เงินออม และหนี้สิน ส่วนต่อมาเป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน ซึ่งข้อคำถามโดยสรุปของแต่ละส่วนมีดังนี้

- 1) ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะภูมิหลังของประชากร ลักษณะที่พักอาศัยและการอยู่อาศัยในจังหวัดนั้น
- 2) ข้อมูลความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมประจำวัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อความรู้สึกมากที่สุด และความพึงพอใจกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดที่อยู่อาศัย
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันส่วนแรกเกี่ยวกับการรับข่าวสาร การศึกษาเพิ่มเติม การพักผ่อน/กิจกรรมการพักผ่อน การทัศนอาจร/ทัศนศึกษาและความพึงพอใจในกิจกรรมการพักผ่อน ส่วนที่สอง เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าอุปโภคบริโภค ราคาสินค้าด้านสาธารณูปโภค ความพึงพอใจในการบริการของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน และการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับห้าปีที่ผ่านมา
- 4) ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ประกอบด้วยความมั่นคงในการทำงาน ความปลอดภัยในการทำงาน รายได้ที่ได้รับจากการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งความพึงพอใจกับชีวิตการทำงาน
- 5) ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด ประกอบด้วย เรื่องของความเจ็บป่วย โรคประจำตัว และอาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับความเครียด
- 6) ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของครอบครัว ประกอบด้วย ความเป็นเจ้าของบ้าน/ที่ดิน จำนวนคนในบ้าน สถานภาพในครอบครัวและบุคคลที่พึ่งได้มากที่สุด
- 7) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ การช่วยเหลือกัน ในครอบครัว และความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัว
- 8) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย การติดตามข่าวสารทางการเมือง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองกับการพัฒนาประเทศ ปัญหาหลักของการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และความพอใจกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองในปัจจุบัน
- 9) การมีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต การยึดถือความยุติธรรม และการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

3.4 การเก็บข้อมูล

3.4.1 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามในโครงการนี้ ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 มกราคม 2553 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2553 ทีมงานภาคสนามมี 2 ทีมประกอบด้วย นักวิจัยผู้ร่วมโครงการวิจัย เป็นหัวหน้าทีม และพนักงานสัมภาษณ์ที่คัดเลือกจากบุคคลในพื้นที่ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม จำนวนทีมละ 8-10 คน ทำหน้าที่สัมภาษณ์ ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างในพื้นที่ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

- 1) ประชุมอบรมพนักงานสัมภาษณ์ที่คัดเลือกมา เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย แบบสัมภาษณ์ การปฏิบัติงานภาคสนามและวิธีการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งฝึกให้พนักงานสัมภาษณ์ทดลองถามเพื่อซักซ้อมความเข้าใจและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าพนักงานสัมภาษณ์จะปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย
- 2) หัวหน้าทีมงานภาคสนามแต่ละทีมประชุมร่วมกันในการเตรียมแผนงานเตรียมแผนสำหรับการสุ่มตัวอย่าง และซักซ้อมแนวปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 3) ทีมงานภาคสนามแต่ละทีมเดินทางไปยังพื้นที่ของจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเอกสารและตัวเลขสถิติที่มีการเก็บรวบรวมไว้โดยหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ดำเนินการในช่วงระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2552 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2553

3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูล

3.5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามจากประชาชนทั้ง 15 จังหวัด โดยวิธีการสัมภาษณ์นั้น ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีปัญหาหรืออุปสรรคบ้างในเขตเมืองเฉพาะ คราวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย ซึ่งมักจะไม่มีเวลาว่าง ทำให้ใช้เวลาค่อนข้างนานในการสัมภาษณ์ ส่วนในเขตชนบทมีปัญหาเกี่ยวกับครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ซึ่งมักจะไม่มีอยู่บ้านในเวลากลางวัน ทำให้การหาตัวอย่างจากแต่ละครัวเรือนค่อนข้างหายาก และใช้เวลานานมากในการค้นหาตัวอย่างแต่ละราย

3.5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

เนื่องจากหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่ละหน่วยงาน มีระบบการรวบรวม การจัดเก็บ การเผยแพร่ และวัตถุประสงค์ของการใช้งานข้อมูลที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ลักษณะของข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานรวบรวมไว้ มีความแตกต่างกันด้วย เช่น มีความแตกต่างทางด้านความทันสมัยของข้อมูล ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวิธีการ หรือขั้นตอนการจัดเก็บที่ใช้ระยะเวลาต่างกัน และส่วนใหญ่มักใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลค่อนข้างมาก ทำให้ข้อมูลที่เก็บไว้มีความทันสมัยต่างกัน และไม่สามารถหาข้อมูลที่มีความทันสมัยหรือเป็นข้อมูลล่าสุดในปีที่มีการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย ได้ ดังจะเห็นได้ว่าตัวเลขข้อมูลที่นำมาแสดงไว้ในตารางของบทที่ 4 เป็นข้อมูลจากปี พ.ศ. ที่แตกต่างกันในแต่ละหัวข้อเรื่อง โดยมีข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 – 2552 ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความยุ่งยากและไม่สะดวก ที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์เพื่อใช้ประกอบการศึกษาได้อย่างชัดเจน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามมาเรียบร้อยแล้ว นักวิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงนำมาลงรหัสตามคู่มือลงรหัส (Code Book) โดยพนักงานลงรหัส ส่วนข้อมูลคำถามเปิดแต่ละข้อจะมีเจ้าหน้าที่รวบรวมและจัดหมวดหมู่สำหรับการนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ต่อไป เมื่อลงรหัสเรียบร้อยแล้วจึงบันทึกข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์และทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ต่อไป

บทที่ 4

ลักษณะภูมิประเทศ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

4.1 ลักษณะภูมิประเทศ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทางทิศตะวันออกติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ทิศใต้ติดอ่าวไทยและประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันและสหภาพเมียนมาร์ ทิศเหนือติดกับสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ 513,119 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรประมาณ 63 ล้านคน

4.1.1 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตั้งอยู่เหนือปากอ่าวไทยมีพื้นที่ทั้งสิ้น 7,758 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 1.5 ของพื้นที่ทั้งประเทศ แบ่งออกเป็น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม และสมุทรสาคร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดนครนายก และฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับอ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม ราชบุรี และกาญจนบุรี

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก มีแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นแม่น้ำที่สำคัญของประเทศ ไหลผ่านทางตอนกลางของภาค ผ่านจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร และสมุทรปราการลงสู่อ่าวไทย นอกจากนี้ยังมีลำคลองหลายสายที่แยกออกจากแม่น้ำและแยกเป็นคลองซอยไหลผ่านอาณาบริเวณต่างๆของภาคอยู่ทั่วไป รวมทั้งแหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัดทุกจังหวัด เป็นแหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ที่ใช้ทำการเกษตร ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้

4.1.2 ภาคกลาง

ลักษณะภูมิประเทศของภาคกลางสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 เขตตามลักษณะที่ตั้ง ได้แก่ ภาคกลางส่วนกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

ภาคกลางส่วนกลาง ภูมิภาคของประเทศของภาคกลางส่วนกลาง มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มซึ่งเหมาะแก่การทำนา และการเพาะปลูกพืช พื้นที่ดังกล่าวมีอาณาเขตกว้างขวางลงมาจดอ่าวไทย มีป่าไม้ และภูเขาอยู่บ้างทางด้านตะวันออกของภาค ในเขตจังหวัดลพบุรี และสระบุรี แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำท่าจีน ถ้าพิจารณาตามลักษณะโครงสร้างต่างๆ ไปแล้ว สภาพพื้นที่ของภูมิภาคนี้อาจจำแนกได้เป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนแรก บริเวณพื้นที่ทางตอนใต้ของภาค ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และบางส่วนของจังหวัดสระบุรี สภาพพื้นที่จะเป็นที่ราบ ดินจะมีความสมบูรณ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ ปัจจุบันการใช้ที่ดินในเขตนี้ ได้เปลี่ยนจากสีนาไปเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งอุตสาหกรรมการเกษตรและนอกการเกษตร เช่น ไซโลบพืช โรงงานประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และเคมีภัณฑ์ ที่มีได้ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น การขยายตัวของโรงงานดังกล่าว เกิดจากความพยายามกระจายความแออัดออกนอกกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง

ส่วนที่สอง เป็นพื้นที่ทางด้านตะวันตก ซึ่งครอบคลุม จังหวัดอ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท และบางส่วนของจังหวัดลพบุรี และสระบุรี พื้นที่เกือบทั้งหมดในบริเวณนี้เป็นที่ราบลุ่ม มีความอุดมสมบูรณ์และอยู่ในเขตชลประทาน ดังนั้นพื้นที่นี้จึงถูกใช้ไปในการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่น การทำนา และอาจถือได้ว่าในอาณาบริเวณแห่งนี้ เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

ส่วนที่สาม เป็นพื้นที่บริเวณด้านตะวันออก ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดลพบุรี และสระบุรี สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับที่ดอน และที่ราบเชิงเขา ดินมีคุณภาพต่ำ และมักจะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ พื้นที่แห่งนี้เป็นแหล่งการเพาะปลูกพืชไร่ โดยเฉพาะข้าวโพดและข้าวฟ่างเพื่อการส่งออก และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก เช่น อุตสาหกรรมซีเมนต์ เซรามิก เคมีภัณฑ์ และหินอ่อน เป็นต้น

ภาคตะวันออก มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 36,502.5 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 7.11 ของพื้นที่ประเทศ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว ซึ่งได้แยกออกมาจากจังหวัดปราจีนบุรี เมื่อเดือนธันวาคม 2536

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี นครราชสีมา บุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับประเทศกัมพูชา

ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และอ่าวไทย

ลักษณะภูมิประเทศของภาคตะวันออก เป็นที่ราบลุ่ม ที่สูง และป่าเขา รวมทั้งชายฝั่งทะเลและเกาะต่างๆ เกาะที่สำคัญได้แก่ เกาะช้าง เกาะกูด และเกาะสีชัง ทางตอนบนของภาคมีเทือกเขาสันกำแพงกั้นแยกภาคตะวันออก ออกจากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดฉะเชิงเทรา และนครนายก มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา ทางตะวันออกเฉียงใต้มีทิวเขาบรรทัด กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ตอนล่างของภาคมีเทือกเขาจันทบุรี ซึ่งมียอดเขาสอยดาวได้เป็นยอดเขาสูงที่สุดในภาคตะวันออก เทือกเขานี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย แม่น้ำที่มีความสำคัญได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำประแส แม่น้ำจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของภาค พื้นที่ของภาคตะวันออกสามารถแบ่งภูมิประเทศออกเป็น 2 เขตใหญ่ ดังนี้

ภาคตะวันออกตอนบน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีเนื้อที่ประมาณ 19,430.5 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 53.2 ของพื้นที่ภาค พื้นที่ทางตอนบนของภาคติดต่อกับภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบระหว่างภูเขา ตามแนวตะวันออก – ตะวันตก มีลุ่มน้ำขนาดใหญ่ คือ ลุ่มน้ำบางปะกง ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ

ภาคตะวันออกตอนล่าง มีเนื้อที่ประมาณ 17,072.0 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 46.8 ของพื้นที่ภาค ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ดอน บริเวณชายฝั่งทะเลตอนล่างเป็นที่ราบเชิงเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ลุ่มน้ำส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกตอนล่างจะเป็นลุ่มน้ำขนาดเล็ก เช่น ลุ่มน้ำจันทบุรี ลุ่มน้ำระยอง เป็นต้น

ภาคตะวันตก มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 43,047.09 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 8.39 ของพื้นที่ประเทศไทย แบ่งพื้นที่ออกเป็น 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดตาก อุทัยธานี และชัยนาท

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา นครปฐม และสมุทรสาคร

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดชุมพร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

ลักษณะภูมิประเทศของภาคตะวันตกประกอบด้วย ทิวเขา หุบเขา ที่ราบลุ่มแม่น้ำ และที่ราบชายฝั่งทะเล ภูมิประเทศของภาคตะวันตกแบ่งตามลักษณะพื้นที่ได้ดังนี้

เขตภูเขาและที่สูง ได้แก่ พื้นที่ทางด้านตะวันตกตลอดแนวของภาคประกอบด้วย แนวเทือกเขาที่ต่อเนื่องมาจากตอนเหนือของภาค คือ เทือกเขาถนนธงชัย ซึ่งต่อเนื่องมาจากจังหวัด เชียงใหม่ ผ่านจังหวัดตาก จนถึงด่านเจดีย์สามองค์ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ต่อจากนั้น เป็นแนว เทือกเขาตะนาวศรีทอดยาวไปทางตอนใต้ตามแนวพรมแดนไทยกับสหภาพเมียนมาร์ เทือกเขาเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำ ลำธารที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำแควใหญ่ แม่น้ำแควน้อย แม่น้ำเพชรบุรี และแม่น้ำปราณบุรี เป็นต้น

เขตที่ราบตอนกลาง อยู่ถัดจากเขตภูเขาและที่สูงมาทางด้านตะวันออก ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา มีภูเขาเตี้ยๆ กระจายอยู่แต่ไม่มากนัก สลับกับแม่น้ำ ลำธารสายสั้นๆ สภาพพื้นดินค่อนข้างสมบูรณ์และเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชไร่ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวฟ่าง ข้าวโพด และละหุ่ง เป็นต้น

เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ พื้นที่ทางด้านตะวันออกของภาค ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบต่ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก แบ่งออกเป็น ที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำท่าจีน ไหลมาจากจังหวัดชัยนาทผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร ที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ได้แก่ พื้นที่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสมุทรสงคราม แม่น้ำสายสำคัญในเขตนี้ คือ แม่น้ำแม่กลอง ซึ่งมีต้นกำเนิดที่จุดบรรจบของแม่น้ำแควใหญ่และแควน้อยในจังหวัดกาญจนบุรี จากนั้นไหลผ่านจังหวัดราชบุรีลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม

เขตที่ราบชายฝั่งทะเล ได้แก่ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตั้งแต่จังหวัดสมุทรสงคราม บริเวณปากอ่าวแม่กลองเลียบลงมาทางจังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะพื้นที่ของจังหวัดสมุทรสงครามถึงบริเวณแหลมผักเบี้ยในเขตจังหวัดเพชรบุรีเป็นดินเลน ส่วนพื้นที่ตั้งแต่แหลมผักเบี้ยลงไปทางใต้จนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะของชายฝั่งทะเลเป็นหาดทราย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศ

ภาคเหนือ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 169,644.29 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 33.06 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ภาคเหนือมีลักษณะภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขามากมาย ความสูงโดยเฉลี่ยของภูเขาประมาณ 1,600 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล คอยอินทนนท์ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย ประมาณ 2,585 เมตร โดยทั่วไปแล้วภาคเหนือมี 17 จังหวัด สามารถแบ่งภูมิประเทศออกเป็น 2 เขตใหญ่ๆ ดังนี้

ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และตาก มีเนื้อที่รวม 102,258.91 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางตอนบนของภาคติดกับสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทือกเขามากมายทางตอนเหนือทำให้เกิดแม่น้ำที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ซึ่งไหลไปรวมกันและกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำโพ

ภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และอุทัยธานี มีเนื้อที่รวม 67,385.38 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางตอนล่างของภาคติดกับภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำสองในสามของพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของภาค

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 164,840 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 32.9 ของพื้นที่ทั่วประเทศ ทางด้านเหนือและทางด้านตะวันออกของภาคมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทางด้านใต้ติดต่อกับประเทศกัมพูชา ประชาธิปไตย และจังหวัดปราจีนบุรี ทางด้านตะวันตกมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครนายก

ภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นที่ราบสูงเกิดจากการยกตัวของแผ่นดินด้านตะวันตกและทางด้านใต้ แยกตัวออกจากที่ราบภาคกลาง มีเทือกเขาเพชรบูรณ์และคงพญาเย็น ทอดตัวเป็นแนวยาวทางด้านตะวันตก เป็นเส้นกั้นระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เทือกเขาสันกำแพงและพนมดงรัก ทอดตัวเป็นแนวยาวด้านใต้กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของภาคยังมีเทือกเขาภูพาน มีแม่น้ำโขงไหลผ่านทางตอนเหนือของภาค จากจังหวัดเลยถึงจังหวัดนครพนม กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พื้นที่สองในสามของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในเขตลุ่มน้ำแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี ลักษณะของดินส่วนใหญ่จะเป็นดินเค็มและดินทรายที่มีความสมบูรณ์ต่ำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วยจังหวัดต่างๆ 19 จังหวัด และอาจแบ่งออกได้เป็น 3 บริเวณ คือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วยจังหวัดต่างๆ 7 จังหวัด คือ จังหวัดนครพนม เลย สกลนคร หนองคาย มุกดาหาร อุรธานี และหนองบัวลำภู (แยกออกจากจังหวัดอุรธานีเมื่อ พ.ศ.2537) มีเนื้อที่ประมาณ 53,804.54 ตารางกิโลเมตร มีแม่น้ำเล็กๆที่สำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำเหือง แม่น้ำเลย และแม่น้ำสงคราม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด มีเนื้อที่ประมาณ 44,202.16 ตารางกิโลเมตร ลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำชีไหลผ่าน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ยโสธร อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ (แยกออกมาจากจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ.2537) มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 70,847.65 ตารางกิโลเมตร ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงเป็นแหล่งของต้นน้ำลำธารหลายสาย

ภาคใต้ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 70,715.19 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 13.78 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี โดยมีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และประเทศสหภาพเมียนมาร์ ทิศตะวันออกติดต่อกับอ่าวไทย ทิศใต้ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศสหภาพเมียนมาร์และทะเลอันดามัน

ที่ตั้งของภาคใต้มีลักษณะเป็นคาบสมุทร มีทะเลขนานทั้งสองด้าน คือ อ่าวไทยทางฝั่งตะวันออก และทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาทอดยาวเป็นแนวเหนือ-ใต้หลายเทือก คิดเป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ 35 ของพื้นที่ภาค มีแนวเขาภูเก็ตทอดยาว ตั้งแต่จังหวัดชุมพรถึงจังหวัดพังงา และทิวเขานครศรีธรรมราช เริ่มจากทางใต้ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราชไปจนถึงจังหวัดสตูล ส่วนทางใต้สุดของภาคมีแนวทิวเขาสันกาลาคีรีทอดยาวในแนวตะวันออก-ตะวันตก และเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำสายสั้นๆ ที่เกิดจากภูเขาทางตอนกลางของภาค ได้แก่ แม่น้ำคีรีรัฐ แม่น้ำตาปี แม่น้ำปากพนัง และแม่น้ำโก-ลก มีเกาะที่สำคัญได้แก่ เกาะสมุยและเกาะพะงัน ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งทะเลด้านตะวันออกติดกับอ่าวไทย และเกาะภูเก็ต เกาะตะรุเตา เกาะรังนก เกาะปันหยี ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งทะเลด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน

4.2 ลักษณะทางประชากร

4.2.1 จำนวนประชากรและความหนาแน่น

ในปี พ.ศ.2552 ประเทศไทยมีประชากรรวมทั้งสิ้น 63,525,062 คน เฉลี่ยความหนาแน่นของประชากร 124 คนต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด จำนวน 21,495,825 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 ของจำนวนรวมทั้งประเทศ

ภาคที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 1,309 คนต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตร (รายละเอียดดังตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากรในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และความหนาแน่นของประชากรต่อ 1 ตารางกิโลเมตร จำแนกตามภาค พ.ศ. 2552

ลำดับ ที่	ภาค	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		รวม		ความ หนาแน่น (คน/ตร.กม.)
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
		(คน)	ละ	(คน)		(คน)		
1	กรุงเทพและ ปริมณฑล	7,869,652	39.5	2,367,527	5.5	10,237,179	16.0	1,309
2	กลาง	3,638,593	17.4	7,569,352	17.7	11,207,945	17.6	129
3	เหนือ	3,121,112	13.3	8,649,121	21.2	11,770,233	18.7	70
4	ตะวันออก เฉียงเหนือ	4,254,001	18.0	17,241,824	40.9	21,495,825	33.9	127
5	ใต้	2,476,333	11.8	6,337,547	14.7	8,813,880	13.8	124
รวมทั้งประเทศ		19,539,516	100.0	43,850,214	100.0	63,525,062	100.0	124

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ www.nso.go.th

4.2.2 การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น

ในปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีจำนวนเด็กเกิดใหม่ทั้งสิ้น 797,356 คน จำนวนผู้เสียชีวิต 401,981 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนเด็กเกิดใหม่มากที่สุดจำนวน 222,423 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 ของจำนวนเด็กเกิดใหม่ทั้งหมด ขณะเดียวกันก็เป็นภาคที่มีจำนวนผู้เสียชีวิตมากที่สุดจำนวน 132,019 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ของจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมด

การย้ายถิ่นจากการทะเบียน ในปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ที่แจ้งย้ายเข้ารวมทั้งสิ้น 3,756,300 คน และมีจำนวนผู้ที่แจ้งย้ายออกรวม 3,528,664 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้ที่ย้ายถิ่นมากที่สุดทั้งการย้ายเข้าและย้ายออก โดยมีจำนวนผู้ที่ย้ายเข้า 1,041,134 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 ของผู้ที่ย้ายเข้าทั้งหมด และมีจำนวนผู้ที่ย้ายออก 990,395 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 ของผู้ที่ย้ายออกทั้งหมด (รายละเอียดดังตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 จำนวนการเกิด การตาย การย้ายเข้า และการย้ายออก จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2551

ลำดับที่	ภาค	การเกิด		การตาย		การย้ายเข้า		การย้ายออก	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	กรุงเทพและปริมณฑล	167,829	21.1	53,098	13.2	785,494	20.9	730,173	20.7
2	กลาง	151,637	19.0	77,801	19.4	742,860	19.8	670,867	19.0
3	เหนือ	115,010	14.4	90,216	22.5	610,241	16.2	593,460	16.8
4	ตะวันออกเฉียงเหนือ	222,423	27.9	132,019	32.7	1,041,134	27.8	990,395	28.1
5	ใต้	140,457	17.6	48,847	12.2	576,571	15.3	543,769	15.4
รวมทั้งประเทศ		797,356	100.0	401,981	100.0	3,756,300	100.0	3,528,664	100.0

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

4.3.1 การมีงานทำ

ในไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีกำลังแรงงานรวมทั้งสิ้น 38,287,462 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีงานทำ 37,836,559 คน คิดเป็นร้อยละ 97.6 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีกำลังแรงงานมากที่สุดจำนวน 12,823,792 คน และเป็นผู้มีงานทำจำนวน 12,688,755 คน คิดเป็นร้อยละ 98.9 ของกำลังแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด (รายละเอียดดังตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551 (ไตรมาสที่ 3)

ภาค	กำลังแรงงานรวม (คน)	ผู้มีงานทำ (คน)	ร้อยละ
กรุงเทพและปริมณฑล	6,644,661	6,561,600	98.7
กลาง	6,555,901	6,462,374	98.6
เหนือ	7,101,424	7,026,731	98.9
ตะวันออกเฉียงเหนือ	12,823,792	12,688,755	98.9
ใต้	5,161,684	5,096,741	98.7
รวมทั้งประเทศ	38,287,462	37,836,559	97.6

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3.2 รายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ในปี พ.ศ.2552 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของประชาชนทั้งประเทศเท่ากับ 20,903 บาทต่อเดือน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 16,205 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 77.5 ของรายได้ที่ได้รับ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนมากที่สุดเท่ากับ 37,732 บาทต่อเดือน ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 27,988 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 74.2 ของรายได้ที่ได้รับ เป็นที่น่าสังเกตว่าคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นภาคที่ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุดก็ยังมีสัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้ต่ำที่สุดด้วย ทำให้พิจารณาได้ว่าคนในภาคนี้มีโอกาสในการเก็บออมหรือการชำระหนี้สินได้มากกว่าคนในภาคอื่น สำหรับภาคที่ประชาชนมีสัดส่วนของรายจ่ายต่อรายได้สูงที่สุด คือ ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 81.6 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 รายได้ และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามภาค พ.ศ. 2552

ภาค	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	ร้อยละของค่าใช้จ่ายต่อรายได้
	ต่อครัวเรือน	ต่อครัวเรือน	
ทั่วราชอาณาจักร	20,903	16,205	77.5
กรุงเทพและปริมณฑล	37,732	27,988	74.2
กลาง	20,952	17,107	81.6
เหนือ	15,727	12,051	76.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	15,358	12,260	79.8
ใต้	22,926	17,299	75.4

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://service.nso.go.th>

4.3.3 รายได้ของครัวเรือน

แหล่งที่มาของรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่สำคัญ คือ รายได้จากการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้างและเงินเดือน กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ กำไรสุทธิจากการทำการเกษตร ในปี พ.ศ.2553 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการทำงานมากที่สุด 26,919 บาท รองลงมาคือประชาชนในภาคใต้มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการทำงาน 15,445 บาท ซึ่งมากกว่าประชาชนในภาคกลาง ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภาคที่มีประชากรมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการทำงานต่ำที่สุดเพียง 7,796 บาทต่อเดือน (รายละเอียดดังตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้และภาค พ.ศ.2550

แหล่งที่มาของรายได้	ทั่วราชอาณาจักร	กรุงเทพและ ปริมณฑล ⁽¹⁾	กลาง ⁽²⁾	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รายได้ทั้งสิ้นต่อเดือน	18,660	35,007	18,932	13,568	12,959	19,716
รายได้ประจำ	18,296	34,514	18,647	13,219	12,622	19,394
รายได้ที่เป็นตัวเงิน	15,584	30,473	16,032	11,017	10,086	16,971
รายได้จากการทำงาน	13,366	26,919	14,315	9,045	7,796	15,445
ค่าจ้างและเงินเดือน	7,445	18,326	8,301	4,067	3,872	6,635
กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ	3,894	8,279	3,685	2,645	2,349	4,485
กำไรสุทธิจากการทำการเกษตร	2,028	313	2,329	2,332	1,574	4,324
เงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ	1,852	2,361	1,468	1,751	2,144	1,244
รายได้จากทรัพย์สิน	366	1,193	249	222	146	282
รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน	2,712	4,041	2,615	2,202	2,536	2,423
รายได้ไม่ประจำ (ที่เป็นตัวเงิน)	364	493	285	349	374	321

(1) รวมจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

(2) ไม่รวมกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3.4 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่สำคัญ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค เช่น ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและการสื่อสาร รวมถึงค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมเพื่อการบันเทิง และกิจกรรมทางศาสนาต่างๆ ในปี พ.ศ.2551 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยทางด้านนี้มากที่สุดเท่ากับ 24,829 บาทต่อเดือน รองลงมาคือประชาชนในภาคใต้ ซึ่งแม้จะมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนมาก แต่ก็มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนมากเช่นกัน โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพื่อการอุปโภคบริโภคของคนในภาคใต้เท่ากับ 14,975 บาทต่อเดือน (รายละเอียดดังตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่ายและภาค พ.ศ. 2551

ประเภทของค่าใช้จ่าย	ทั่วราชอาณาจักร	กรุงเทพฯและปริมณฑล ⁽¹⁾	กลาง ⁽²⁾	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นต่อเดือน	15,942	28,140	16,711	11,746	11,939	16,878
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคและบริโภค	14,087	24,829	14,666	10,349	10,619	14,975
อาหารและเครื่องดื่ม (ไม่มีแอลกอฮอล์)	5,099	7,978	5,243	3,786	4,266	5,590
เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	241	380	326	171	155	268
ยาสูบ หมาก ยานัตถุ์ และอื่นๆ	109	146	143	64	73	172
ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งบ้าน และเครื่องใช้	3,048	6,434	3,126	2,091	2,060	2,831
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	397	548	397	320	296	588
ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	451	828	456	336	345	442
เวชภัณฑ์ และค่าตรวจรักษาพยาบาล	282	561	282	256	157	304
การเดินทาง และการสื่อสาร	3,589	6,288	3,848	2,624	2,577	4,033
การศึกษา	349	945	276	242	200	299
การบันเทิง แรอ่านและกิจกรรมทางศาสนา	325	626	368	253	212	299
การจัดพิธีในโอกาสพิเศษ	197	96	165	205	279	149
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภค	1,856	3,311	1,367	1,398	1,319	1,903

(1) รวมจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

(2) ไม่รวมกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3.5 หนี้สินของครัวเรือน

ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ทั้งสิ้น 11,506,100 ครัวเรือน จำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 116,681 บาท ภาคที่มีจำนวนครัวเรือนเป็นหนี้มากที่สุดคือ ภาคใต้ มีจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ทั้งสิ้น 1,388,000 ครัวเรือน รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีครัวเรือนที่เป็นหนี้จำนวน 1,278,900 ครัวเรือน แต่เมื่อพิจารณาจำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน พบว่าจำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนของคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสูงกว่าคนในภาคใต้ กล่าวคือ จำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนของคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่ากับ 151,168 บาท ในขณะที่จำนวนหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนของคนในภาคใต้เท่ากับ 118,525 บาท ส่วนวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเป็นการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด (รายละเอียดดังตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมและภาค พ.ศ. 2550

วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	ทั่วราชอาณาจักร	กรุงเทพและปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้	11,506,100	1,278,900	2,090,600	2,351,500	4,397,200	1,388,000
จำนวนหนี้สินต่อครัวเรือน	116,681	151,168	112,342	110,702	105,006	118,525
จำนวนตามวัตถุประสงค์						
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	78,547	115,521	69,312	64,020	71,318	86,482
ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและ/หรือที่	36,508	70,194	31,927	28,912	26,676	37,563
ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคอื่น ๆ	42,039	45,327	37,375	35,108	44,642	48,919
ใช้ในการทำธุรกิจ	16,766	22,993	18,061	17,733	12,150	17,087
ใช้ในการทำการเกษตร	17,711	2,909	23,485	25,592	18,922	12,484
หนี้อื่น ๆ ^{2/}	3,657	9,746	1,484	3,357	2,615	2,472

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.4 ลักษณะทางด้านสังคม

4.4.1 การศึกษา

4.4.1.1 จำนวนผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ

ในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีประชากรที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 52,565,200 คน ในจำนวนนี้มีผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถของคนจำนวน 8,752,900 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปทั้งหมด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 17,575,100 คน และมีผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถของตนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.5 ในขณะที่กรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ใกล้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆมากที่สุด กลับมีผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถของตนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 6.4 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ จำแนกตามภาค พ.ศ.2552

ภาค	ประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป (คน)	ประชากรที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ	
		จำนวน (คน)	สัดส่วนต่อประชากร (ร้อยละ)
ทั่วราชอาณาจักร	52,565,200	8,752,900	16.7
ในเขตเทศบาล	16,332,600	1,809,600	11.1
นอกเขตเทศบาล	36,232,600	6,943,300	19.2
กรุงเทพมหานคร	5,580,400	358,000	6.4
กลาง	12,647,300	1,210,000	9.6
เหนือ	9,799,400	1,769,100	18.1
ตะวันออกเฉียงเหนือ	17,575,100	4,310,600	24.5
ใต้	6,963,300	1,105,300	15.9

ที่มา : รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.4.1.2 จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียน และครู

ในปีการศึกษา 2552 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีจำนวน โรงเรียน จำนวนนักเรียน และจำนวนครู ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด โดยมีจำนวนโรงเรียน 13,804 แห่ง จำนวนนักเรียนทุกระดับชั้น 3,165,457 คน และจำนวนครู 169,592 คน ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีจำนวนโรงเรียน 1,031 แห่ง มีจำนวนนักเรียน 793,211 คน และมีจำนวนครู 30,745 คน ซึ่งน้อยที่สุดกว่าทุกภาค (รายละเอียดดังตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียนและครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามภาค ปีการศึกษา 2552

ที่	ภาค	จำนวนโรงเรียน			ประเภทโรงเรียน				จำนวนนักเรียน					ห้องเรียน					จำนวนครู
		ร.ร.หลัก	ร.ร.สาข	รวม	ขยายโอกาส	สามัญเดิม	สง เคราะห์	พิเศษ	ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม	มัธยม ปลาย	รวม	ก่อน ประถม	ประถม	มัธยม	มัธยม ปลาย	รวม	
1	กทม.และปริมณฑล	1,031	0	1,031	208	220	2	4	61,743	233,692	320,910	176,866	793,211	2,416	8,266	7,146	4,455	22,283	30,745
2	ภาคกลาง	4,958	14	4,972	1,169	419	7	10	187,664	605,579	365,267	154,359	1,312,869	10,395	30,093	10,609	5,061	57,471	65,570
3	ภาคเหนือ	6,471	198	6,615	1,670	462	17	12	165,257	594,382	356,398	181,216	1,297,253	12,038	39,804	11,382	5,114	68,338	75,061
4	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	13,696	108	13,804	3,196	942	10	10	439,223	1,532,203	820,300	373,731	3,165,457	26,985	87,612	25,773	10,259	150,629	169,592
5	ภาคใต้	4,525	15	4,540	765	315	14	7	170,460	623,308	276,470	122,165	1,192,403	9,271	30,172	8,407	3,697	51,547	63,735

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

4.4.2 การสาธารณสุข

4.4.2.1 อัตราผู้ป่วยนอก

ในปี พ.ศ.2552 จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตราผู้ป่วยนอกของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า โรคเกี่ยวกับระบบหายใจ เช่น หอบหืด เป็นโรคที่มีอัตราผู้ป่วยนอกต่อประชากร 1,000 คน สูงที่สุด โดยทั้งประเทศยกเว้นกรุงเทพมหานครมีอัตราผู้ป่วยนอกด้วยโรคนี้นี้ 498.2 คนต่อประชากร 1,000 คน ภาคเหนือมีอัตราผู้ป่วยด้วยโรคนี้นี้มากที่สุด 546.3 คนต่อประชากร 1,000 คน สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร จากการรวบรวมข้อมูลของฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ในปี พ.ศ.2551 โรคเกี่ยวกับระบบไหลเวียนเลือด เช่น โรคความดันโลหิตสูง เป็นโรคที่มีจำนวนผู้ป่วยนอกสูงที่สุด จำนวน 355,691 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.36 ของจำนวนผู้ป่วยนอกทั้งหมด (รายละเอียดดังตารางที่ 4.10 ก. – ข.)

ตารางที่ 4.10 ก. ลำดับผู้ป่วยนอกตามกลุ่มสาเหตุการป่วยทั้งประเทศและรายภาค ต่อประชากร
1,000 คน พ.ศ. 2552

สาเหตุป่วย	ทั้งประเทศ		กลาง		เหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ใต้	
	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา
โรกระบบหายใจ	1	498.2	1	539.6	1	546.3	1	436.0	1	511.4
โรกระบบไหลเวียนเลือด	2	306.4	2	382.7	2	429.9	5	184.0	2	303.3
โรกระบบกล้ามเนื้อ รวมโครงร่าง	3	290.7	3	318.1	3	411.0	3	220.0	4	252.9
โรกระบบย่อยอาหาร	4	288.6	5	278.2	4	348.4	2	273.7	3	263.5
โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ	5	246.7	4	289.6	5	295.2	4	203.3	5	211.1
โรคติดเชื้อและปรสิต	6	129.4	6	131.1	6	133.2	6	117.8	6	149.2
โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อ ใต้ผิวหนัง	7	95.5	7	105.2	7	109.5	7	80.1	7	97.2
โรกระบบสืบพันธุ์ ร่วมปีสสาวะ	8	74.4	9	76.4	8	92.1	8	64.2	8	71.6
โรคตา รวมประกอบของตา	9	70.4	8	86.8	9	73.0	9	59.4	9	64.7
ภาวะแปรปรวนทางจิต และพฤติกรรม	10	49.0	11	49.9	11	54.0	10	44.1	10	52.5
โรกระบบประสาท	11	44.9	10	52.2	10	61.1	11	34.0	11	36.8

หมายเหตุ: เขตปริมาตรรวมกับภาคกลาง

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข <http://bps.moph.go.th>

**ตารางที่ 4.10 ข. จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยนอกจำแนกตามกลุ่มสาเหตุการป่วย 10 ลำดับแรก
ของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2551**

สาเหตุป่วย	ลำดับ	จำนวน	ร้อยละ
โรกระบบไหลเวียนเลือด	1	355,691	14.36
โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ และเมตาบอลิซึม	2	352,184	14.22
โรกระบบหายใจ	3	305,929	12.36
โรกระบบกล้ามเนื้อ รวมโครงร่าง และเนื้อเยื่อเสริม	4	240,136	9.70
โรกระบบย่อยอาหาร รวมโรคในช่องปาก	5	191,791	7.75
โรคติดเชื้อและปรสิต	6	149,577	7.75
โรกระบบสืบพันธุ์ร่วมปีสสาวะ	7	142,183	5.74
อาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิก	8	124,670	5.03
โรคตาบางส่วนประกอบของตา	9	116,115	4.69
สาเหตุจากภายนอกอื่น ๆ ที่ทำให้ป่วยหรือตาย	10	113,870	4.60

ที่มา : ฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร www.dmsbma.go.th

4.4.2.2 อัตราผู้ป่วยใน

สำหรับอัตราผู้ป่วยในต่อประชากร 100,000 คน จากการรวบรวมข้อมูลโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี พ.ศ.2552 โรคเกี่ยวกับความผิดปกติของต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม เป็นโรคที่มีอัตราผู้ป่วยในต่อประชากร 100,000 คนสูงที่สุด โดยทั้งประเทศยกเว้นกรุงเทพมหานครมีอัตราผู้ป่วยด้วยโรคนี้ 1,612.32 คนต่อประชากร 100,000 คน ภาคกลางเป็นภาคที่มีอัตราผู้ป่วยโรคนี้สูงที่สุด 1,865.37 คนต่อประชากร 100,000 คน ส่วนในเขตกรุงเทพมหานครนั้น จากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พบว่า โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การเจ็บครรภ์ การคลอด ระยะหลังคลอดและภาวะอื่นๆ ทางสูติกรรมที่มีได้ระบุไว้ที่อื่น เป็นโรคที่มีจำนวนผู้ป่วยในสูงที่สุด คือมีจำนวนผู้ป่วย 24,503 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.07 ของจำนวนผู้ป่วยในทั้งหมด (รายละเอียดคั่งตารางที่ 4.11 ก. – ข.)

ตารางที่ 4.11 ก. ลำดับผู้ป่วยในตามกลุ่มสาเหตุการป่วย ทั้งประเทศและรายภาค ต่อประชากร 100,000 คน พ.ศ. 2552

สาเหตุป่วย	ทั้งประเทศ		กลาง		เหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ใต้	
	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา	ลำดับ	อัตรา
ความคิดปกติกของต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม	1	1612.23	1	1865.37	1	1580.07	1	1372.18	1	1790.54
โรคความดันโลหิตสูง	2	981.48	2	1211.08	2	1225.47	6	663.94	3	1019.38
โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การคลอด าระยะหลังคลอด	3	946.45	3	1006.06	6	779.00	3	733.15	2	1578.28
โรคเลือดและอวัยวะสร้างเลือด	4	845.53	4	896.24	4	808.99	2	826.42	5	850.90
โรคอื่นๆของระบบย่อยอาหาร	5	817.09	6	772.49	3	1103.15	7	662.12	4	890.46
โรคเบาหวาน	6	736.48	5	844.03	7	737.13	5	691.32	9	653.93
โรคติดเชื้ออื่นๆของลำไส้	7	719.93	7	730.01	8	667.05	4	691.53	6	842.60
โรคติดเชื้อและปรสิตอื่นๆ	8	603.99	9	572.99	9	607.77	8	553.15	7	778.61
ความคิดปกติอื่นๆที่เกิดขึ้นในระยะปริกำเนิด	9	526.03	8	578.94			9	463.73	8	764.59
โรคหัวใจและโรคของการไหลเวียนผ่านปอดอื่นๆ	10	465.53	10	542.44						
โรคของระบบกล้ามเนื้อ					5	794.10				
รวมโครงร่าง										
โรคเรื้อรังของระบบหายใจ					10	535.15				
ส่วนล่าง										
โรคอื่นๆของระบบสืบพันธุ์ร่วมปีสภาวะ							10	408.58	10	510.08

หมายเหตุ : เขตปริมาตรรวมกับภาคกลาง

ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

<http://bps.ops.moph.go.th>

ตารางที่ 4.11 ข. จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยในจำแนกตามกลุ่มสาเหตุการป่วย 10 ลำดับแรกของ
โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2551

สาเหตุการป่วย	ลำดับ	จำนวน	ร้อยละ
โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การเจ็บครรภ์ การคลอด ระยะหลังคลอดและภาวะ อื่นๆ ทางสูติกรรมที่มีได้ระบุไว้ที่อื่น	1	24,503	10.07
ความผิดปกติเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึมอื่นๆ	2	23,470	9.67
โรคความดันโลหิตสูง	3	16,470	6.77
การคลอดเดี่ยว (คลอดปกติ)	4	15,000	6.16
ความผิดปกติอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในระยะปริกำเนิด	5	14,433	5.93
โรคเบาหวาน	6	10,980	4.51
โรคติดเชื้อและปรสิตอื่นๆ	7	7,446	3.06
โรคเลือดและอวัยวะสร้างเลือดและความผิดปกติบางชนิดที่เกี่ยวกับระบบภูมิคุ้มกัน	8	7,416	3.05
โรคตาและส่วนผนวก	9	7,381	3.03
โรคอื่นของระบบย่อยอาหาร	10		
		7,295	3.00

ที่มา : ฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร www.dmsbma.go.th

4.4.2.3 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข

จากการรวบรวมข้อมูลโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี พ.ศ.2551 ประเทศไทยมีจำนวนแพทย์ทั้งสิ้น 21,569 คน ทันตแพทย์ 4,808 คน เภสัชกร 8,390 คน พยาบาลวิชาชีพ 109,797 คน และพยาบาลเทคนิค 9,369 คน ในจำนวนนี้พบว่า กรุงเทพมหานครเพียงจังหวัดเดียว มีจำนวนแพทย์ถึง 5,984 คน มากกว่าภาคอื่นๆที่ประกอบด้วยหลายจังหวัดรวมกัน (รายละเอียดดังตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551

ภาค	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาลวิชาชีพ	พยาบาลเทคนิค
กรุงเทพฯ	5,984	1,036	1,379	1,734	1,734
กลางไม่รวมกรุงเทพฯ	5,464	1,178	2,474	29,887	2,896
เหนือ	3,507	884	1,514	20,940	2,009
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4,259	1,046	1,871	26,146	2,031
ใต้	3,507	884	1,514	20,940	2,009
ทั่วประเทศ	21,569	4,808	8,390	109,797	9,369

ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข <http://moc.moph.go>.

4.4.3 การสาธารณสุขปโภค

4.4.3.1 ไฟฟ้า

ในปี พ.ศ.2552 ประเทศไทยมีการใช้กระแสไฟฟ้าทั้งสิ้น 129,631,607,641 กิโลวัตต์/ชั่วโมง และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 17,393,719 ราย การใช้กระแสไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นการใช้สำหรับธุรกิจและอุตสาหกรรมต่างๆ รองลงมาเป็นการใช้สำหรับที่อยู่อาศัย และกิจการอื่นๆ ภาคกลางเป็นภาคที่มีการใช้กระแสไฟฟ้ามากที่สุดจำนวน 55,473,552,720 กิโลวัตต์/ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นการใช้ในธุรกิจและอุตสาหกรรมต่างๆ (รายละเอียดดังตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 สถิติการใช้กระแสไฟฟ้า จำแนกตามภาค พ.ศ. 2552

ภาค	กระแสไฟฟ้าเพื่อจำหน่าย (กิโลวัตต์ / ชั่วโมง)				จำนวน ผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)
	รวม	ที่อยู่อาศัย	กิจการขนาด เล็ก - ใหญ่ ⁽¹⁾	อื่น ๆ ⁽²⁾	
รวมทั้งประเทศ	129,631,607,641	28,691,175,609	93,151,393,104	7,789,038,928	17,393,719
กรุงเทพและปริมณฑล	42,002,113,560	9,381,418,282	31,369,912,207	1,250,783,071	2,793,337
กลาง	55,473,552,720	7,616,786,989	45,186,763,184	2,670,002,547	3,994,820
เหนือ	9,635,980,855	3,535,905,532	4,918,296,537	1,181,778,786	3,261,533
ตะวันออกเฉียงเหนือ	11,757,778,269	4,488,368,122	6,111,713,504	1,157,696,643	5,013,435
ใต้	10,762,182,237	3,668,696,684	5,564,707,672	1,528,777,881	2,330,594

(1) รวมกิจการขนาดเล็ก - ใหญ่

(2) รวมกิจการเฉพาะอย่าง ส่วนราชการและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร สูบน้ำเพื่อการเกษตร และไฟชั่วคราว
ที่มา : การไฟฟ้าานครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

4.4.3.2 น้ำประปา

ในปี พ.ศ.2551 ประเทศไทยมีปริมาณการผลิตน้ำประปาเพื่อใช้ในการบริโภครวมทั้งสิ้น 2,942,213,824 ลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณการจำหน่าย 2,084,922,045 ลูกบาศก์เมตร โดยมีจำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 4,560,991 ราย กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีปริมาณการจำหน่ายน้ำประปา 1,250,000,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งมากกว่าปริมาณการจำหน่ายของภาคกลางที่เป็นอันดับสองถึงสามเท่า โดยภาคกลางมีปริมาณการจำหน่ายน้ำประปาเพียง 426,662,910 ลูกบาศก์เมตร เท่านั้น (รายละเอียดดังตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 สถิติการผลิตและการจำหน่ายน้ำประปา จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551

ภาค	ผู้ใช้น้ำ (ราย)	ปริมาณการผลิต (ลบ.ม.)	ปริมาณการจำหน่าย (ลบ.ม.)
รวมทั้งประเทศ	4,560,991	2,942,213,824	2,084,922,045
กรุงเทพและปริมณฑล	1,859,573	1,765,000,000	1,250,000,000
กลาง	1,137,439	593,072,365	426,662,910
เหนือ	466,146	152,752,654	105,049,762
ตะวันออกเฉียงเหนือ	735,489	259,481,701	179,194,850
ใต้	432,344	171,907,104	124,014,523

ที่มา : การประปานครหลวง และการประปาสวนภูมิภาค

4.4.3.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศใช้จำนวน 19,060,200 ครัวเรือน ในจำนวนนี้ร้อยละ 21.4 เป็นครัวเรือนที่มีโทรศัพท์พื้นฐานใช้ รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ ร้อยละ 20.3 ครัวเรือนที่มีอินเทอร์เน็ตใช้ ร้อยละ 9.5 กรุงเทพมหานครมีจำนวนครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีใช้มากที่สุดทุกชนิด รองลงมาคือครัวเรือนในภาคกลาง (รายละเอียดดังตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 ร้อยละของครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2552

ภาค	จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น	ร้อยละของครัวเรือนที่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร			
		โทรศัพท์พื้นฐาน	โทรสาร	คอมพิวเตอร์	อินเทอร์เน็ต
ทั่วราชอาณาจักร	19,060,200	21.4	1.5	20.3	9.5
กรุงเทพมหานคร	1,970,800	51.4	6.5	41.0	29.4
กลาง	4,670,100	25.5	1.5	23.5	11.0
เหนือ	3,750,800	21.7	0.9	19.0	7.4
ตะวันออกเฉียงเหนือ	6,184,100	9.9	0.4	13.1	4.2
ใต้	2,484,400	17.7	1.1	17.4	7.5

หมายเหตุ : เขตปริมณฑลรวมกับภาคกลาง

ที่มา : สรุปผลที่สำคัญ สํารวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ.2552 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.4.5 สิ่งแวดล้อม

4.4.5.1 ขยะมูลฝอย

จากข้อมูลที่รวบรวมโดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยในปี พ.ศ.2552 เพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ.2551 เกือบทุกภูมิภาค โดยเฉพาะในเขตภาคกลางปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 6.38 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าภาคอื่นมาก ส่วนภาคอื่น ๆ นั้นปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนระหว่างร้อยละ 0.62 – 1.80 มีเพียงภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้นที่มีปริมาณขยะมูลฝอยลดลง โดยมีปริมาณลดลงร้อยละ 3.68 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 ปริมาณขยะมูลฝอย จำแนกตามภาค เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ. 2551 – 2552

ภาค	พ.ศ.2551	พ.ศ.2552	เพิ่มขึ้น / ลดลง (ร้อยละ)
	ตัน/วัน	ตัน/วัน	
ทั่วราชอาณาจักร	41,064	41,410	+ 0.84
กรุงเทพมหานคร	8,780	8,834	+ 0.62
ภาคกลาง	9,109	9,690	+ 6.38
ภาคเหนือ	6,322	6,436	+ 1.80
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11,820	11,385	- 3.68
ภาคใต้	5,033	5,065	+ 0.64

ที่มา : (ร่าง) รายงานสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อมประเทศไทย พ.ศ.2552 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.4.5.2 มลพิษทางอากาศ

จากการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบริเวณต่างๆของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2552 โดยกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีบริเวณพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพอากาศอยู่หลายจุด โดยเฉพาะเรื่องฝุ่นละออง ซึ่งตามมาตรฐานกำหนดไว้ว่า ค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน ในช่วงระยะเวลา 1 ชั่วโมง จะต้องไม่เกิน 120 ppb (ส่วนในพื้นดินส่วน) และค่าเฉลี่ยในช่วงระยะเวลา 1 ปี จะต้องไม่เกิน 50 ppb (ส่วนในพื้นดินส่วน) แต่จากการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบริเวณต่างๆของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า มีหลายจุดที่ค่าเฉลี่ยของฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน โดยในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ บริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เขตธนบุรี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมงสูงสุดเท่ากับ 193.4 ppb และค่าเฉลี่ย 1 ปีเท่ากับ 66.1 ppb สำหรับในเขตปริมณฑล พบว่า มีปัญหาในบางพื้นที่ของจังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ บริเวณศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและทูปพลภาพ อำเภอพระประแดง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุดเท่ากับ 149.2 ppb และค่าเฉลี่ย 1 ปีเท่ากับ 64.1 ppb บริเวณศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง สูงสุดเท่ากับ 173.9 ppb และค่าเฉลี่ย 1 ปี เท่ากับ 60.4 ส่วนในเขตภูมิภาค พบว่า จุดที่มีปัญหาเรื่องฝุ่นละอองจะอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ระยอง และลำปาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก (รายละเอียดดังตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2552

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์			ก๊าซโอโซน			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน		
		(SO ₂)			(NO ₂)			(CO)			(O ₃)			(PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
กรุงเทพฯ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เขตธนบุรี	20	0	1.5	97	0	21.1	4.5	0.0	0.3	131.0	0.0	13.6	193.4	25.5	66.1
	ที่ทำการไปรษณีย์ราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ	54	0	3.0	157	0	22.8	5.0	0.0	0.5	138.0	0.0	23.5	78.7	8.1	157.7
	กรมอุตสาหกรรมวิทยายางนา เขตบางนา	46	0	4.8	110	0	19.0	5.7	0.0	0.6	129.0	0.0	16.0	106.7	11.8	42.9
	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร	21	0	3.5	118	1	19.2	4.1	0.0	0.6	129.0	0.0	16.0	106.7	11.8	42.9
	การเคหะชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ	23	0	4.6	102	0	19.8	5.1	0.0	0.9	184.0	0.0	20.3	93.8	14.7	41.9
	สนามกีฬาการเคหะชุมชนห้วยขวาง เขตห้วยขวาง	20	0	5.8	116	5	32.3	4.1	0.0	1.0	142.0	0.0	15.1	83.2	22.1	41.5
	โรงเรียนนนทรีวิทยา เขนนวนาวา	30	0	4.7	129	3	27.5	5.5	0.0	0.7	138.0	0.0	17.7	97.7	19.0	43.2
	ร.ม.รัชมวิถีสิ่งห์(สิงห์ราชพิทยาคม) เขตบางขุนเทียน	20	0	2.6	53	0	9.8	4.0	0.0	0.7	113.0	0.0	15.8	83.7	12.2	32.8
	กรมประชาสัมพันธ์ เขตพญาไท	25	0	2.0	148	0	24.6	4.4	0.0	0.4	132.0	0.0	17.8	111.1	5.9	39.1
	ร.บ.ดินเดชา(สิงห์ สิงหเสนี) เขตวังทองหลาง	29	0	5.6	104	0	22.7	5.9	0.0	1.0	133.0	0.0	18.6	99.7	17.8	42.0
	ค่ามาตรฐาน	300	40	170	-	30	-	100	-	120	50					

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)			ก๊าซโอโซน (O ₃)			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
		(ppb)		(ppb)		(ppb)		(ppb)		(ppb)		(ppb)				
สมุทร ปราการ	ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและทุพพลภาพ อ.พระประแดง	24.0	0.0	2.6	97.0	1.0	20.2	3.8	0.0	0.2	158.0	0.0	17.8	149.2	17.2	64.1
	โรงไฟฟ้าพระนครใต้ อ.เมือง	44.0	0.0	4.1	111.0	0.0	15.2	3.9	0.0	0.5	169.0	0.0	25.5	143.2	10.6	46.4
	บ้านพักกรมทรัพย์สินทางพาณิชย์ อ.พระประแดง	25.0	0.0	1.6	*	*	*	*	*	*	173.0	0.0	9.9	121.1	17.8	25.1
	ศาลากลาง อ.เมือง	55.0	0.0	3.3	*	*	*	43.3	0.0	0.9	104.0	0.0	11.9	173.9	24.6	60.4
ทุมธานี	การเคหะชุมชนบางพลี อ.บางพลี	24.0	0.0	2.1	93.3	0.0	14.1	4.1	0.0	0.5	153.0	0.0	27.6	157.4	12.6	48.0
	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต อ.คลองหลวง	25.0	0.0	5.1	111.1	0.0	17.8	2.4	0.0	0.6	119.0	0.0	17.1	100.2	17.5	42.2
ทรสาร	แขวงทางสมุทรสาคร อ.กระทุ่มแบน	155.0	0.0	9.0	94.0	0.0	19.6	3.2	0.0	0.8	117.0	0.0	13.8	85.5	15.7	31.8
	องค์การบริหารส่วนจังหวัด อ.เมือง	109.0	0.0	7.5	85.0	0.0	15.3	4.3	0.0	0.5	154.0	0.0	19.9	73.5	7.2	27.1
นทบุรี	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจำกัดมหาชน อ.บางกรวย	28.0	0.0	1.8	84.0	0.0	15.5	5.9	0.0	0.6	131.0	0.0	17.8	118.1	13.6	42.6
	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช อ.ปากเกร็ด	58.0	0.0	5.3	95.0	0.0	19.7	4.1	0.0	0.7	126.0	0.0	18.0	110.0	26.5	54.0
ค่ามาตรฐาน		300	40		170	-		30	-		100	-		120	50	

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์			ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์			ก๊าซโอโซน			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน		
		(SO ₂)			(NO ₂)			(CO)			(O ₃)			(PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
	โรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาลัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา	44.0	0.0	1.7	105.0	0.0	15.8	5.0	0.0	0.5	120.0	0.0	23.0	154.8	16.1	53.8
	สถานีตำรวจภูธรตำบลหน้าพระลาน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.สระบุรี	14.0	0.0	1.3	99.0	0.0	19.2	2.7	0.0	0.6	123.0	0.0	21.2	246.2	10.9	92.8
กลาง	สถานีดับเพลิงเขาน้อย อ.เมือง จ.สระบุรี	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	ศูนย์วิศวกรรมกรรมแพทย์ ที่ อ.เมือง จ.ราชบุรี	65.0	0.0	2.6	56.0	0.0	8.2	2.5	0.0	0.5	111.0	0.0	22.8	102.6	10.0	36.7
	อบต.ตาสีหิ อ.ปลวก จ.ระยอง	24.0	0.0	2.4	36.0	0.0	6.6	2.7	0.0	0.3	138.0	0.0	21.6	143.3	10.9	34.7
	สถานีอนามัยมาบตาพุด อ.เมือง จ.ระยอง	87.0	0.0	5.9	65.0	0.0	12.7	2.8	0.0	0.5	126.0	0.0	19.8	141.1	18.0	50.6
	ชุมชนสายโทรศัพท์ อ.เมือง จ.ระยอง	42.0	0.0	2.8	84.0	0.0	10.7	2.2	0.0	0.6	117.0	0.0	18.8	81.2	5.8	16.9
	ศูนย์วิจัยพืชไร่ อ.เมือง จ.ระยอง	47.0	0.0	1.9	63.0	0.0	9.8	1.3	0.0	0.4	136.0	0.0	23.0	117.0	5.9	29.9
ตะวันออก	สนามกีฬาเทศบาลแหลมฉบัง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี	72.0	0.0	2.8	69.0	0.0	12.0	1.6	0.0	0.3	134.0	0.0	19.1	139.9	12.5	40.0
	ศูนย์เยาวชนเทศบาล อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	สนง.สามัญศึกษา อ.เมือง จ.ชลบุรี	19.0	0.0	3.8	129.0	0.0	15.9	3.5	0.0	0.3	161.0	0.0	22.6	55.9	16.4	28.6
	อบต.วังเย็น อ.แปลงยาว จ.ฉะเชิงเทรา	80.0	0.0	2.1	36.0	0.0	4.6	1.9	0.0	0.3	126.0	0.0	27.1	80.8	9.8	32.0
	ค่ามาตรฐาน	300	40		170	-		30	-		100	-		120	50	

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์			ก๊าซโอโซน			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน			
		(SO ₂)			(NO ₂)			(CO)			(O ₃)			(PM ₁₀)			
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		
เหนือ	ศาลากลาง อ.เมือง จ.เชียงใหม่	8.0	0.0	0.9	81.0	0.0	9.2	2.8	0.0	0.5	142.0	0.0	26.0	196.2	10.9	42.2	
	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อ.เมือง จ.เชียงใหม่	14.0	0.0	0.5	112.0	2.0	18.1	6.5	0.0	0.7	111.0	0.0	19.3	219.0	10.1	49.2	
	ศาลากลางเมือง อ.เมือง จ.ลำปาง	10.0	0.0	0.3	87.0	1.0	9.7	4.5	0.0	0.4	106.0	0.0	18.2	292.8	13.7	62.4	
	สถานีอนามัยสบป่าด อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	45.0	0.0	0.2	50.0	0.0	3.2	3.5	0.0	0.3	114.0	0.0	16.6	220.3	10.2	39.8	
	สถานีอนามัยท่าสี่ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	15.0	0.0	1.5	45.0	0.0	3.5	2.4	0.0	0.3	113.0	0.0	18.4	259.0	8.2	47.3	
	สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคแม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	วิทยาลัยอาชีวศึกษา อ.เมือง จ.นครสวรรค์	17.0	0.0	2.3	62.0	0.0	10.5	3.7	0.0	0.6	102.0	0.0	25.8	98.1	19.5	47.4	
	สนง.ทสจ.เชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย	*	*	*	*	*	*	3.5	0.2	0.8	129.0	0.0	19.4	286.4	8.2	49.5	
ตะวันออก	สนง.ทสจ.แม่ฮ่องสอน อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน	*	*	*	*	*	*	2.7	0.0	0.5	110.0	0.0	17.2	264.9	9.8	45.4	
	บ้านพักปลัดอำเภอ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	17.0	0.0	2.0	104.0	2.0	20.4	5.0	0.0	0.7	74.0	0.0	18.2	88.4	10.8	33.3	
	บ้านพักทหารมณฑลทหารบกที่ 21 อ.เมือง จ.นครราชสีมา	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
ค่ามาตรฐาน		300	40		170	-		30	-		100	-		120	50		

ตารางที่ 4.17 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ภาค	สถานี	ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์			ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์			ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์			ก๊าซโอโซน			ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน		
		(SO ₂)			(NO ₂)			(CO)			(O ₃)			(PM ₁₀)		
		ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี	ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง		ค่าเฉลี่ย 1 ปี
		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด		ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	
	ที่ว่าการอำเภอเมือง จ.สุราษฎร์ธานี	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
ใต้	ศูนย์บริการสาธารณสุข เทศบาลภูเก็ต อ.เมือง จ.ภูเก็ต	21.0	0.0	1.4	54.0	0.0	6.8	2.0	0.0	0.3	80.0	1.0	20.1	66.7	8.1	28.2
	เทศบาลนครหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	15.0	0.0	1.8	43.0	0.0	6.8	1.9	0.0	0.5	70.0	0.0	17.2	73.0	10.5	35.7
	ศาลากลาง อ.เมือง จ.นราธิวาส	*	*	*	*	*	*	2.3	0.0	0.4	*	*	*	55.2	12.0	27.6
	สนามโรงพิธีช้างเผือก อ.เมือง จ.ยะลา	*	*	*	*	*	*	2.2	0.0	0.4	*	*	*	66.0	7.6	29.7
	ค่ามาตรฐาน	300	40		170	-		30	-		100	-		120	50	

หมายเหตุ 1. ข้อมูล ณ วันที่ 26 มกราคม 2553

2. * : ไม่มีการตรวจวัด

ที่มา : ส่วนแผนงานและประมวลผล สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ <http://aqnis.pcd.go.th>

4.4.5.3 ป่าไม้

พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.2549 และ พ.ศ.2551 โดยในปี พ.ศ.2549 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 158,652.59 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 30.92 ของพื้นที่ประเทศไทยทั้งหมด แต่ในปี พ.ศ.2551 พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น เป็น 171,585.65 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 33.44 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายภาคจะเห็นว่าพื้นที่ป่าไม้มีเพิ่มขึ้นเกือบทุกภาค ยกเว้นภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพื้นที่ป่าไม้ลดลงภาคที่มีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นในอัตราส่วนมากที่สุดคือภาคเหนือ โดยพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.95 รองลงมาคือภาคใต้ มีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.57 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 พื้นที่ป่าไม้ จำแนกตามภาค เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ. 2549 และ 2551

ภาค	พื้นที่ทั้งหมด	เนื้อที่ป่าไม้ (ตร.กม.)			
		2549		2551	
		พื้นที่ป่า	ร้อยละ	พื้นที่ป่า	ร้อยละ
กลาง	67,398.70	20,555.07	30.50	20,089.04	29.81
ตะวันออกเฉียงเหนือ	36,502.50	7,883.62	21.60	8,033.40	21.01
เหนือ	169,644.29	88,368.11	52.09	95,074.74	56.04
ใต้	168,854.40	24,549.88	14.54	27,555.54	16.32
รวมทั้งประเทศ	70,715.19	17,295.91	24.46	20,832.92	27.03
	513,115.02	158,652.59	30.92	171,585.65	33.44

ที่มา : กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม <http://web2.forest.go.th>

4.4.5.4 มลพิษทางน้ำ

จากการสำรวจคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายต่างๆ โดยกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปี พ.ศ.2551 ลำคลองสายต่างๆในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคุณภาพต่ำกว่าภาคอื่นอย่างเห็นได้ชัด พิจารณาจากค่าของแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ซึ่งถ้าตรวจพบในน้ำแสดงว่าน้ำนั้นอาจจะไม่ปลอดภัย คืออาจมีเชื้อโรคปนอยู่ในน้ำ ตามเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษ กำหนดให้คุณภาพน้ำระดับดี ค่าแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มทั้งหมดต้องไม่เกิน 1,000 MPN/100 มิลลิกรัม ระดับพอใช้ ต้องไม่เกิน 4,000 MPN/100 มิลลิกรัม ระดับเสื่อมโทรม ต้องไม่เกิน 60,000 MPN/100 มิลลิกรัม และระดับเสื่อมโทรมมาก จะมีค่ามากกว่า 60,000 MPN/100 มิลลิกรัม ซึ่งผลการสำรวจคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลองของกรุงเทพมหานครและในเขตปริมณฑล พบว่าลำคลองหลายสายมีค่าแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) มากเกินกว่า 60,000 MPN/100 มิลลิกรัม เช่น คลองภาษีเจริญ คลองมหาชัย คลองเจดีย์บูชา คลองลำโรง คลองพระโขนง แสดงว่าลำคลองหลายสายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกำลังมีความเสื่อมโทรมมาก สำหรับในภาคเหนือ พบว่า แม่น้ำสายหลักในภาคเหนือ คือ แม่น้ำวัง และแม่น้ำยม คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ คือมีค่าแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ไม่เกิน 4,000 MPN/100 มิลลิกรัม ส่วนแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านมีค่าเกินไปบ้าง แต่ยังไม่ถึงระดับเสื่อมโทรม ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า แม่น้ำลำคลองสายต่างๆในภาคนี้ส่วนใหญ่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี กล่าวคือ เกือบทุกสายมีค่าแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ไม่เกิน 4,000 MPN/100 มิลลิกรัม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าแม่น้ำสายหลักบางสาย เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำมูล เริ่มมีค่าดังกล่าวอยู่ในระดับเสื่อมโทรม สำหรับในเขตภาคใต้นั้น พบว่า แม่น้ำลำคลองส่วนใหญ่มีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดยแม่น้ำลำคลองในภาคนี้ที่มีค่าแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) มากเกินกว่า 4,000 MPN/100 มิลลิกรัม มีอยู่เพียงไม่กี่สาย และมักจะเป็นสายที่ไหลผ่านเขตเมือง เช่น แม่น้ำชุมพร(ท่าตะเภา) แม่น้ำตาปี – พุมดวง เป็นต้น (รายละเอียดดังตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2551

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ (mg/l)	บีโอดี (mg/l)	แบคทีเรียชนิด โคลิฟอร์มทั้งหมด (MPN/100 ml)
กลาง *			
แม่น้ำท่าจีน	3.01	2.58	120,408.82
แม่น้ำน้อย	4.34	1.29	15,300.00
แม่น้ำสะแกกรัง	4.24	2.41	4,566.67
แม่น้ำลพบุรี	3.56	2.33	-
แม่น้ำป่าสัก	5.48	1.83	366.80
แม่น้ำเจ้าพระยา	3.84	2.03	15,975.00
แม่น้ำแม่กลอง	-	-	-
แม่น้ำแควใหญ่	-	-	-
แม่น้ำแควน้อย	-	-	-
แม่น้ำเพชรบุรี	4.17	2.89	295.60
เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์	7.03	2.20	171.50
คลองบางปลากด	0.87	4.47	107,000.00
คลองสำโรง	0.31	8.07	118,333.33
คลองบางกรวย	1.92	2.27	69,333.33
คลองพระโขนง	0.23	7.73	88,000.00
คลองด้หวง	1.26	3.80	53,000.00
คลองบางกอกใหญ่	1.97	3.13	44,000.00
คลองมอญ	1.95	2.67	97,500.00
คลองบางกอกน้อย	1.63	2.80	50,333.33
คลองดาวคนอง	1.46	3.77	54,000.00
คลองเจดีย์บูชา	1.81	5.00	185,000.00
คลองมหาสวัสดิ์	2.31	3.00	5,000.00
คลองมหาชัย	2.54	12.00	135,000.00
คลองภาษีเจริญ	1.92	5.50	195,000.00
คลองดำเนินสะดวก	2.70	3.00	160,000.00

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิด โคลิฟอร์มทั้งหมด (MPN/100 ml)
แม่น้ำบางขาม	4.73	2.73	700.00
ตะวันออก			
แม่น้ำประแสร์	5.11	1.35	745.00
แม่น้ำพอง	4.41	1.51	400,099.50
แม่น้ำเวฬุ	4.31	1.01	236.67
แม่น้ำจันทบุรี	5.18	0.71	323.29
แม่น้ำตราด	5.34	1.09	-
แม่น้ำบางปะกง	4.03	1.28	392.86
แม่น้ำปราจีนบุรี	7.66	2.62	235.00
แม่น้ำนครนายก	5.56	3.08	263.33
แม่น้ำระยอง	3.28	1.70	-
ตะวันออกเฉียงเหนือ			
แม่น้ำพอง	5.64	1.23	1,142.56
แม่น้ำชี	5.96	1.57	2,084.25
แม่น้ำมูล	5.75	1.95	63,120.38
แม่น้ำลำตะคอง	5.34	2.12	525.00
แม่น้ำลำชี	5.81	2.26	600.00
แม่น้ำลำปาว	6.12	1.50	917.71
แม่น้ำสงคราม	5.65	1.00	1,940.00
แม่น้ำเสียว	5.32	1.84	232.25
แม่น้ำเลย	7.78	1.15	55,354.29
แม่น้ำอุบล	5.64	1.44	4,925.00
หนองหาน	6.05	2.14	565.00
ห้วยเสนง	6.15	2.15	110.00
ห้วยโจด	4.18	1.33	241.17
แม่น้ำเชิญ	5.14	1.50	1,547.57

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิด โคลิฟอร์มทั้งหมด (MPN/100 ml)
ห้วยพระคีอ	1.92	4.50	16,000.00
แม่น้ำพรม	4.48	1.58	337.50
แม่น้ำลำโดมใหญ่	6.63	1.50	2,163.33
แม่น้ำลำมูลน้อย	5.80	1.80	21,250.00
แม่น้ำลำน้ำกว้าง	5.20	2.03	320.00
ห้วยเหนือ	3.76	9.31	37,862.50
แม่น้ำโขง	6.05	1.78	60,600.00
ลำเซบาย	6.41	1.54	3,078.33
ห้วยแซ่	5.58	2.80	60,375.00
ห้วยมุก	4.80	1.75	6,650.00
ห้วยปลาแดก	6.17	1.63	6,845.00
ลำพะเนียง	6.60	1.15	238.00
ห้วยหมากงอ	6.57	2.42	8,245.00
ห้วยหลวง	6.06	3.92	13,381.25
เหนือ			
แม่น้ำปิง	5.74	1.35	5,168.33
แม่น้ำวัง	6.58	1.43	3,115.71
แม่น้ำยม	6.49	1.86	3,759.29
แม่น้ำน่าน	6.17	1.75	11,648.89
แม่น้ำกวัง	4.37	2.12	59,572.50
แม่น้ำกก	6.45	1.00	-
แม่น้ำลี้	6.86	1.20	91,690.00
แม่น้ำปาย	7.36	1.01	620.00
แม่น้ำอิง	5.48	1.34	2,255.56
กว๊านพะเยา	7.35	3.23	10,683.75
บึงบรเพ็ด	5.21	2.29	154.86

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิด โคลิฟอร์มทั้งหมด (MPN/100 ml)
แม่น้ำแม่แตง	8.80	1.20	170.00
แม่น้ำแม่จาง	6.48	1.43	221.67
แม่น้ำฝาง	7.55	1.07	59,133.33
แม่น้ำแม่จัน	6.77	0.90	-
คลองโป่งนก	3.15	3.92	1,966.67
แม่น้ำแควน้อย	6.48	2.22	873.00
คลองตรอน	5.79	18.78	1,396.67
แม่น้ำพิจิตร	5.03	5.51	1,528.57
แม่น้ำวังทอง	5.71	3.17	2,737.50
คลองโคกข้าง	5.80	11.01	12,007.50
ใต้			
แม่น้ำตาปี – พุมดวง	4.99	0.67	5,581.67
แม่น้ำปากพนัง	4.99	2.25	6,757.27
แม่น้ำปราณบุรี	8.50	0.90	-
แม่น้ำหลังสวน	6.34	1.01	2,105.00
แม่น้ำกุยบุรี	-	-	-
แม่น้ำชุมพร(ท่าตะเภา)	5.65	1.07	5,466.67
ทะเลสาบสงขลา	4.31	5.08	421.23
แม่น้ำตรัง	6.39	1.59	395.00
แม่น้ำสายบุรี	5.15	1.86	400.00
แม่น้ำปัตตานี	4.10	4.47	-
คลองเทพา	4.77	1.72	500.00
คลองนาท่อม	5.18	2.13	-
คลองท่าเขียด	4.58	1.60	6,700.00
คลองป่าบอน	4.33	1.95	-
คลองรัตภูมิ/คลองภูมิ	5.72	3.90	-

ตารางที่ 4.19 คุณภาพแม่น้ำ จำแนกตามภาค ปี พ.ศ. 2551 (ต่อ)

ภาค	ออกซิเจนละลายน้ำ ¹ (mg/l)	บีโอดี ² (mg/l)	แบคทีเรียชนิด โคลิฟอร์มทั้งหมด (MPN/100 ml)
คลองอู่ตะเภา	1.95	4.67	750.00
คลองมหาภาพ	7.60	11.60	5,000.00
คลองเกรียะ	1.40	6.05	-
คลองปะเหลียน	6.67	1.50	220.00
คลองบางใหญ่	3.90	6.98	1,285,000.00
คลองตะกั่วป่า	7.50	1.08	280.00
คลองกระบี่ใหญ่	7.75	1.30	-
คลองบ่าบัง	6.80	1.48	-
แม่น้ำโก-ลก	5.77	2.81	200.00
แม่น้ำกระบุรี	6.43	0.75	1,193.00
คลองหาดส้มแป้น	6.13	1.88	9,850.00

หมายเหตุ : * ภาคกลางรวมกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ <http://iwis.pcd.go.th>

4.4.5.5 ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของครัวเรือน

ในปี พ.ศ.2552 ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ยเดือนละ 1,638 บาทต่อครัวเรือน เมื่อพิจารณาตามประเภทของพลังงาน พบว่า เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำมันเบนซินมากที่สุด เฉลี่ยครัวเรือนละ 467 บาทต่อเดือน รองลงมาเป็นค่าไฟฟ้า และน้ำมันดีเซล เฉลี่ยครัวเรือนละ 440 และ 346 บาทต่อเดือนตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำมันนั้น ภาคที่มีค่าใช้จ่ายด้านนี้มากที่สุดคือ ภาคใต้ โดยมีค่าใช้จ่ายทางด้านน้ำมันเบนซินเฉลี่ยครัวเรือนละ 643 บาทต่อเดือน มากกว่าภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือนละ 499 บาท และ 490 บาทต่อเดือน ตามลำดับ เช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายด้านน้ำมันดีเซลซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในภาคการขนส่งและอุตสาหกรรมนั้น ภาคใต้อีกมีค่าใช้จ่ายด้านนี้มากที่สุดเฉลี่ยครัวเรือนละ 441 บาทต่อเดือน ในขณะที่ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายด้านการใช้ไฟฟ้าสูงสุด เฉลี่ยครัวเรือนละ 955 บาทต่อเดือน สูงกว่าภาคที่มีค่าใช้จ่ายด้านนี้เป็นอันดับสอง คือภาคกลาง ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเพียงเดือนละ 485 บาท เกือบสองเท่า (รายละเอียดดังตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 ค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนจำแนกตามประเภทของพลังงาน และภาค พ.ศ.2552

พลังงาน	ทั่ว ราชอาณาจักร	กทม. และปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รวมทุกประเภท	1,638	2,667	1,776	1,273	1,231	1,805
น้ำมันเบนซิน	467	490	499	384	416	643
น้ำมันดีเซล	346	375	426	275	290	441
ไฟฟ้า	440	955	485	309	268	405
แก๊สโซฮอล์	175	585	174	120	54	84
แก๊ซ NGV, LPG	22	77	27	10	5	8
น้ำมันเครื่องและน้ำมันหล่อลื่น	70	103	74	56	54	90
แก๊สใช้ในครัวเรือน	61	61	64	57	50	90
ถ่านไม้และฟืน	43	1	16	56	84	13
น้ำมันไบโอดีเซล	14	19	11	0	10	30
พลังงานทดแทนประเภทอื่น	0	1	0	0	0	1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://service.nso.go.th>

4.4.6 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในปี พ.ศ.2552 จากการรวบรวมข้อมูลโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า หากไม่นับรวมคดีที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหายแล้ว ประเทศไทยมีคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นมากที่สุด ทั้งในส่วนของผู้เสพและผู้ขาย โดยมีจำนวนคดีที่ได้รับแจ้งทั้งสิ้น 236,008 คดี รองลงมาเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการพนัน ทั้งการพนันทั่วไปและการพนันสลากกินรวบ มีจำนวนคดีที่ได้รับแจ้งทั้งสิ้น 71,346 คดีและคดีที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ จำนวนทั้งสิ้น 59,497 คดี จะเห็นได้ว่าคดีเกี่ยวกับยาเสพติดมีจำนวนสูงมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายภาค จะเห็นได้ว่า ภาคที่มีสถิติการเกิดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด คือ ภาคกลาง โดยมีจำนวนคดีที่ได้รับแจ้งจำนวน 63,108 คดี ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าภาคอื่นหลายเท่า (รายละเอียดดังตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 ความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2552

ประเภทความผิด	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ			กลาง			เหนือ			ตะวันออกเฉียงเหนือ			ใต้		
	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า
1.คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	5,927	3,214	0	512	323	0	1,138	671	0	696	472	0	655	507	0	1,463	711	0
1.1 ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	3,703	1,811	0	301	156	0	611	328	0	496	312	0	485	365	0	1,082	476	0
1.2 ปล้นทรัพย์	579	386	0	45	33	0	141	100	0	44	39	0	36	29	0	143	84	0
1.3 ชิงทรัพย์ (รวม)	1,415	892	0	155	124	0	363	230	0	125	93	0	81	68	0	208	131	0
1.4 ลักพาเรียกค่าไถ่	5	3	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
1.5 วางเพลิง	225	122	0	11	10	0	22	12	0	31	28	0	53	45	0	29	19	0
2.คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	32,671	18,675	0	2,755	1,577	0	6,419	3,243	0	4,497	3,044	0	7,521	5,704	0	5,007	2,562	0
2.1 ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	3,703	1,811	0	301	156	0	611	328	0	496	312	0	485	365	0	1,082	476	0
2.2 ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา	287	209	0	28	15	0	66	49	0	56	40	0	99	83	0	24	15	0
2.3 ทำให้ตายโดยประมาท	194	154	0	9	5	0	30	21	0	53	46	0	60	53	0	36	28	0
2.4 พยายามฆ่า	5,452	2,694	0	486	242	0	965	427	0	496	467	0	1,044	764	0	1,353	610	0
2.5 ทำร้ายร่างกาย	18,359	11,223	0	1,507	948	0	3,602	1,903	0	2,360	1,664	0	4,539	3,516	0	1,962	1,150	0
2.6 ข่มขืนกระทำชำเรา	4,676	2,584	0	424	211	0	1,145	515	0	766	523	0	1,294	923	0	550	283	0

ตารางที่ 4.21 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ประเภทความผิด	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ			กลาง			เหนือ			ตะวันออกเฉียงเหนือ			ใต้		
	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	59,497	25,736	0	4,630	2,349	0	14,872	6,619	0	6,727	3,496	0	6,094	4,581	0	8,556	3,372	0
3.1 ลักทรัพย์	50,412	19,945	0	3,847	1,775	0	12,909	5,431	0	5,680	2,790	0	4,820	3,568	0	7,118	2,553	0
3.2 ชิงทรัพย์	2,446	1,627	0	224	172	0	634	417	0	219	155	0	222	184	0	422	265	0
3.3 ริบเอาทรัพย์สิน	14	9	0	1	1	0	2	2	0	2	1	0	0	0	0	3	2	0
3.4 กรรโชก	222	131	0	11	7	0	46	27	0	23	13	0	21	17	0	62	34	0
3.5 ชิงทรัพย์ (รวม)	1,415	892	0	155	124	0	363	230	0	125	93	0	81	68	0	208	131	0
บาดเจ็บ	358	227	0	54	38	0	127	75	0	63	43	0	29	23	0	54	33	0
ไม่บาดเจ็บ	10,577	665	0	101	86	0	236	155	0	62	50	0	52	45	0	154	98	0
3.6 ปล้นทรัพย์	579	386	0	45	33	0	141	100	0	44	39	0	36	29	0	143	84	0
3.7 รับของโจร	165	131	0	7	7	0	52	44	0	36	24	0	20	19	0	22	18	0
3.8 ทำให้เสียทรัพย์สิน	4,244	2,615	0	340	230	0	726	368	0	598	381	0	894	696	0	578	285	0
4. คดีที่น่าสนใจ	43,266	8,795	0	2,817	765	0	10,659	1,920	0	5,620	1,582	0	5,159	2,682	0	5,265	1,040	0
4.1 โจรกรรมรถจักรยานยนต์	21,023	3,674	0	1,280	360	0	5,993	1,030	0	2,294	510	0	1,594	852	0	2,810	507	0
4.2 โจรกรรมรถยนต์	3,043	257	0	172	28	0	1,038	75	0	134	31	0	110	31	0	369	43	0

ตารางที่ 4.21 ความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ประเภทความผิด	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ			กลาง			เหนือ			ตะวันออกเฉียงเหนือ			ใต้		
	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า
4.3 โจรกรรมโค-กระบือ	87	25	0	4	2	0	7	2	0	7	1	0	35	12	0	32	8	0
4.4 โจรกรรมเครื่องมือเกษตร	121	49	0	24	9	0	19	9	0	40	14	0	26	14	0	9	1	0
4.5 ปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.6 ปล้น-ชิงรถยนต์แท็กซี่	9	7	0	0	0	0	8	7	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
4.7 ข่มขืนและฆ่า	12	8	0	1	1	0	2	2	0	7	3	0	1	1	0	1	1	0
4.8 ลักพาเรียกค่าไถ่	5	3	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
4.9 นื้อโกง	7,231	1,889	0	407	106	0	1,395	372	0	1,187	330	0	1,405	708	0	662	197	0
4.10 ยักขอก	11,734	2,882	0	929	259	0	2,195	421	0	1,951	695	0	1,988	1,064	0	1,377	382	0
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	369,804	511,760	0	43,312	54,622	0	83,387	117,558	0	39,333	51,195	0	69,727	118,164	0	40,760	58,286	0
5.1 อาวุธปืน	25,942	26,698	0	2,791	2,776	0	4,039	4,122	0	5,201	5,245	0	7,229	7,525	0	5,144	5,377	0
อาวุธปืนธรรมดา	25,087	25,789	0	2,690	2,702	0	3,953	4,023	0	5,118	5,163	0	6,820	7,065	0	5,001	5,231	0
อาวุธปืนสงคราม	855	900	0	101	74	0	86	99	0	83	82	0	409	460	0	143	146	0

ตารางที่ 4.21 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สินที่ได้รับแจ้งและจับได้ จำแนกตามภาค พ.ศ. 2552 (ต่อ)

ประเภทความผิด	ทั่วราชอาณาจักร			กรุงเทพฯ			กลาง			เหนือ			ตะวันออกเฉียงเหนือ			ใต้		
	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า	รับแจ้ง	จับ	คดีเก่า
5.2 การพ่น	7,1346	199,872	0	6,092	16,849	0	13,636	46,156	0	8,308	18,280	0	25,536	7,211	0	8,544	20,906	0
การพ่นทั่วไป	54,228	182,459	0	4,228	14,970	0	10,652	43,141	0	5,956	15,872	0	18,950	65,454	0	6,447	18,729	0
การพ่นสลากกินรวบ	17,118	17,413	0	1,864	1,879	0	2,984	3,015	0	2,352	2,408	0	6,586	6,657	0	2,097	2,177	0
5.3 ยาเสพติด	236,008	248,528	0	33,584	34,140	0	63,108	64,647	0	25,444	27,282	0	34,852	36,445	0	19,528	24,454	0
5.4 ปริมาณการค้าประเวณี	35,369	35,460	0	786	794	0	2,277	2,287	0	308	316	0	1,935	1,908	0	7,520	4,522	0
5.5 มีและเผยแพร่วัตถุลามก	684	725	0	59	63	0	0	0	0	16	15	0	131	131	0	0	0	0

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ <http://www.royalthaipolice.go.th>

บทที่ 5

ลักษณะทั่วไป วิถีชีวิต และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของตัวอย่าง

5.1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย ในครั้งนี้ ใช้ตัวอย่างในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 4,500 คน ลักษณะทั่วไปของตัวอย่างมีดังต่อไปนี้

5.1.1 ลักษณะด้านประชากรและสังคม

ลักษณะด้านประชากรและสังคมของตัวอย่างทุกภาคมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งในด้านโครงสร้างของเพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ระยะเวลาการพักอาศัยในจังหวัดที่เป็นตัวอย่าง มีเพียงประเด็นเรื่องของการศึกษานั่นที่มีจำนวนแตกต่างกันบ้างในบางระดับชั้น (รายละเอียดดัง ตารางที่ 5.1)

ตารางที่ 5.1 ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางด้านประชากรและสังคม รายภาคและรวมทั้งประเทศ

ลักษณะทางประชากรและสังคม	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
เพศ (n)	(899)	(896)	(899)	(900)	(900)	(4,494)
ชาย	39.3	34.5	37.0	29.2	31.2	33.5
หญิง	60.7	65.5	63.0	70.8	68.8	66.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อายุ (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4500)
18 – 19 ปี	0.7	2.0	1.4	0.3	1.3	1.0
20 – 29 ปี	14.7	12.2	6.1	7.6	9.8	9.6
30 – 39 ปี	23.9	20.0	16.3	16.6	19.3	18.7
40 – 49 ปี	28.8	23.3	24.2	19.0	26.5	23.3
50 – 59 ปี	19.1	19.4	26.0	22.8	17.7	21.5
60 – 69 ปี	8.6	13.9	16.1	17.9	17.2	15.3
70 ปี ขึ้นไป	4.2	9.2	9.9	15.8	8.2	10.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อายุเฉลี่ย (ปี)	43.57	46.89	50.10	52.04	47.87	48.10
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	13.04	15.54	14.22	15.81	14.88	15.01
ระดับการศึกษา (n)	(899)	(898)	(896)	(896)	(895)	(4,840)
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6	16.7	39.7	43.7	56.2	39.2	42.2

ตารางที่ 5.1 ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางด้านประชากรและสังคม รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรและสังคม	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ประถมศึกษาปีที่ 6	14.8	13.9	14.1	12.9	15.0	13.9
มัธยมศึกษาปีที่ 3	15.0	10.1	7.6	9.5	10.5	10.3
มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช.	17.5	13.5	11.5	12.9	15.5	13.8
อนุปริญญา หรือ ปวส.	11.3	8.4	6.6	2.8	5.5	6.2
ปริญญาตรี	20.9	12.5	10.0	4.5	11.3	10.5
สูงกว่าปริญญาตรี	1.8	1.2	0.9	0.3	1.3	1.0
อื่นๆ	2.0	0.7	5.6	0.9	1.7	2.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สถานภาพสมรส (n)	(900)	(900)	(898)	(899)	(900)	(4,497)
โสด	21.6	17.4	13.6	10.1	9.9	13.9
สมรสอยู่ด้วยกัน	64.0	60.4	69.1	68.3	75.3	67.3
สมรสไม่ได้อยู่ด้วยกัน	1.0	3.6	2.2	3.3	1.9	12.7
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	2.0	4.0	2.4	3.4	1.3	2.8
ม่าย	7.4	10.4	11.8	13.7	9.7	11.2
อยู่ด้วยกัน โดยไม่สมรส	4.0	4.2	0.9	1.2	1.9	2.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สถานภาพในครอบครัว (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(898)	(4,498)
หัวหน้าครอบครัว	34.2	47.0	40.8	41.9	37.8	40.8
คู่สมรส	34.0	27.3	37.4	38.0	46.9	36.6
บุตร	20.1	14.8	11.0	9.7	9.5	12.5
ผู้อาศัย	11.7	10.9	10.8	10.4	5.8	10.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
จังหวัดที่เกิด (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
เกิดในจังหวัดที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน	71.8	82.0	85.9	93.4	86.2	85.5
เกิดในจังหวัดอื่น	28.2	18.0	14.1	6.6	13.8	14.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อยู่ในจังหวัดนี้มากี่ปี (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
1 – 10 ปี	9.8	8.0	6.0	2.6	5.3	5.7
11 – 20 ปี	11.6	8.4	6.7	2.1	6.1	6.1

ตารางที่ 5.1 ร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางด้านประชากรและสังคม รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ลักษณะทางประชากรและสังคม	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
21 – 30 ปี	18.4	13.8	9.0	9.1	11.9	11.8
มากกว่า 30 ปี	60.2	69.8	78.3	86.2	76.7	76.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย (ปี)	35.68	41.74	45.05	50.25	43.67	43.29
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	16.60	19.31	18.24	17.59	17.73	18.52

ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.10 ปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอายุเฉลี่ยมากที่สุด 52.04 ปี ตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน คือระหว่าง 30 – 59 ปี ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุดถึงร้อยละ 56.2 และมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีต่ำที่สุด ร้อยละ 4.5 ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 20.9 และมีผู้สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 16.7

ด้านสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.3 เป็นผู้ที่สมรสแล้วและอยู่ด้วยกันกับคู่สมรส ภาคกลางมีจำนวนผู้ที่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่มากที่สุด ร้อยละ 4.0 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้ที่เป็นม่ายมากที่สุด ร้อยละ 13.7 สถานภาพในครอบครัวเป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุด ร้อยละ 40.8 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เกิดในจังหวัดที่เก็บข้อมูล และพักอาศัยอยู่ในจังหวัดนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า 30 ปี โดยมีระยะเวลาการพักอาศัยเฉลี่ย 43.29 ปี

5.1.2 การทำงานและรายได้ของตัวอย่าง

ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพ หรือทำงานและมีรายได้ รายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพตลอดจนระยะเวลาของการประกอบอาชีพของตัวอย่าง สามารถจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 5.2 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการมีงานทำ และระยะเวลาที่ทำงาน
รายภาคและรวมทั้งประเทศ

ลักษณะการมีงานทำ และระยะเวลา	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ลักษณะการทำงาน (n)	(900)	(900)	(898)	(900)	(900)	(4,498)
ไม่ได้ทำงาน	26.5	29.0	33.0	44.0	27.0	34.1
ทำงาน / อาชีพที่มีรายได้						
เกษตรกรรม	5.7	7.2	15.9	18.2	21.7	14.3
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	7.0	10.7	2.9	2.6	5.8	5.2
ลูกจ้างเอกชน	14.3	7.8	3.7	1.6	2.0	5.2
ประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก	12.0	8.8	10.8	7.6	8.1	9.2
ค้าขาย	23.7	23.6	20.8	19.9	26.1	22.2
รับจ้าง / กรรมกร	10.4	12.7	11.5	5.7	8.6	9.2
อื่น ๆ เช่น เสริมสวย ไรด์ผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า	0.4	0.2	1.4	0.4	0.7	0.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ระยะเวลาในการทำงาน (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
1 – 10 ปี	68.9	72.5	65.2	70.1	64.8	68.7
11 – 20 ปี	22.6	12.6	18.7	10.6	18.0	15.4
21 – 30 ปี	6.1	8.0	10.7	8.8	11.8	9.0
31 – 40 ปี	1.4	2.8	4.0	6.4	4.1	4.2
41 – 50 ปี	0.4	1.3	1.2	3.0	1.2	1.7
มากกว่า 50 ปี	0.6	2.8	0.2	1.1	0.1	1.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ยระยะเวลาการทำงาน (ปี)	8.80	8.83	10.30	10.18	10.67	9.81
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	9.10	11.09	11.73	14.34	11.83	12.09

ตัวอย่างประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด ร้อยละ 22.2 รองลงมาคือ เกษตรกรรม ร้อยละ 14.3 รับจ้าง/กรรมกร และประกอบธุรกิจส่วนตัวเท่ากัน ร้อยละ 9.2 ภาคใต้มีผู้ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด ร้อยละ 26.1 รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ร้อยละ 23.7 ในส่วนของผู้ที่มีการประกอบอาชีพ พบว่า ระยะเวลาเฉลี่ยในการประกอบอาชีพของตัวอย่างเท่ากับ 9.81 ปี และค่อนข้างใกล้เคียงกันในแต่ละภาค กล่าวคือตัวอย่างแต่ละภาคจะมีระยะเวลาของการประกอบอาชีพเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 8 – 10 ปี

รายได้บุคคลเฉลี่ยต่อเดือนของตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 17,099.12 บาท กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นภาคที่มีรายได้บุคคลเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด 21,930.76 บาท รองลงมาคือภาคใต้ 20,093.06 บาท และภาคกลาง 15,212.53 บาท แต่เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน กลับพบว่า มีความแตกต่างกันมากระหว่างภาคที่มีรายได้ครัวเรือนมากเป็นอันดับหนึ่งและอันดับรองลงมา โดยกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุดเท่ากับ 34,661.29 บาท ในขณะที่อันดับสองรองลงมา คือ ภาคกลาง มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 22,695.23 บาท และภาคใต้ 22,578.67 บาท โดยที่รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 22,470.65 บาท

ตารางที่ 5.3 ก ร้อยละของรายได้บุคคล รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ

รายได้ / รายจ่าย ต่อเดือน	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียง เหนือ	ใต้	
รายได้บุคคล (บาท) (น)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่มีรายได้	24.1	28.7	28.3	43.7	26.9	32.7
ไม่เกิน 2,000	2.8	3.4	9.3	4.0	1.7	4.4
2,001 – 5,000	3.9	10.8	18.2	13.9	9.9	12.0
5,001 – 10,000	21.9	28.6	19.1	20.9	26.6	22.9
10,001 – 20,000	25.0	17.8	14.0	9.6	18.2	15.5
20,001 – 50,000	17.1	7.8	9.7	6.8	12.7	10.0
มากกว่า 50,000	5.2	2.9	1.4	1.1	4.0	2.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	21,930.76	15,212.53	13,552.35	13,289.18	20,093.06	17,099.12
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	26,848.95	18,405.20	14,586.55	26,168.95	34,445.77	25,470.54
รายได้ของครัวเรือน (บาท) (น)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่เกิน 2,000	0.6	7.0	5.0	8.2	1.2	5.2
2,001 – 5,000	1.7	12.1	17.3	19.1	8.0	13.2
5,001 – 10,000	10.4	26.1	28.2	34.5	27.8	27.0
10,001 – 20,000	30.9	26.3	26.1	23.3	32.5	26.8

ตารางที่ 5.3 ก ร้อยละของรายได้บุคคล รายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของ
ตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

รายได้/ รายจ่าย ต่อเดือน	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
20,001 – 50,000	41.0	23.8	19.4	12.0	23.6	21.7
มากกว่า 50,000	15.4	4.77	4.0	2.9	6.9	6.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	34,661.29	22,695.23	17,539.17	14,626.85	22,578.67	22,470.65
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	33,055.64	49,796.42	18,996.91	24,032.27	26,638.28	32,920.84
รายจ่ายของครัวเรือน (บาท) (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่เกิน 2,000	1.2	10.7	8.1	14.4	3.7	9.0
2,001 – 5,000	4.9	21.3	34.4	31.4	19.7	24.3
5,001 – 10,000	18.6	33.6	32.5	32.6	41.5	31.7
10,001 – 20,000	38.5	22.4	18.4	16.1	24.3	22.4
20,001 – 50,000	28.4	10.4	5.8	4.6	8.6	10.2
มากกว่า 50,000	8.4	1.6	0.8	0.9	2.2	2.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	25,148.72	12,292.61	9,526.00	9,155.46	12,911.48	13,839.61
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	22,579.23	12,827.30	9,177.70	11,853.74	14,556.19	16,048.37

รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ตัวอย่างทั้งหมดมีรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 13,839.61 บาท กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนมากที่สุด 25,148.72 บาท ซึ่งแตกต่างกันมากกับภาคใต้และภาคกลาง ที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนอันดับรองลงมา 12,911.48 บาท และ 12,292.61 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 5.3 ข ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายจ่ายโดยประมาณต่อเดือนของตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของรายจ่าย เป็นรายภาคและรวมทั้งประเทศ

ประเภท ของรายจ่าย	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาค เหนือ		ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้ง ประเทศ	
	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.
	1. ค่าอาหาร	4,667.83	2,407.31	4,143.15	2,694.90	3,511.99	2,086.92	3,919.24	2,746.51	4,137.38	2,468.61	4,034.19
2. ค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	1,341.03	1,048.62	895.83	882.36	723.51	733.91	984.40	935.51	908.23	922.61	967.34	905.22
3. ค่ารักษาพยาบาล / ค่ายา รักษาโรค	2,270.21	3,473.31	1,131.30	1,961.98	546.24	779.83	1,009.83	1,822.87	873.44	1,104.73	1,129.55	1,820.49
4. ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	1,910.50	2,855.02	1,408.85	1,545.42	959.20	1,184.26	882.03	937.46	979.63	1,062.89	1,168.56	1,416.87
5. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการ เดินทาง	2,202.11	3,202.37	1,622.30	2,054.63	1,413.44	2,370.16	1,785.35	3,323.44	1,997.18	2,614.74	1,784.23	2,805.11
6. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่ อาศัย	3,502.04	3,234.51	3,299.37	5,288.92	3,348.96	3,681.99	2,263.85	1,851.59	2,705.73	2,302.19	2,908.45	3,082.57
7. ค่าเหล้า บุหรี่	2,262.93	2,385.90	1,127.29	1,389.05	834.23	1,126.26	1,114.27	1,209.60	1,143.19	1,5573.08	1,253.80	3,408.26
8. ค่าซื้อสื่อเตอรรี/หวย	580.83	943.41	528.06	580.33	334.08	474.81	547.55	1,050.04	383.33	618.05	487.14	783.47
9. ค่าใช้จ่ายอื่น เช่น ทำบุญ การกุศล	6,850.00	6,867.07	9,570.00	11,163.44	9,948.57	18,130.03	4,660.00	6,027.23	3,869.51	5,301.03	6,749.42	9,210.48

เมื่อพิจารณารายจ่ายจำแนกตามประเภทของค่าใช้จ่าย พบว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารนับว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุดในแต่ละเดือนของตัวอย่างทุกภาค หากไม่นับรายจ่ายที่เป็นรายจ่ายบิดาประเภทอื่นๆ รวมกัน เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการกุศล ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง ฯลฯ โดยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารของตัวอย่างทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 4,034.19 บาท ต่อเดือน เมื่อพิจารณารายภาคพบว่า ตัวอย่างแต่ละภาคมีค่าใช้จ่ายด้านนี้ใกล้เคียงกัน โดยกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีรายจ่ายด้านนี้มากที่สุด 4,667.83 บาทต่อเดือน รองลงมาคือภาคกลาง และภาคใต้ มีรายจ่าย 4,143.15 บาท และ 4,137.38 บาท ต่อเดือน ตามลำดับ

นอกจากรายจ่ายเกี่ยวกับอาหารแล้ว รายจ่ายอันดับรองลงมาที่ตัวอย่างต้องมีการระกัคือ รายจ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าผ่อนบ้าน ซึ่งตัวอย่างทั้งหมดมีรายจ่ายด้านนี้เฉลี่ยเดือนละ 2,908.45 บาท กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีรายจ่ายด้านนี้มากที่สุดเฉลี่ย 3,502.04 บาท ต่อเดือน รองลงมาคือ ภาคเหนือ 3,348.96 บาท และภาคกลาง 3,299.37 บาท

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของการมีเงินออมและการมีหนี้สินของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ

การมีเงินออมและการมีหนี้สิน	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
การมีเงินออม (n)	(900)	(900)	(898)	(899)	(900)	(4,497)
ไม่มี	40.4	50.4	37.6	53.2	40.1	45.9
มี	59.6	49.6	62.4	46.8	59.9	54.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
การมีหนี้สิน (n)	(898)	(900)	(898)	(900)	(896)	(4,492)
ไม่มี	61.9	49.1	48.0	43.4	51.7	49.4
มี	38.1	50.9	52.0	56.6	48.3	50.6
หลักพันบาท	(4.5)	(6.2)	(5.3)	(3.9)	(4.7)	(4.8)
หลักหมื่นบาท	(14.6)	(28.6)	(25.3)	(34.4)	(23.7)	(27.0)
หลักแสนบาท	(17.3)	(13.4)	(19.2)	(17.3)	(17.4)	(17.0)
หลักล้านบาท	(1.7)	(2.7)	(1.9)	(1.0)	(2.2)	(1.7)
ไม่ระบุ	(0.0)	(0.0)	(0.3)	(0.0)	(0.3)	(0.1)
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของการมีเงินออมและการมีหนี้สินของตัวอย่างรายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

การมีเงินออมและการมีหนี้สิน	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม./ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	
ประเภทของหนี้สิน (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ผ่อนชำระเช่าซื้อบ้าน	6.6	7.3	5.9	2.8	4.3	5.0
ผ่อนส่งรถยนต์	16.1	17.2	11.8	9.9	12.8	12.9
การลงทุนค้าขายหรือทำธุรกิจ	9.4	20.6	21.1	29.2	16.2	21.2
การบริโภค	7.4	14.8	9.4	15.6	5.9	11.6
อื่นๆ	3.9	5.4	14.3	8.7	15.1	9.3

ตัวอย่างร้อยละ 54.1 มีเงินออม ภาคเหนือมีจำนวนผู้ที่มีเงินออมมากที่สุด ร้อยละ 62.4 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีน้อยที่สุด ร้อยละ 46.8 เมื่อสำรวจเกี่ยวกับการมีหนี้สิน พบว่าตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ 50.6 เป็นผู้ที่มีหนี้สิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้ที่มีหนี้สินมากที่สุด ร้อยละ 56.6 รองลงมา คือ ภาคเหนือ ร้อยละ 52.0 เมื่อพิจารณาถึงจำนวนเงินของการเป็นหนี้ พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหนี้ตั้งแต่หลักหมื่นบาทขึ้นไป โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาการเป็นหนี้ที่มีจำนวนเงินสูง เช่น หนี้หลักแสนบาท พบว่า ภาคเหนือมีผู้ที่เป็นหนี้หลักแสนบาทมากที่สุด ร้อยละ 19.2 รองลงมา คือ ภาคใต้ ร้อยละ 17.4 ส่วนสาเหตุของการเป็นหนี้ นั้น เกือบทุกภาคมีสาเหตุคล้ายคลึงกัน คือ เป็นหนี้ที่เกิดจากการลงทุนค้าขายหรือทำธุรกิจมากที่สุด แต่ที่น่าสังเกตคือ ภาคกลางมีผู้เป็นหนี้จากการผ่อนส่งรถยนต์และผ่อนชำระค่าเช่าซื้อบ้านมากที่สุด

5.2 วิธีการดำเนินชีวิตของตัวอย่าง

5.2.1 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจุบันที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ถูกจัดให้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต และเป็นปัจจัยชี้วัดระดับคุณภาพชีวิตของคน ที่อยู่อาศัยจัดอยู่ในปัจจัยสี่ที่มนุษย์ทุกคนต้องมี ส่วนการมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นของตนเอง ก็จะช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่มีความสะดวกสบายมากขึ้น ดังนั้น หากมีโอกาสทุกคนก็มักจัดหาสิ่งเหล่านี้ไว้ในครอบครองแทบทั้งสิ้น ในการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย ครั้งนี้ จึงมีการสำรวจเกี่ยวกับ

การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกของตัวอย่าง เพื่อเป็นข้อมูลชี้วัดระดับคุณภาพชีวิตของคนเหล่านั้น ซึ่งผลการสำรวจปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย รายภาค และรวมทั้งประเทศ

การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ความเป็นเจ้าของบ้าน (n)	(897)	(900)	(899)	(900)	(899)	(4,495)
1.ของท่านหรือคู่สมรส อยู่ในระยะเวลาเช่าซื้อ ระยะเวลาผ่อนส่งที่เหลือเฉลี่ย(ปี)	51.4	64.3	73.2	76.9	75.5	69.7
2. ของบิดา มารดา/ญาติ	32.4	23.2	17.7	14.2	14.7	19.4
3. บ้านพักข้าราชการ/พนักงาน	0.3	0.6	0.2	0.1	0.1	0.2
4. บ้านเช่า	14.0	11.6	7.0	5.6	8.9	8.7
5. อื่นๆ	1.9	0.3	1.9	3.2	0.8	1.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ลักษณะบ้าน (n)	(900)	(900)	(899)	(899)	(900)	(4,498)
1. บ้านเดี่ยว 2 ชั้นขึ้นไป	29.9	33.7	37.9	53.7	19.2	38.6
2. บ้านเดี่ยวชั้นเดียว	37.1	49.1	52.5	41.0	70.7	48.1
3. ทาวน์เฮาส์	10.4	4.1	1.2	0.4	0.6	2.8
4. คอนโดมีเนียม / อพาร์ทเมนต์	1.2	1.0	0.2	0.2	0.1	0.5
5. แฟลต	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.1
6. ตึกแถว	17.0	6.6	5.2	2.9	3.3	6.3
7. ห้องแถว	3.4	5.2	2.2	1.4	6.0	3.2
8. อื่น ๆ เช่น เฝิงพัก บ้านสังกะสี	0.8	0.1	0.8	0.4	0.1	0.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย รายภาค และรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
สภาพบ้าน						
1. วัสดุที่ใช้ (n)	(900)	(900)	(899)	(899)	(900)	(4,498)
ไม้	24.4	24.0	25.4	15.6	6.3	19.0
ปูน	53.5	41.2	41.3	34.9	75.7	45.9
ไม้และปูน	21.8	34.7	32.7	49.5	17.8	34.9
อื่นๆ เช่น สังกะสี ไม้อัด	0.3	0.1	0.6	0.0	0.2	0.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2. การมีบริเวณบ้าน (n)	(898)	(895)	(893)	(898)	(897)	(4,481)
มีบริเวณ	64.4	77.0	77.8	85.2	80.8	78.4
ไม่มีบริเวณ	35.6	23.0	22.2	14.8	19.2	21.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.7 มีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองหรือเป็นของกลุ่มสมรส ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองหรือของกลุ่มสมรสมากที่สุด ร้อยละ 76.9 รองลงมาคือภาคใต้ ร้อยละ 75.5 ในขณะที่ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองน้อยที่สุด แต่กลับมีผู้อาศัยอยู่ในบ้านเช่ามากที่สุด ร้อยละ 14.0

ลักษณะบ้านของตัวอย่างเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียวมากที่สุด ร้อยละ 48.1 รองลงมา เป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้นขึ้นไป ร้อยละ 38.6 และ ตึกแถว ร้อยละ 6.3 ภาคใต้พักอาศัยในบ้านเดี่ยวชั้นเดียวมากที่สุด ร้อยละ 70.7 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพักอาศัยในบ้านเดี่ยว 2 ชั้นขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 53.7 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลพักอาศัยในตึกแถวมากที่สุด ร้อยละ 17.0

วัสดุที่ใช้สร้างบ้าน ตัวอย่างพักอาศัยในบ้านที่สร้างด้วยปูนจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 45.9 ภาคใต้พักอาศัยในบ้านที่สร้างด้วยปูนมากที่สุดถึงร้อยละ 75.7 ในขณะที่ภาคเหนือพักอาศัยในบ้านที่สร้างด้วยไม้มากที่สุด ร้อยละ 25.4 ทั้งนี้บ้านที่ตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ร้อยละ 78.4 เป็นบ้านที่มีบริเวณ

5.2.2 การเป็นเจ้าของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

การศึกษาเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกครั้งนี้ ได้แบ่งประเภทอุปกรณ์ดังกล่าวออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) เครื่องให้ความบันเทิง 2) อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน 3) อุปกรณ์สื่อสาร 4) ยานพาหนะ และ 5) เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งผลการสำรวจปรากฏดังนี้

ตารางที่ 5.6 ร้อยละของตัวอย่างที่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (อย่างน้อยอย่างละ 1 หน่วย) รายภาคและรวมทั้งประเทศ

อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก (มีอย่างน้อยอย่าง 1 หน่วย)	ภาค					รวมทั้งประเทศ (n= 4,500)
	กทม. / ปริมณฑล (n = 900)	กลาง (n = 900)	เหนือ (n= 900)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (n = 900)	ใต้ (n=900)	
1. เครื่องให้ความบันเทิง						
โทรทัศน์ (สี)	99.9	99.0	99.0	99.1	98.0	99.0
วิทยุ / เทป	80.1	65.6	78.1	67.0	49.7	68.5
สเตอริโอ	52.6	28.6	41.8	33.3	31.7	36.9
วีดีโอ / วีซีดี / ดีวีดี	85.3	75.2	71.2	68.1	68.6	72.8
กล้องถ่ายวีดีโอ / วีซีดี / ดีวีดี	3.9	1.9	0.9	1.0	1.8	1.7
กล้องถ่ายรูป (ฟิล์ม)	18.6	6.4	6.1	5.1	4.1	7.6
กล้องถ่ายรูปดิจิทัล	46.7	27.6	26.9	21.8	18.4	27.3
2. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ในบ้าน						
ตู้เย็น	97.2	95.6	96.2	93.9	93.9	95.2
เครื่องปรับอากาศ	46.9	25.8	26.7	14.3	11.8	23.5
เครื่องซักผ้า	74.2	71.2	79.4	63.6	76.7	71.4
เครื่องอบผ้า	0.2	1.3	0.2	2.2	0.3	1.1
เตาไมโครเวฟ	43.2	22.1	25.4	12.6	13.0	21.6
เตาอบ	8.6	8.6	4.1	6.4	5.7	6.6
เครื่องล้างจาน	0.4	0.9	0.4	0.3	1.3	0.6
เครื่องดูดฝุ่น	23.8	17.2	14.4	7.1	11.6	13.6
3. อุปกรณ์สื่อสาร						
โทรศัพท์บ้าน	67.3	38.8	45.4	27.8	27.3	39.3
โทรศัพท์มือถือ	93.3	90.6	89.6	87.9	88.2	89.6
4. ยานพาหนะ						
เรือ	5.1	6.3	0.6	2.3	22.7	6.0
รถยนต์ (เก๋ง)	26.8	18.7	20.3	10.6	9.0	16.2
รถยนต์ (ปิกอัพ)	45.6	37.8	43.3	35.7	34.0	38.8
รถจักรยานยนต์	69.6	84.1	90.6	87.6	88.8	84.8
รถจักรยาน	46.0	51.4	68.0	68.4	39.7	57.7
5. คอมพิวเตอร์						
	57.8	37.8	38.0	27.4	26.8	36.0

โทรทัศน์สีเป็นอุปกรณ์ให้ความบันเทิงที่ตัวอย่างเกือบทั้งหมด ร้อยละ 99.0 มีใช้ในบ้าน รองลงมาเป็นเครื่องเล่นวิดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี ร้อยละ 72.8 วิทยุ/เทป ร้อยละ 68.5 ที่น่าสังเกตคือ อุปกรณ์ให้ความบันเทิงเหล่านี้ ตัวอย่างทุกภาคมีใช้ในอัตราที่สูงเป็นอันดับต้นๆ ของแต่ละภาค สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมของคนไทยในการมีอุปกรณ์ประเภทนี้ไว้ใช้ในบ้าน

ตู้เย็นเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตัวอย่างมีใช้ในบ้านมากที่สุด ร้อยละ 97.2 รองลงมาคือ เครื่องซักผ้า ร้อยละ 71.4 เครื่องปรับอากาศ ร้อยละ 23.5 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นภาคที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่างๆ ใช้มากที่สุดหลายประเภท ได้แก่ ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ เต้าไมโครเวฟ เต้าอบ และเครื่องดูดฝุ่น ในขณะที่ภาคเหนือมีเครื่องซักผ้าใช้มากที่สุด ร้อยละ 79.4

การใช้อุปกรณ์สื่อสาร ได้แก่ โทรศัพท์บ้านและโทรศัพท์มือถือ พบว่า ตัวอย่างถึงร้อยละ 89.6 มีโทรศัพท์มือถือใช้งาน ในขณะที่โทรศัพท์บ้านมีใช้เพียงร้อยละ 39.3 แสดงให้เห็นถึงความนิยมในการใช้โทรศัพท์มือถือในปัจจุบันที่มีความสะดวกกว่าโทรศัพท์บ้าน ทั้งในแง่ของการใช้งาน การหาซื้อ และการติดตั้ง

รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะที่ตัวอย่างมีใช้มากที่สุด ร้อยละ 84.8 รองลงมาคือ รถจักรยาน ร้อยละ 57.7 และรถปิกอัพ ร้อยละ 38.8 เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ภาคเหนือมีรถจักรยานยนต์ใช้มากที่สุด ร้อยละ 90.6 ส่วนรถปิกอัพนั้น กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีใช้มากที่สุด ร้อยละ 45.6

เครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มคนรุ่นใหม่ พบว่า ตัวอย่างไม่ถึงครึ่งคือร้อยละ 36.0 ที่มีคอมพิวเตอร์ใช้งาน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นภาคที่มีคอมพิวเตอร์ใช้มากที่สุด ร้อยละ 57.8 รองลงมาคือภาคเหนือมีใช้ ร้อยละ 38.0

5.2.3 การพักผ่อนหย่อนใจ

ในชีวิตประจำวันของแต่ละคนนั้น มิใช่จะมีแต่การประกอบอาชีพ หรือการปฏิบัติภารกิจส่วนตัวเท่านั้น แต่ในความเป็นจริง ชีวิตประจำวันของแต่ละคนยังต้องการเวลาสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย การมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจเป็นตัวชี้วัดอีกประการหนึ่ง ที่บ่งบอกถึงระดับของคุณภาพชีวิตของแต่ละคนได้ดี ผู้ที่มีเวลาสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ หรือมีเวลาสำหรับการทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจมากกว่า ย่อมพิจารณาได้ว่ามีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้ที่ไม่มีเวลาหรือมีเวลาน้อย และไม่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเลย

ตารางที่ 5.7 ร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามเวลาพักผ่อนหย่อนใจ (ไม่รวมเวลานอน) รายภาค และรวมทั้งประเทศ

เวลาพักผ่อน หย่อนใจเฉลี่ย/ วัน	ภาค										รวมทั้งประเทศ		
	กรุงเทพฯ/ ปริมณฑล		กลาง		เหนือ		ตะวันออก เฉียงเหนือ		ใต้				
	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	วัน ธรรมดา	เสาร์/ อาทิตย์	
(n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)	(4,500)
ไม่เคยพักผ่อน	1.4	1.6	1.2	1.8	3.6	3.3	0.1	0.0	0.1	0.2	1.2	1.2	
1 – 5 ชั่วโมง	52.1	31.8	66.9	53.0	65.6	54.7	67.2	63.7	79.1	69.8	66.1	55.9	
6 – 10 ชั่วโมง	44.2	61.7	29.8	35.9	26.7	35.9	29.0	29.8	20.3	28.6	30.0	37.0	
11 – 15 ชั่วโมง	2.0	4.2	1.9	9.0	3.2	4.8	3.3	5.8	0.4	1.2	2.4	5.3	
16 ชั่วโมงขึ้นไป	0.3	0.7	0.2	0.3	0.9	1.3	0.4	0.7	0.1	0.2	0.4	0.7	
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
ค่าเฉลี่ย(ชั่วโมง)	5.44	6.58	4.38	5.53	4.50	5.16	4.67	5.07	3.84	4.46	4.57	5.36	
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	2.81	2.91	2.65	3.34	3.15	3.46	3.03	3.28	2.35	2.65	2.86	3.22	

ตัวอย่างมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจในวันธรรมดาเฉลี่ยวันละ 4.57 ชั่วโมง และวันเสาร์-อาทิตย์ เฉลี่ยวันละ 5.36 ชั่วโมง ในวันธรรมดาตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดเฉลี่ยวันละ 5.44 ชั่วโมง รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเวลาพักผ่อนเฉลี่ยวันละ 4.67 ชั่วโมง ภาคเหนือวันละ 4.50 ชั่วโมง ส่วนในวันเสาร์ – อาทิตย์ ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุดเช่นกัน เฉลี่ยวันละ 6.58 ชั่วโมง รองลงมาคือภาคกลาง เฉลี่ยวันละ 5.53 ชั่วโมง และภาคเหนือเฉลี่ยวันละ 5.16 ชั่วโมง

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่กิจกรรม ในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ

กิจกรรมใน การพักผ่อนหย่อนใจ	n	ความถี่					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้าง บ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย				
		(4)	(3)	(2)	(1)				
1.ดูโทรทัศน์									
รวมทั้งประเทศ	4,500	66.6	19.6	9.4	4.4	100.0	2.48	0.82	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	78.8	16.8	4.0	0.4	100.0	2.74	0.55	
ภาคกลาง	900	68.3	19.6	9.1	3.0	100.0	2.53	0.78	

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	n	ความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
ภาคเหนือ	900	58.5	24.4	9.2	7.9	100.0	2.33	0.94
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	66.0	15.9	12.1	6.0	100.0	2.42	0.92
ภาคใต้	900	62.7	25.2	9.8	2.3	100.0	2.48	0.77
2. ฟังวิทยุ								
รวมทั้งประเทศ	4,500	26.6	19.0	17.3	37.1	100.0	1.35	1.20
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	34.5	28.1	21.0	16.4	100.0	1.81	1.08
ภาคกลาง	900	23.2	19.6	20.0	37.2	100.0	1.29	1.19
ภาคเหนือ	900	30.9	20.3	16.2	32.6	100.0	1.50	1.23
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	24.9	14.1	15.3	45.7	100.0	1.18	1.25
ภาคใต้	900	19.8	17.7	16.2	46.3	100.0	1.11	1.19
3. ฟังเพลงจากเครื่องเสียง								
รวมทั้งประเทศ	4,500	11.1	14.0	23.6	51.2	100.0	0.85	1.02
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	12.8	23.9	37.0	26.3	100.0	1.23	0.98
ภาคกลาง	900	14.4	16.7	23.7	45.2	100.0	1.00	1.09
ภาคเหนือ	900	9.1	12.8	23.1	55.0	100.0	0.76	0.99
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	8.9	9.9	19.4	61.8	100.0	0.66	0.98
ภาคใต้	900	13.3	11.0	18.6	57.1	100.0	0.81	1.09
4. ดูวีดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี								
รวมทั้งประเทศ	4,500	7.4	13.2	26.8	52.6	100.0	0.75	0.93
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	7.1	23.4	40.8	28.7	100.0	1.09	0.89
ภาคกลาง	900	10.6	17.8	28.0	43.6	100.0	0.95	1.02
ภาคเหนือ	900	5.1	11.4	23.7	59.8	100.0	0.62	0.88
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	8.6	8.3	21.0	62.1	100.0	0.63	0.96
ภาคใต้	900	3.9	10.0	27.1	59.0	100.0	0.59	0.82
5. อ่านหนังสือ								
รวมทั้งประเทศ	4,498	13.6	17.0	24.6	44.8	100.0	1.00	1.06
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	11.8	26.3	33.9	28.0	100.0	1.22	0.98
ภาคกลาง	900	19.2	19.7	25.6	35.5	100.0	1.23	1.13
ภาคเหนือ	898	13.1	12.6	22.9	51.4	100.0	0.88	1.07

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่กิจกรรมในการพักผ่อน
หย่อนใจของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมใน การพักผ่อนหย่อนใจ	n	ความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้าง บ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย			
		(4)	(3)	(2)	(1)			
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	12.0	14.0	20.0	54.0	100.0	0.84	1.07
ภาคใต้	900	13.0	16.0	26.1	44.9	100.0	0.97	1.06
6.เด่นอินเตอร์เน็ต								
รวมทั้งประเทศ	4,500	5.9	5.5	6.1	82.5	100.0	0.35	0.79
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	12.1	13.1	10.0	64.8	100.0	0.73	1.09
ภาคกลาง	900	7.4	8.2	8.2	76.2	100.0	0.47	0.93
ภาคเหนือ	900	5.6	3.4	5.9	85.1	100.0	0.29	0.78
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	3.1	2.0	3.0	91.9	100.0	0.16	0.60
ภาคใต้	900	4.0	4.7	6.6	84.7	100.0	0.28	0.73
7.เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์								
รวมทั้งประเทศ	4,500	2.4	2.8	7.1	87.7	100.0	0.20	0.57
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	3.1	7.4	15.1	74.4	100.0	0.39	0.76
ภาคกลาง	900	4.3	3.6	10.1	82.0	100.0	0.30	0.74
ภาคเหนือ	900	2.1	2.1	4.2	91.6	100.0	0.15	0.54
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	1.2	1.3	3.4	94.1	100.0	0.09	0.43
ภาคใต้	900	2.2	1.0	7.2	89.6	100.0	0.16	0.54
8.ทำสวน/ปลูกต้นไม้								
รวมทั้งประเทศ	4,500	14.3	16.7	29.4	39.5	100.0	1.06	1.05
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	8.8	11.1	30.7	49.4	100.0	0.79	0.96
ภาคกลาง	900	11.8	20.0	29.9	38.3	100.0	1.05	1.03
ภาคเหนือ	900	11.6	15.9	32.8	39.7	100.0	0.99	1.01
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	16.3	14.8	26.3	42.6	100.0	1.05	1.11
ภาคใต้	900	22.8	25.0	30.6	21.6	100.0	1.49	1.07
9.ออกกำลังกาย								
รวมทั้งประเทศ	4,500	14.0	16.9	33.7	35.4	100.0	1.10	1.02
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	6.2	13.4	37.0	43.4	100.0	0.83	0.89
ภาคกลาง	900	13.9	19.1	35.2	31.8	100.0	1.15	1.02
ภาคเหนือ	900	9.7	17.0	37.7	35.6	100.0	1.01	0.96
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	18.6	16.1	28.3	37.0	100.0	1.16	1.12
ภาคใต้	900	17.4	20.2	35.8	26.6	100.0	1.29	1.04

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	n	ความถี่				รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ประจำ (4)	ค่อนข้างบ่อย (3)	นานๆ ครั้ง (2)	ไม่เคยเลย (1)			
10. ไปเดินดูสินค้า								
รวมทั้งประเทศ	4,500	9.6	17.4	31.3	41.7	100.0	0.95	0.96
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	11.9	29.2	36.5	22.4	100.0	1.31	0.95
ภาคกลาง	900	9.0	21.7	32.3	37.0	100.0	1.03	0.97
ภาคเหนือ	900	3.9	10.1	30.7	55.3	100.0	0.63	0.82
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	10.9	12.8	26.6	49.7	100.0	0.85	1.02
ภาคใต้	900	12.2	19.2	36.4	32.2	100.0	1.11	1.00
11. ไปดูภาพยนตร์								
รวมทั้งประเทศ	4,500	1.7	4.3	12.5	81.5	100.0	0.26	0.58
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	3.7	12.6	22.0	61.7	100.0	0.58	0.85
ภาคกลาง	900	1.3	4.8	20.8	73.1	100.0	0.34	0.63
ภาคเหนือ	900	0.6	2.3	9.2	87.9	100.0	0.16	0.46
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	1.7	2.0	6.2	90.1	100.0	0.15	0.52
ภาคใต้	900	1.0	2.1	10.9	86.0	100.0	0.18	0.50
12. ไปดูกีฬา								
รวมทั้งประเทศ	4500	2.6	5.1	14.1	78.2	100.0	0.32	0.68
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	1.2	5.0	15.9	77.9	100.0	0.30	0.62
ภาคกลาง	900	1.9	5.4	16.2	76.5	100.0	0.33	0.67
ภาคเหนือ	900	2.0	3.3	8.2	86.5	100.0	0.21	0.59
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	3.6	4.3	11.3	80.8	100.0	0.31	0.72
ภาคใต้	900	3.4	9.2	23.8	63.6	100.0	0.53	0.80
13. ไปดูคอนเสิร์ต								
รวมทั้งประเทศ	4,500	0.4	1.4	8.8	89.5	100.0	0.13	0.39
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	0.7	3.3	13.8	82.2	100.0	0.22	0.53
ภาคกลาง	900	0.4	1.0	12.7	85.9	100.0	0.16	0.43
ภาคเหนือ	900	0.0	0.8	4.1	95.1	100.0	0.05	0.26
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	0.4	1.2	6.8	91.6	100.0	0.11	0.38
ภาคใต้	900	0.4	0.7	9.0	89.9	100.0	0.12	0.38

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่กิจกรรมในการพักผ่อน
หย่อนใจของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	n	ความถี่					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้าง บ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย				
		(4)	(3)	(2)	(1)				
14. ไปสถานดูหนัง									
รวมทั้งประเทศ	4,500	1.0	2.3	9.2	87.5	100.0	0.17	0.48	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	1.3	6.1	17.9	74.7	100.0	0.34	0.65	
ภาคกลาง	900	1.2	2.6	14.1	82.1	100.0	0.23	0.55	
ภาคเหนือ	900	0.7	1.1	6.7	91.5	100.0	0.11	0.40	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	1.1	1.4	4.7	92.8	100.0	0.11	0.44	
ภาคใต้	900	0.4	1.3	7.4	90.9	100.0	0.11	0.39	
15. นอนเล่น/นั่งเล่น									
รวมทั้งประเทศ	4,500	48.1	27.2	15.4	9.3	100.0	2.14	0.98	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	33.1	28.4	26.6	11.9	100.0	1.83	1.02	
ภาคกลาง	900	47.8	32.0	13.8	6.4	100.0	2.21	0.91	
ภาคเหนือ	900	49.8	26.1	10.2	13.9	100.0	2.12	1.07	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	55.3	25.2	10.9	8.6	100.0	2.27	0.96	
ภาคใต้	900	46.0	26.2	22.1	5.7	100.0	2.13	0.94	
16. เล่นการพนัน									
รวมทั้งประเทศ	4,500	0.9	2.1	6.8	90.2	100.0	0.14	0.45	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	1.0	3.6	12.6	82.8	100.0	0.23	0.55	
ภาคกลาง	900	1.0	3.7	6.9	88.4	100.0	0.17	0.53	
ภาคเหนือ	900	0.4	0.7	4.7	94.2	100.0	0.07	0.33	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	0.9	1.9	4.9	92.3	100.0	0.11	0.44	
ภาคใต้	900	1.2	0.9	7.3	90.6	100.0	0.13	0.45	
17. ซื่อล่อตอตร์/ซื่อหวย									
รวมทั้งประเทศ	4,500	8.2	12.4	26.1	53.3	100.0	0.75	0.95	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	8.3	25.3	29.4	37.0	100.0	1.05	0.98	
ภาคกลาง	900	9.7	12.9	31.6	45.8	100.0	0.86	0.98	
ภาคเหนือ	900	8.7	12.3	26.7	52.3	100.0	0.77	0.97	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	5.7	7.3	24.4	62.6	100.0	0.56	0.86	
ภาคใต้	900	11.7	9.7	18.3	60.3	100.0	0.73	1.05	
18. ดื่มสุรา									
รวมทั้งประเทศ	4,500	2.3	4.7	16.2	76.8	100.0	0.32	0.66	

ตารางที่ 5.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ	n	ความถี่					ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย	รวม		
		(4)	(3)	(2)	(1)			
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	2.6	10.8	25.8	60.8	100.0	0.55	0.79
ภาคกลาง	900	2.3	3.4	17.2	77.1	100.0	0.31	0.65
ภาคเหนือ	900	2.1	4.2	17.0	76.7	100.0	0.32	0.65
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	2.4	3.3	13.4	80.9	100.0	0.27	0.64
ภาคใต้	900	1.9	3.0	9.4	85.7	100.0	0.21	0.58
19. อื่นๆ เช่น ไปทำบุญไหว้พระ								
รวมทั้งประเทศ	4,499	1.1	0.6	0.9	97.4	100.0	0.05	0.35
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	0.6	0.3	1.0	98.1	100.0	0.03	0.27
ภาคกลาง	900	0.4	0.8	0.2	98.6	100.0	0.03	0.27
ภาคเหนือ	899	1.4	0.3	0.3	98.0	100.0	0.05	0.38
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	1.9	0.9	0.7	96.5	100.0	0.08	0.45
ภาคใต้	900	0.2	0.6	2.8	96.4	100.0	0.04	0.26

กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจที่ตัวอย่างทำเป็นประจำมากที่สุด คือ การดูโทรทัศน์ร้อยละ 66.6 รองลงมาคือ การนอนเล่น/นั่งเล่น ร้อยละ 48.1 และการทำสวน/ปลูกต้นไม้ ร้อยละ 14.3 ที่น่าสนใจคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมพักผ่อนหย่อนใจโดยการนอนเล่น/นั่งเล่นเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 55.3 ในขณะที่ภาคใต้นิยมใช้เวลาในการพักผ่อนหย่อนใจไปหาซื้อเสื้อผ้าหรือซื้อของขวัญเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 11.7

ตารางที่ 5.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความถี่ของกิจกรรมในการพักผ่อน
หย่อนใจของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ

กิจกรรมใน การพักผ่อนหย่อนใจ	กทม. / ปริมณฑล		ภาคกลาง		ภาค เหนือ		ภาค ตะวันออก		ภาคใต้		รวมทั้ง ประเทศ	
	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.
1. ดูโทรทัศน์	2.74	0.55	2.53	0.78	2.33	0.94	2.42	0.92	2.48	0.77	2.4	0.82
2. ฟังวิทยุ	1.81	1.08	1.29	1.19	1.50	1.23	1.18	1.25	1.11	1.19	1.35	1.20
3. ฟังเพลงจากเครื่องเสียง	1.23	0.98	1.00	1.09	0.76	0.99	0.66	0.98	0.81	1.09	0.85	1.02
4. ดูวีดีโอ / วีซีดี / ดีวีดี	1.09	0.89	0.95	1.02	0.62	0.88	0.63	0.96	0.59	0.82	0.75	0.93
5. อ่านหนังสือ	1.22	0.98	1.23	1.13	0.88	1.07	0.84	1.07	0.97	1.06	1.00	1.06
6. เล่นอินเตอร์เน็ต	0.73	1.09	0.47	0.93	0.29	0.78	0.16	0.60	0.28	0.73	0.35	0.79
7. เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์	0.39	0.76	0.30	0.74	0.15	0.54	0.09	0.43	0.16	0.54	0.20	0.57
8. ทำสวน / ปลูกต้นไม้	0.79	0.96	1.05	1.03	0.99	1.01	1.05	1.11	1.49	1.07	1.06	1.05
9. ออกกำลังกาย	0.83	0.89	1.15	1.02	1.01	0.96	1.16	1.12	1.29	1.04	1.10	1.02
10. ไปเดินดูสินค้า	1.31	0.95	1.03	0.97	0.63	0.82	0.85	1.02	1.11	1.00	0.95	0.96
11. ไปดูภาพยนตร์	0.58	0.85	0.34	0.63	0.16	0.46	0.15	0.52	0.18	0.50	0.26	0.58
12. ไปดูกีฬา	0.30	0.62	0.33	0.67	0.21	0.59	0.31	0.72	0.53	0.80	0.32	0.68
13. ไปดูคอนเสิร์ต	0.22	0.53	0.16	0.43	0.05	0.26	0.11	0.38	0.12	0.38	0.13	0.39
14. ไปสถานเริงรมย์	0.34	0.65	0.23	0.55	0.11	0.40	0.11	0.44	0.11	0.39	0.17	0.48
15. นอนเล่น / นั่งเล่น	1.83	1.02	2.21	0.91	2.12	1.07	2.27	0.96	2.13	0.94	2.14	0.98
16. เล่นการพนัน	0.23	0.55	0.17	0.53	0.07	0.33	0.11	0.44	0.13	0.45	0.14	0.45
17. ซ้อมล้อตเตอรี่ / ซ้อมหอย	1.05	0.98	0.86	0.98	0.77	0.97	0.56	0.86	0.73	1.05	0.75	0.95
18. คืมสุรา	0.55	0.79	0.31	0.65	0.32	0.65	0.27	0.64	0.21	0.58	0.32	0.66
19. อื่น ๆ เช่น ไหว้พระ	0.03	0.27	0.03	0.27	0.05	0.38	0.08	0.45	0.04	0.26	0.05	0.35

ทำบุญ

หมายเหตุ: ค่าคะแนน 4 = ประจำ 3 = ค่อนข้างบ่อย 2 = นาน ๆ ครั้ง 1 = ไม่เคยเลย

การไปทัศนจรหรือทัศนศึกษา ในรอบปีที่ผ่านมาตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ 49.8 เคยไปทัศนจรหรือไปทัศนศึกษา ตัวอย่างในภาคใต้เคยไปทัศนจรหรือไปทัศนศึกษามากที่สุด ร้อยละ 72.4 รองลงมาคือภาคกลางร้อยละ 51.4 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ร้อยละ 48.6 การไปทัศนจรหรือไปทัศนศึกษานั้นส่วนใหญ่ร้อยละ 81.1 ไปต่างจังหวัด ตัวอย่างใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลไปทัศนจรต่างจังหวัดมากที่สุด ร้อยละ 94.3 รองลงมาคือ ภาคเหนือร้อยละ 86.3 ภาคกลางร้อยละ 84.4 ส่วนการไปทัศนจรหรือไปทัศนศึกษาในต่างประเทศ นั้นมีผู้ที่เคยไปเพียงร้อยละ 9.1 แต่เมื่อพิจารณาจำแนกตามภาค พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ตัวอย่าง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการไปทัศนจรประเทศในทวีปเอเชียมากที่สุด ร้อยละ 14.7 ซึ่งอาจ เป็นเพราะมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว และเขมร ทำให้มีโอกาสในการเดินทาง ไปท่องเที่ยวมากกว่าคนในภาคอื่น รองลงมาคือภาคกลาง ร้อยละ 8.9 ภาคใต้ร้อยละ 6.7

ตารางที่ 5.10 ร้อยละของการไปทัศนจร / ทัศนศึกษาของตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมา รายภาค และรวมทั้งประเทศ

การไปทัศนจร / ทัศนศึกษา	กทม. / ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	รวมทั้ง ประเทศ
1. ในรอบปีที่ผ่านมาเคยไปทัศนจร / ทัศนศึกษาหรือไม่						
เคยไป	(n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่เคยไป		48.6	51.4	39.0	46.1	49.8
รวม		51.4	48.6	61.0	53.9	50.2
		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2. เคยไปทัศนจร / ทัศนศึกษา						
ในจังหวัดที่ตนเองอยู่	(n)	(437)	(463)	(351)	(415)	(652)
ต่างจังหวัด		26.8	48.6	23.6	34.2	38.4
ต่างประเทศ		94.3	84.4	86.3	73.7	81.1
ต่างจังหวัดที่ไป	(n)	(437)	(463)	(351)	(415)	(652)
ภาคเหนือตอนบน		4.6	9.3	3.1	15.4	6.7
ภาคเหนือตอนล่าง		437	463	351	415	652
ภาคกลาง		11.4	14.7	29.3	4.1	5.5
ภาคตะวันออก		2.5	4.8	10.0	2.2	1.1
ภาคตะวันตก		18.1	9.9	4.8	6.5	1.5
กรุงเทพมหานคร		39.1	19.7	12.3	21.0	1.7
ปริมณฑล		4.8	13.6	4.8	3.9	2.3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน		4.6	5.2	15.7	12.8	12.9
		0.7	1.9	0.3	0.5	0.8
		5.0	5.8	4.3	13.3	1.1
						7.3

ตารางที่ 5.10 ร้อยละของการไปทัศนจร / ทัศนศึกษาของตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมา รายภาค และรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

การไปทัศนจร / ทัศนศึกษา	กทม. / ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ	ภาคใต้	รวมทั้ง ประเทศ	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	2.7	4.8	1.1	6.3	1.2	3.8	
ภาคใต้ตอนบน	3.7	2.6	2.6	2.9	11.8	4.2	
ภาคใต้ตอนล่าง	1.6	1.5	1.1	0.5	32.7	5.4	
ต่างประเทศที่ไป	(n)	(437)	(463)	(351)	(415)	(652)	(2,318)
เอเชีย	4.1	8.9	2.6	14.7	6.7	8.6	
ยุโรป	0.5	0.2	0.3	0.2	0.0	0.2	
อเมริกา	0.0	0.2	0.3	0.2	0.0	0.2	
แอฟริกา	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.1	
3. จำนวนครั้งที่ไปทัศนจร / ทัศนศึกษา							
ในจังหวัดที่ตนเองอยู่	(n)	(117)	(227)	(82)	(141)	(452)	(1,0190)
1 ครั้ง	27.4	11.9	19.5	21.3	11.7	19.0	
2 ครั้ง	30.0	19.0	31.6	24.9	29.2	26.5	
3 ครั้ง	22.2	15.0	9.8	19.1	18.6	17.1	
4 ครั้ง	6.8	10.1	11.0	9.2	11.9	9.7	
5 ครั้ง	5.1	10.1	3.7	6.4	5.8	6.3	
6 ครั้งขึ้นไป	8.5	33.9	24.4	19.1	22.8	21.5	
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
ต่างจังหวัด	(n)	(417)	(392)	(303)	(308)	(474)	(1,894)
1 ครั้ง	40.3	49.7	40.9	52.6	26.2	44.3	
2 ครั้ง	32.1	24.0	32.3	25.3	30.3	28.2	
3 ครั้ง	12.5	11.2	14.5	8.8	16.7	12.0	
4 ครั้ง	6.0	3.8	5.0	5.8	9.5	5.8	
5 ครั้ง	3.1	5.9	2.3	3.9	5.7	4.1	
6 ครั้งขึ้นไป	6.0	5.4	5.0	3.6	11.6	5.7	
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
ต่างประเทศ	(n)	(19)	(42)	(11)	(64)	(44)	(180)
1 ครั้ง	89.4	73.8	72.7	51.5	47.8	65.0	
2 ครั้ง	5.3	11.9	9.1	21.9	22.7	15.2	
3 ครั้งขึ้นไป	5.3	14.3	18.2	26.6	29.5	19.8	
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	

ตารางที่ 5.11 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจกับเวลาและกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่างรายภาคและรวมทั้งประเทศ

ระดับความพึงพอใจ	ภาค (ร้อยละ)					รวมทั้งประเทศ (ร้อยละ) (n = 4,454)
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
	(n = 896)	(n = 879)	(n = 891)	(n = 895)	(n = 893)	
มากที่สุด (คะแนน 9 – 10)	22.3	33.9	33.0	34.6	35.6	32.3
มาก (คะแนน 7 - 8)	67.7	53.6	53.0	51.4	55.0	55.2
ปานกลาง (คะแนน 4 - 6)	9.7	11.6	13.2	13.2	9.0	11.8
น้อย (คะแนน 2 - 3)	0.3	0.9	0.7	0.7	0.4	0.6
น้อยที่สุด (คะแนน 0 - 1)	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	7.79	8.00	7.92	8.01	8.08	8.0
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.16	1.43	1.49	1.52	1.26	1.4

เมื่อสำรวจระดับความพึงพอใจกับเวลาและกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจของตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 55.2 มีความพึงพอใจในระดับมาก ภาคใต้มีคะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจสูงที่สุด 8.08 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คะแนนเฉลี่ย 8.01 ภาคกลางคะแนนเฉลี่ย 8.00

5.2.4 การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและมีประโยชน์สามารถช่วยพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของคนได้ ข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์อาจช่วยส่งเสริมในด้านการประกอบอาชีพหรือช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องต่างๆได้ เช่น เรื่องสุขภาพอนามัย ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จึงนับว่าข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนอีกประการหนึ่ง

ตารางที่ 5.12 ก ร้อยละของการติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนก
 ภูมิภาค และรวมทั้งประเทศ

ระดับความพึงพอใจ	ภาค					รวมทั้งประเทศ (ร้อยละ) (n = 4,500)
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
	(n = 900)	(n = 900)	(n = 900)	(n = 900)	(n = 900)	
โทรทัศน์	99.0	97.4	97.4	95.8	97.9	97.2
วิทยุ	75.8	54.8	60.8	53.3	49.8	58.1
หนังสือพิมพ์	75.8	64.1	49.3	34.1	43.0	50.2
นิตยสาร หรือวารสาร	36.1	34.2	18.7	14.1	22.1	23.2
บุคคล	88.2	60.1	51.8	68.7	79.6	68.7
อินเทอร์เน็ต	32.3	23.6	15.1	7.7	12.4	16.5
โทรศัพท์มือถือ	81.7	63.7	60.4	54.1	72.1	63.9
หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย	14.7	64.1	62.7	80.7	37.9	57.9

ตัวอย่างมีการติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 97.2 รองลงมาติดตามจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับบุคคลอื่น ร้อยละ 68.7 และที่น่าสนใจคือการได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางโทรศัพท์มือถือซึ่งมีจำนวนมากเป็นอันดับสาม ร้อยละ 63.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆมากที่สุดเกือบทุกชนิด ยกเว้นการติดตามข่าวจากหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย ที่ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อชนิดนี้มากที่สุด ร้อยละ 80.7

5.2.5 ความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ

นอกจากการสำรวจเกี่ยวกับชนิดของสื่อที่ตัวอย่างได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารแล้ว การศึกษาครั้งนี้ยังได้มีการสำรวจเกี่ยวกับความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆอีกด้วย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) **โทรทัศน์** รายการโทรทัศน์ที่ตัวอย่างส่วนใหญ่รับชมเป็นประจำมากที่สุด คือ รายการข่าว ร้อยละ 67.8 รองลงมาคือรายการละครหรือภาพยนตร์ ร้อยละ 46.3 และรายการเกมโชว์ ร้อยละ 17.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีผู้ชมรายการข่าวโทรทัศน์เป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 73.1 รองลงมาคือ ภาคกลางและภาคเหนือ ร้อยละ 70.6 และ 69.5 ตามลำดับ

2) **วิทยุ** รายการวิทยุที่ตัวอย่างรับฟังเป็นประจำมากที่สุด คือ รายการข่าว ร้อยละ 25.7 ใกล้เคียงกับรายการเพลงซึ่งมีผู้ฟังมากเป็นอันดับรองลงมา ร้อยละ 25.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีผู้รับฟังรายการข่าววิทยุเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 32.7 รองลงมาคือภาคเหนือ ร้อยละ 29.3 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 23.7

3) **หนังสือพิมพ์** หัวข้อข่าวหนังสือพิมพ์ที่ตัวอย่างอ่านเป็นประจำมากที่สุด คือ ข่าวการเมือง ร้อยละ 22.4 รองลงมาคือข่าวอาชญากรรม ร้อยละ 16.5 และข่าวบันเทิง ร้อยละ 13.1 สำหรับสื่อชนิดนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค จำนวนผู้ที่อ่านข่าวการเมืองเป็นประจำมีจำนวนที่แตกต่างกันมากระหว่างกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคกลางซึ่งมีผู้อ่านข่าวการเมืองเป็นประจำจำนวนมากกับภาคอื่นๆ โดยผู้ที่อ่านข่าวการเมืองเป็นประจำในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีร้อยละ 33.4 รองลงมาคือภาคกลาง ร้อยละ 30.9 ในขณะที่ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้อ่านข่าวการเมืองเป็นประจำเพียงร้อยละ 20.6 17.9 และ 15.7 ตามลำดับ

4) **นิตยสารหรือวารสาร** นิตยสารหรือวารสารที่ตัวอย่างนิยมอ่านกันเป็นประจำมากที่สุดคือ นิตยสารหรือวารสารเกี่ยวกับดาราศาสตร์/แฟชั่น ร้อยละ 6.1 รองลงมาคือนิตยสารหรือวารสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ศิลปะ กีฬา ร้อยละ 2.7 ส่วนนิตยสารหรือวารสารทางวิชาการนั้นมิได้มีผู้นิยมอ่านเป็นประจำเพียงร้อยละ 1.3 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยที่สุด

5) **บุคคล** หัวข้อที่ตัวอย่างนิยมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเวลาพบเจอกันมากที่สุด คือ หัวข้อเกี่ยวกับสังคมต่างๆ ไป ร้อยละ 22.7 รองลงมาคือเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ร้อยละ 17.1 และเรื่องการเมือง ร้อยละ 14.6 เมื่อพิจารณาเป็นรายภาคเป็นที่น่าสนใจว่า ตัวอย่างในภาคใต้นิยมพูดคุยกันเรื่องการเมืองเป็นประจำมากที่สุดร้อยละ 26.8 ในขณะที่ตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลนิยมพูดคุยกันเรื่องเศรษฐกิจเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 29.7

6) **อินเทอร์เน็ต** สื่อชนิดนี้กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมากในกลุ่มคนรุ่นใหม่ แต่อย่างไรก็ตามจากการสำรวจ พบว่า การใช้อินเทอร์เน็ตของตัวอย่างนั้น ใช้เพื่อความบันเทิงเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 7.5 ในขณะที่การใช้เพื่อการค้นคว้าข้อมูลที่เป็นความรู้ หรือการใช้เพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการมีเพียงร้อยละ 0.4 เท่านั้น

7) **โทรศัพท์มือถือ** เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท แต่จากการสำรวจพบว่า ตัวอย่างนิยมใช้เป็นประจำเพื่อการพูดคุยกันเรื่องส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ 41.0 ในขณะที่รองลงมาใช้เพื่อการรับข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ ร้อยละ 11.5

8) **หออกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย** ข่าวที่ตัวอย่างได้รับทราบจากหออกระจายข่าวหรือเสียงตามสายเป็นประจำมากที่สุดคือข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชน ร้อยละ 31.1 รองลงมาคือข่าวจากทางราชการ ร้อยละ 25.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับทราบข่าวต่างๆจากหออกระจายข่าวหรือเสียงตามสายเป็นประจำมากที่สุด ทั้งข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชน และข่าวจากทางราชการ และมีจำนวนถึงร้อยละ 46.4 และ 40.9 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หออกระจายข่าวและเสียงตามสายมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้แก่ชุมชน

ตารางที่ 5.12 ข ร้อยละ ของความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ

สื่อ ประเภท ที่ติดตาม	กทม./ปริมณฑล				กลาง				เหนือ				ตะวันออกเฉียงเหนือ				ใต้				รวมทั้งประเทศ			
	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
โทรทัศน์																								
รายการข่าว	73.1	20.3	4.6	2.0	70.6	17.7	7.4	4.3	69.5	17.9	6.5	6.1	68.3	15.6	10.8	5.3	61.1	22.4	12.2	4.2	67.8	18.1	8.6	4.6
ละคร, ภาพยนต์	50.0	30.2	12.2	7.6	47.6	20.6	15.4	16.4	45.4	19.4	10.9	24.2	47.4	15.3	17.2	20.0	38.7	22.0	19.1	20.2	46.3	20.3	15.2	18.2
เกมส์โชว์	22.6	29.2	29.6	18.7	16.6	14.6	16.9	52.0	14.9	9.1	6.6	69.4	19.6	5.9	10.6	64.0	14.3	9.2	18.9	57.6	17.9	12.2	15.2	54.7
รายการสารคดี	19.4	24.1	31.7	24.8	13.3	12.7	18.6	55.4	11.0	6.4	6.7	75.9	17.1	5.3	11.2	66.3	12.6	9.9	16.9	60.7	15.0	10.5	15.8	58.7
รายการวาไรตี้	22.4	17.6	23.4	36.6	12.1	13.7	14.7	59.6	10.3	4.4	6.8	78.4	13.7	3.3	8.9	74.1	9.8	8.1	15.0	67.1	13.6	8.3	12.7	65.3
ต่างๆ																								
รายการอื่นๆ	0.7	0.1	1.7	97.6	0.7	0.3	1.4	97.6	0.9	0.1	0.3	98.7	1.2	0.6	0.4	97.8	2.6	0.3	0.1	97.0	1.2	0.3	0.7	97.8
วิทยุ																								
รายการข่าว	32.7	22.4	16.1	28.8	22.8	10.0	5.9	61.3	29.3	10.9	7.1	52.7	23.7	10.9	8.2	57.2	21.2	12.0	7.1	59.7	25.7	12.7	8.7	52.9
รายการเพลง	26.8	27.6	15.0	30.6	22.6	15.1	8.1	54.2	27.9	13.6	6.8	51.7	25.6	11.1	8.4	54.9	23.6	10.8	8.3	57.3	25.4	14.9	9.1	50.6
รายการสาระน่า	6.8	16.0	30.1	47.1	6.3	3.8	6.1	83.8	3.8	2.2	2.7	31.3	6.2	2.0	3.3	88.5	6.4	5.6	7.1	80.9	5.9	5.1	8.5	69.3
รู้ต่างๆ																								
รายการอื่นๆ	0.2	0.3	1.1	98.4	2.1	0.4	0.9	96.6	1.0	0.1	0.1	98.8	1.3	0.9	0.4	97.4	0.8	0.0	0.1	99.1	1.1	0.4	0.5	97.9
หนังสือพิมพ์																								
ข่าวการเมือง	33.4	20.8	20.2	25.6	30.9	16.1	9.4	43.6	20.6	10.2	11.1	58.1	15.7	5.6	8.3	70.4	17.9	10.9	10.8	60.4	22.4	11.5	11.3	54.8
ข่าวอาชญากรรม	25.2	24.2	20.1	30.5	22.1	16.8	9.9	51.2	13.3	9.4	7.3	67.0	12.7	5.0	7.3	75.0	12.6	9.9	9.8	67.7	16.5	11.7	10.2	61.1
ข่าวบันเทิง	17.4	23.1	25.0	34.5	21.9	16.8	9.8	51.5	11.0	7.8	6.9	74.3	9.0	5.2	6.4	79.4	9.6	8.2	9.6	72.6	13.1	11.0	10.5	65.4

ตารางที่ 5.12 ข ร้อยละ ของความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

สื่อ	ประเภท ที่ติดตาม	กทม./ปริมณฑล				กลาง				เหนือ				ตะวันออกเฉียงเหนือ				ใต้				รวมทั้งประเทศ			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย				
หนังสือพิมพ์(ต่อ)																									
	ข่าวกีฬา	9.8	15.6	26.9	47.7	17.6	11.1	9.2	62.1	8.7	4.2	5.3	81.8	8.1	3.7	5.2	83.0	7.6	5.3	7.6	79.5	10.1	7.2	9.8	72.9
	บทความพิเศษ	3.4	9.3	18.6	68.7	7.9	5.2	7.1	79.8	3.4	1.7	1.9	93.0	4.7	1.4	2.9	91.0	3.7	3.2	5.0	88.1	4.7	3.6	6.3	85.4
	อื่น ๆ	0.0	0.2	0.6	99.2	0.7	0.4	0.6	98.3	0.7	0.6	0.8	97.9	0.7	0.6	1.0	97.7	0.2	0.1	0.3	99.4	0.5	0.4	0.7	98.3
นิตยสารหรือวารสาร																									
	นิตยสารหรือวารสารการเมือง	2.1	5.7	10.7	81.5	3.6	5.1	5.9	85.4	0.8	1.0	1.4	96.8	2.3	0.7	2.0	95.0	3.7	1.8	3.2	91.3	2.4	2.5	4.1	91.0
	นิตยสารหรือวารสารคารา/แฟชั่น	5.2	11.7	12.9	70.2	9.3	8.0	6.4	76.3	5.0	4.7	3.4	86.9	5.9	2.8	2.7	88.6	5.0	4.6	4.8	85.6	6.1	5.8	5.4	82.7
	นิตยสารหรือวารสารท่องเที่ยว/ศิลปะ/กีฬา	3.1	10.8	11.6	74.5	4.6	8.3	6.1	81.0	2.0	2.3	1.8	93.9	2.1	1.8	1.8	94.3	2.0	2.1	4.3	91.6	2.7	4.5	4.5	88.3
	นิตยสารหรือวารสารวิชาการ	1.8	3.3	9.2	85.7	1.9	3.8	4.4	89.9	0.8	0.3	1.2	97.7	0.8	0.4	1.9	96.9	1.8	1.9	3.1	93.2	1.3	1.7	3.6	93.5
	นิตยสารหรือวารสารอื่น ๆ	0.3	0.2	0.8	98.7	0.4	0.2	0.7	98.7	0.7	0.3	0.8	98.2	0.9	0.2	0.4	99.5	2.0	0.6	1.0	96.4	0.8	0.3	0.7	98.6

ตารางที่ 5.12 ข ร้อยละ ของความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

สื่อ	กทม./ปริมณฑล				กลาง				เหนือ				ตะวันออกเฉียงเหนือ				ใต้				รวมทั้งประเทศ				
	ประจำ ประเภท ที่ติดตาม	ก่อน ช่วง บ่าย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย	ประจำ ประเภท	ก่อน ช่วง บ่าย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย	ประจำ ประเภท	ก่อน ช่วง บ่าย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย	ประจำ ประเภท	ก่อน ช่วง บ่าย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย	ประจำ ประเภท	ก่อน ช่วง บ่าย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย	ประจำ ประเภท	ก่อน ช่วง บ่าย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย	
บุคคล																									
การเมือง	16.1	40.7	23.6	19.6	16.7	11.3	10.2	61.8	6.6	8.7	5.0	79.7	13.9	12.3	10.3	63.5	22.8	18.9	10.2	48.1	14.6	16.9	11.4	57.0	
เศรษฐกิจ	15.8	40.2	21.0	23.0	15.9	12.3	7.8	64.0	10.4	6.1	3.4	80.1	19.7	14.1	7.3	58.9	23.0	20.0	8.2	48.8	17.1	17.3	9.0	56.5	
สังคม	29.7	28.7	19.7	21.9	17.0	13.4	7.0	62.6	15.2	10.6	4.8	69.4	24.7	15.9	7.3	52.1	26.8	24.3	8.2	40.7	22.7	17.7	8.9	50.7	
การเข้าร่วมระ ชุมสัมมนา	1.7	8.4	16.8	73.1	6.2	4.4	5.3	84.1	1.8	1.4	2.3	94.5	5.7	3.8	4.0	86.5	3.6	5.8	5.9	84.7	4.1	4.5	6.2	85.1	
อื่นๆ	3.3	0.6	0.3	95.8	5.0	1.4	0.8	92.8	9.2	1.6	1.1	88.1	7.8	2.3	1.0	88.9	7.8	3.7	1.1	87.4	6.8	1.9	0.9	90.3	
อินเทอร์เน็ต																									
ค้นหาข้อมูลที่ เป็นความรู้/ วิชาการ	0.4	0.0	0.2	99.4	0.3	0.1	0.2	99.4	0.6	0.2	0.3	98.9	0.3	0.2	0.0	99.5	0.2	0.0	0.3	99.5	0.4	0.1	0.2	99.4	
เพื่อความบันเทิง	16.1	9.6	3.7	70.6	9.4	7.1	3.3	80.2	5.7	2.8	2.1	89.4	4.6	0.8	1.0	93.6	4.4	2.4	2.8	90.4	7.5	3.9	2.3	86.3	
อื่นๆ	0.4	0.0	0.2	99.4	0.3	0.1	0.2	99.4	0.6	0.2	0.3	98.9	0.3	0.2	0.0	99.5	0.2	0.0	0.3	99.5	0.4	0.1	0.2	99.4	
โทรศัพท์มือถือ																									
รับข้อมูล ข่าวสารที่ส่ง มาทาง SMS หรือ MMS	20.8	15.7	13.3	50.2	14.8	8.0	5.7	71.5	10.0	4.2	2.2	83.6	5.7	3.0	5.2	86.1	12.3	4.9	4.4	78.4	11.5	6.4	5.9	76.2	

ตารางที่ 5.12 ข ร้อยละ ของความถี่ในการได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

สื่อ-ประเภทที่ติดตาม	กทม./ปริมณฑล				กลาง				เหนือ			ตะวันออกเฉียงเหนือ				ใต้				รวมทั้งประเทศ				
	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคย	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคย
พูดคุยเรื่องส่วนตัว	55.6	17.7	6.1	20.6	40.5	12.9	7.0	39.6	37.0	12.4	4.7	45.9	34.6	10.0	7.8	47.6	45.4	17.8	7.4	29.4	41.0	13.3	6.8	39.0
อื่นๆ	0.6	0.0	0.1	99.3	0.3	0.6	0.1	99.0	1.3	0.1	0.3	98.3	0.1	0.0	0.0	99.9	0.9	0.4	0.6	98.1	0.5	0.2	0.2	99.1
หอกระจายข่าวจากทางราชการ																								
ข่าวจากทางราชการ	4.4	0.9	1.9	92.8	29.4	15.3	9.9	45.4	22.9	10.6	5.3	61.2	40.9	13.6	9.9	35.6	11.3	7.4	4.3	77.0	25.5	10.4	7.0	57.0
ข่าวกิจกรรมของชุมชน	6.2	3.1	4.0	86.7	30.8	18.0	11.9	39.3	33.4	16.3	9.9	40.4	46.4	16.7	13.6	23.3	19.8	11.1	5.7	63.4	31.1	13.9	10.0	45.1
อื่นๆ	0.0	0.0	0.0	100.0	0.1	0.1	0.1	99.7	0.4	0.3	0.2	99.1	1.0	0.2	0.3	98.5	0.4	0.1	0.2	99.3	0.5	0.2	0.2	99.2

5.2.6 ความน่าเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ

เมื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ พบว่า หอกระจายข่าวและเสียงตามสายเป็นสื่อที่ได้รับความน่าเชื่อถือมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยความน่าเชื่อถือเท่ากับ 3.87 รองลงมาคือ โทรทัศน์ คะแนนเฉลี่ย 3.64 วิทยุ คะแนนเฉลี่ย 3.50 และโทรศัพท์มือถือ คะแนนเฉลี่ย 3.43 ที่น่าสนใจคือ ข่าวสารที่ได้จากการพบปะพูดคุยกันซึ่งตัวอย่างได้รับข่าวสารจากช่องทางนี้เป็นประจำมากเป็นอันดับสอง กลับมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่าข่าวจากแหล่งอื่นมาก โดยคะแนนเฉลี่ยความเชื่อถือข่าวสารจากแหล่งนี้เท่ากับ 3.25 เท่านั้น

ตารางที่ 5.13 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความน่าเชื่อถือได้ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ

ประเภทของสื่อ	n	ระดับคะแนนความน่าเชื่อถือ					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก/ ไม่ น่าเชื่อถือ (1)			
1. โทรทัศน์									
รวมทั้งประเทศ	4,389	17.3	34.7	44.1	2.4	1.4	100.0	3.64	0.84
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	895	23.7	36.8	34.9	2.0	2.6	100.0	3.77	0.92
ภาคกลาง	874	22.7	29.9	43.8	2.5	1.1	100.0	3.70	0.88
ภาคเหนือ	883	12.7	32.8	48.8	4.0	1.7	100.0	3.51	0.83
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	859	17.3	36.8	43.1	1.6	1.2	100.0	3.68	0.82
ภาคใต้	878	9.3	35.9	51.2	2.8	0.8	100.0	3.50	0.74
2. วิทยุ									
รวมทั้งประเทศ	2,782	10.1	36.8	47.0	4.9	1.3	100.0	3.50	0.78
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	720	13.3	48.5	32.6	4.2	1.4	100.0	3.68	0.81
ภาคกลาง	529	14.4	28.2	47.1	7.8	2.5	100.0	3.44	0.92
ภาคเหนือ	601	6.0	34.3	52.9	5.0	1.8	100.0	3.38	0.75
ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	484	11.6	39.5	44.8	3.5	0.6	100.0	3.58	0.76
ภาคใต้	448	2.5	30.8	61.2	5.1	0.4	100.0	3.30	0.62
3. หนังสือพิมพ์									
รวมทั้งประเทศ	2,478	7.6	33.1	50.7	7.4	1.3	100.0	3.30	0.78

**ตารางที่ 5.13 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความน่าเชื่อถือได้ของ
ข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)**

ประเภทของสื่อ	n	ระดับคะแนนความน่าเชื่อถือ					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก/ ไม่น่าเชื่อถือ (1)			
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	711	6.6	50.7	34.7	6.9	1.1	100.0	3.58	0.81
ภาคกลาง	582	14.4	29.7	48.2	6.5	1.2	100.0	3.22	0.78
ภาคเหนือ	487	4.9	27.5	58.2	8.0	1.4	100.0	3.13	0.85
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	305	8.5	31.1	51.9	7.2	1.3	100.0	3.28	0.72
ภาคใต้	393	1.3	29.0	59.3	8.9	1.5	100.0	3.33	0.77
4. นิตยสาร									
รวมทั้งประเทศ	1,275	5.8	31.1	52.1	9.0	2.0	100.0	3.30	0.78
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	362	9.1	48.7	35.1	5.2	1.9	100.0	3.58	0.81
ภาคกลาง	347	5.5	25.6	57.1	9.5	2.3	100.0	3.22	0.78
ภาคเหนือ	231	3.9	28.1	48.0	16.5	3.5	100.0	3.13	0.85
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	132	5.3	26.5	60.6	6.1	1.5	100.0	3.28	0.72
ภาคใต้	203	5.9	33.0	50.2	9.9	1.0	100.0	3.33	0.77
5. บุคคล									
รวมทั้งประเทศ	3,266	4.9	31.1	51.3	9.8	2.9	100.0	3.25	0.80
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	800	2.4	44.4	42.6	8.1	2.5	100.0	3.36	0.77
ภาคกลาง	610	6.9	24.8	51.4	10.5	6.4	100.0	3.15	0.93
ภาคเหนือ	518	2.5	29.2	55.0	10.8	2.5	100.0	3.18	0.75
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	621	6.9	32.7	52.2	6.6	1.6	100.0	3.37	0.77
ภาคใต้	717	3.9	22.3	54.0	17.2	2.6	100.0	3.08	0.81
6. อินเทอร์เน็ต									
รวมทั้งประเทศ	931	10.5	31.3	43.6	11.1	3.6	100.0	3.34	0.91
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	301	7.6	44.5	36.9	9.0	2.0	100.0	3.47	0.84
ภาคกลาง	253	13.0	33.6	40.4	8.3	4.7	100.0	3.42	0.98
ภาคเหนือ	188	3.7	18.6	50.0	20.8	6.9	100.0	2.91	0.90

ตารางที่ 5.13 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความน่าเชื่อถือได้ของ
ข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ของตัวอย่าง รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ประเภทของสื่อ	n	ระดับคะแนนความน่าเชื่อถือ					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก/ ไม่น่าเชื่อถือ (1)			
ภาคตะวันออก	71	15.5	29.6	43.6	8.5	2.8	100.0	3.46	0.95
เชียงใหม่									
ภาคใต้	118	7.6	33.9	46.6	10.2	1.7	100.0	3.36	0.83
7. โทรศัพท์มือถือ									
รวมทั้งประเทศ	3,001	11.1	35.3	43.0	8.4	2.2	100.0	3.43	0.88
กรุงเทพฯ	734	3.1	45.1	42.1	8.2	1.5	100.0	3.40	0.75
และปริมณฑล									
ภาคกลาง	577	12.1	30.2	43.1	10.4	4.2	100.0	3.36	0.97
ภาคเหนือ	546	14.0	34.7	43.0	6.3	2.0	100.0	3.41	0.93
ภาคตะวันออก	493	14.0	34.7	43.0	6.3	2.0	100.0	3.52	0.88
เชียงใหม่									
ภาคใต้	651	8.1	33.0	43.7	14.0	1.2	100.0	3.33	0.86
8. หอกระจายข่าวหรือ เสียงตามสาย									
รวมทั้งประเทศ	2,433	27.7	38.9	27.5	4.4	1.5	100.0	3.87	0.89
กรุงเทพฯ	135	18.5	27.4	40.0	12.6	1.5	100.0	3.49	0.98
และปริมณฑล									
ภาคกลาง	615	27.6	37.4	28.9	2.8	3.3	100.0	3.83	0.97
ภาคเหนือ	613	26.8	46.0	21.0	4.4	1.8	100.0	3.92	0.90
ภาคตะวันออก	730	35.2	43.6	19.6	1.1	0.5	100.0	4.12	0.79
เชียงใหม่									
ภาคใต้	340	21.5	33.5	39.1	5.0	0.9	100.0	3.70	0.89

5.2.7 ความต้องการและโอกาสในการศึกษาต่อ

การมีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ไม่ว่าจะโดยทางใด ย่อมมีประโยชน์ และเป็นผลดีต่อการดำเนินชีวิต เช่น การเพิ่มทักษะหรือการเพิ่มศักยภาพของตนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้มากขึ้น หรือทำให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนกลายเป็นผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ ดังนั้นการได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือการได้ศึกษาต่อจึงเป็นการพัฒนาตนเอง เป็นการเพิ่มคุณค่าหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้น

**ตารางที่ 5.14 ร้อยละของความต้องการและโอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติมของตัวอย่าง
รายภาคและรวมทั้งประเทศ**

ความต้องการและโอกาส เกี่ยวกับการศึกษา	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
การศึกษาต่อ (n)	(898)	(900)	(900)	(900)	(899)	(4,497)
ต้องการ	34.5	46.7	31.3	31.1	28.1	34.0
ไม่ต้องการ	65.5	53.3	68.7	68.9	71.9	66.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
โอกาสที่จะศึกษาต่อ (n)	(898)	(900)	(900)	(900)	(899)	(4,497)
มีโอกาส	21.9	36.1	22.6	20.1	31.5	25.0
ไม่มีโอกาส	78.1	63.9	77.4	79.9	68.5	74.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 66.0 ไม่ต้องการศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.7 ไม่มีโอกาสในการศึกษาต่อ ภาคที่ตัวอย่างสนใจศึกษาต่อมากที่สุดคือภาคกลาง ร้อยละ 46.7 ประเด็นที่น่าสนใจคือตัวอย่างในภาคใต้มีจำนวนผู้ที่ไม่ต้องการศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุดถึงร้อยละ 71.9 อย่างไรก็ตามเมื่อสำรวจเกี่ยวกับการมีโอกาสในการศึกษาต่อหรือโอกาสในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม พบว่า ภาคกลางเป็นภาคที่ตัวอย่างมีโอกาสในการศึกษาต่อมากที่สุด ร้อยละ 36.1 รองลงมาคือภาคใต้ ร้อยละ 31.5 และภาคเหนือ ร้อยละ 22.6

5.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนในชุมชน เป็นตัวชี้วัดระดับการพัฒนาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ชุมชนใดที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง แสดงว่าคนในชุมชนนั้นมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถแบ่งออกได้หลายระดับตามความพร้อมและความสนใจของแต่ละคน ตั้งแต่ระดับต่ำสุด เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การไปร่วมชุมนุมทางการเมือง จนถึงระดับสูง เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น

ตารางที่ 5.15 ร้อยละของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และความคิดเห็นทางการเมืองของตัวอย่าง
รายภาคและรวมทั้งประเทศ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง / ความคิดเห็นทางการเมือง	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
การติดตามข่าวสารทางด้านการเมือง (ก)	(900)	(900)	(899)	(900)	(899)	(4,498)
ไม่เคยเลย	3.9	9.0	7.1	6.2	3.3	6.1
นาน ๆ ครั้ง	24.2	23.4	22.8	23.8	23.1	23.5
ค่อนข้างบ่อย	38.8	29.6	28.6	28.0	28.9	30.3
ประจำ	33.1	38.0	41.5	42.0	44.7	40.1
ติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อ (ข)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
โทรทัศน์	95.3	89.8	90.7	91.8	95.0	92.3
วิทยุ	45.7	24.9	35.9	29.9	27.8	32.4
หนังสือพิมพ์	45.7	43.2	28.0	13.9	24.2	28.2
นิตยสาร / วารสาร	3.1	4.7	11.2	1.4	4.0	4.4
โทรศัพท์มือถือ	8.6	5.6	3.0	1.9	6.3	4.4
อินเทอร์เน็ต	11.1	8.6	5.0	2.6	5.2	5.8
อื่น ๆ เช่น เลียงตามสาย หอกระจาย ข่าว	1.2	1.9	0.8	1.9	1.3	1.5
การไม่ใช้สิทธิเลือกตั้ง (ค)	(900)	(900)	(899)	(900)	(900)	(4,499)
เช่น เลือก สจ. / สข. / สก. / สห. หรือ ส.ส. / สว.						
ไม่เคยเลย	3.2	2.8	1.7	0.9	1.0	1.8
เป็นบางครั้ง	24.3	8.2	5.6	1.8	2.4	7.3
ค่อนข้างบ่อย	14.1	3.2	4.7	1.0	1.8	4.3
ทุกครั้ง	58.3	85.5	87.7	96.3	94.7	86.5
อื่น ๆ เช่น อายุเพ็งมีสิทธิ อายุมากแล้ว	0.1	0.3	0.3	0.0	0.1	0.1
เหตุผลในการเลือกผู้สมัคร (ง)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
พิจารณาจาก						
คุณสมบัติส่วนตัว	68.4	66.1	60.0	62.3	60.6	63.3
เลือกตามผู้นำชุมชน	11.9	13.6	9.0	8.6	10.4	10.3
พรรคการเมือง / กลุ่มที่สังกัด	35.0	24.6	24.9	15.9	36.0	25.0
นโยบายที่ใช้หาเสียง	46.7	45.7	43.4	43.6	35.8	43.4
เหตุผลอื่น ๆ	2.3	3.1	4.3	2.9	2.8	3.1
ความคิดเห็นว่าการเมืองสามารถ (จ)	(900)	(900)	(898)	(900)	(898)	(4,496)
ทำให้ประเทศพัฒนา / ดีขึ้น						
ดีขึ้น	28.7	27.9	15.8	30.0	35.4	27.5

**ตารางที่ 5.15 ร้อยละของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และความคิดเห็นทางการเมืองของตัวอย่าง
รายภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)**

การมีส่วนร่วมทางการเมือง / ความคิดเห็นทางการเมือง	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
เหมือนเดิม	37.8	19.1	24.1	24.7	21.5	25.3
ไม่ดีขึ้น	17.0	31.4	40.7	31.0	31.2	30.6
ไม่ทราบ / ไม่มีความเห็น	4.8	7.2	5.9	4.0	4.8	5.2
ไม่แน่ใจ	11.77	14.4	13.5	10.3	7.1	11.4
ความคิดเห็นว่าการเมืองมีผล (n)	(900)	(899)	(899)	(899)	(897)	(4,494)
ต่อการดำเนินชีวิตของตน						
มี	55.3	59.0	57.8	55.9	76.3	59.5
ไม่มี	17.2	24.7	31.5	32.5	16.4	26.2
ไม่แน่ใจ	22.6	10.0	8.0	7.5	3.8	10.0
ไม่มีความเห็น / ไม่ทราบ	4.9	6.3	2.7	4.1	3.5	4.3
ปัญหาหลักของการเมือง (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ปัญหาการทุจริตของนักการเมือง	73.7	63.4	53.2	37.0	59.8	53.7
ปัญหาความแตกแยก / แตกต่างทาง ความคิด	72.7	78.3	71.1	55.9	74.2	67.9
ปัญหาการแย่งชิงอำนาจของนักการเมือง	66.7	72.2	66.1	58.2	60.4	63.8
ปัญหาอื่น ๆ	1.1	0.2	1.2	0.7	2.1	1.0
ไม่ทราบ ไม่มีความคิดเห็น	15.8	7.3	7.6	12.9	3.4	10.1
ความคิดเห็นว่าประชาชนควรมีส่วนร่วม ทางการเมืองอย่างไร	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไปเลือกตั้ง	89.6	88.1	87.1	93.1	94.3	90.7
ไปฟังการปราศรัยหาเสียง	23.3	18.1	11.0	20.8	20.1	18.8
ไปร่วมการประชุม	5.0	6.8	4.9	2.9	2.1	4.2
สมัครเป็นสมาชิกพรรค	1.0	1.7	0.3	0.4	0.6	0.7
อื่น ๆ เช่น ลงสมัครรับเลือกตั้ง	3.4	0.4	0.7	0.6	0.9	1.1
ไม่ทราบ ไม่มีความเห็น	8.0	8.8	11.6	5.3	3.7	7.3
ความคิดเห็นว่าการเมืองในห้าปีที่ผ่านมา ดี ขึ้น เหมือนเดิม หรือแย่ลง	(900)	(899)	(899)	(900)	(900)	(4,498)
แย่ลง	41.8	50.9	60.6	48.2	49.8	50.2
เหมือนเดิม	56.9	44.3	34.1	42.8	38.3	43.1
ดีขึ้น	1.3	4.8	5.3	9.0	11.9	6.7

ตัวอย่างร้อยละ 40.1 มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ ภาคใต้มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำมากที่สุด ร้อยละ 44.7 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 42.0 และภาคเหนือ ร้อยละ 41.5 ในการติดตามข่าวสารทางการเมืองนั้น ตัวอย่างถึงร้อยละ 92.3 ติดตามจากโทรทัศน์ รองลงมา ร้อยละ 32.4 ติดตามจากวิทยุ และร้อยละ 28.2 ติดตามจากหนังสือพิมพ์

การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 86.5 ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งมากที่สุด ร้อยละ 96.3 รองลงมาคือภาคใต้ ร้อยละ 94.7 และภาคเหนือร้อยละ 87.7 เมื่อสอบถามเหตุผลในการเลือกผู้สมัคร ตัวอย่างร้อยละ 63.3 ตอบว่าเลือกจากคุณสมบัติส่วนตัว ในขณะที่อีกร้อยละ 43.4 เลือกจากนโยบายที่ใช้หาเสียง และร้อยละ 25.0 เลือกจากพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่สังกัด

เมื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ว่าการเมืองสามารถทำให้ประเทศพัฒนาหรือดีขึ้นหรือไม่ ตัวอย่างร้อยละ 30.6 เห็นว่าไม่สามารถทำให้ประเทศพัฒนาหรือดีขึ้น ในขณะที่อีกร้อยละ 27.5 เห็นว่าสามารถทำให้ดีขึ้นได้ และอีกร้อยละ 25.3 เห็นว่าเหมือนเดิม ภาคใต้เป็นภาคที่เห็นว่าการเมืองทำให้ประเทศดีขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 35.4 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 30.0 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ร้อยละ 28.7

ปัญหาหลักของการเมืองไทย ตัวอย่างร้อยละ 67.9 เห็นว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับความแตกแยกหรือการแตกต่างทางความคิด รองลงมา ร้อยละ 63.8 เห็นว่าเป็นปัญหาการแย่งชิงอำนาจของนักการเมือง

เมื่อถามว่าประชาชนควรมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไรบ้าง ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.7 เห็นว่าควรไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามเมื่อถามว่าการเมืองไทยในระยะห้าปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง ตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ 50.2 เห็นว่าการเมืองไทยในห้าปีที่ผ่านมาแย่ง ในขณะที่ยังอีกร้อยละ 43.1 เห็นว่าเหมือนเดิม มีเพียงร้อยละ 6.7 ที่เห็นว่าเป็นดีขึ้น

บทที่ 6

คุณภาพชีวิตของคนไทยและการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตใน ภาคต่างๆ และช่วงเวลาที่ผ่านมา

6.1 คุณภาพชีวิตของคนไทย

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ รวมทั้งจะได้ทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของตัวอย่างในแต่ละปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2553 ซึ่งการนำเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

6.1.1 คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน

ในการศึกษาครั้งนี้ คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน หมายถึง ความพึงพอใจของตัวอย่างในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคง ความก้าวหน้า รายได้ ความปลอดภัยในการทำงานและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรืออาชีพ

การศึกษาทำโดยการสอบถามความเห็นจากตัวอย่างด้วยข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ โดยที่ในแต่ละข้อ ตัวอย่างสามารถเลือกคำตอบที่ตรงกับระดับความเห็นของตนได้เพียง 1 คำตอบ จากคำตอบทั้งหมด 5 คำตอบ ได้แก่ ใจมากที่สุด ใจมาก ใจ ใจไม่ใจ และ ใจไม่ที่สุด นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดคะแนนให้แต่ละคำตอบ ได้แก่ ใจมากที่สุด = 5 คะแนน ใจมาก = 4 คะแนน ใจ = 3 คะแนน ใจไม่ใจ = 2 คะแนน และ ใจไม่ที่สุด = 1 คะแนน ผลการสำรวจในแต่ละข้อปรากฏดังนี้

ตารางที่ 6.1 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงานของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ใช่ มาก ที่สุด (5)	ใช่ มาก (4)	ใช่ (3)	ไม่ใช่ (2)	ไม่ใช่ ที่สุด (1)			
1. ท่านยังอยากทำงาน / อาชีพนี้ต่อไปเรื่อย ๆ									
รวมทั้งประเทศ	3,062	43.1	27.3	50.8	6.8	1.9	100.0	4.03	1.03
กรุงเทพฯและปริมณฑล	666	32.9	32.0	24.3	9.3	1.5	100.0	3.85	1.03
ภาคกลาง	635	42.4	18.9	28.5	8.5	1.7	100.0	3.92	1.10
ภาคเหนือ	602	31.6	34.1	26.7	6.8	0.8	100.0	3.89	0.96
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	503	56.4	24.3	11.5	5.4	2.4	100.0	4.27	1.02
ภาคใต้	656	38.8	30.9	22.1	5.2	3.0	100.0	3.97	1.04
2. ท่านคิดว่างาน / อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน									
รวมทั้งประเทศ	3,063	27.3	28.2	23.8	16.2	4.5	100.0	3.58	1.16
กรุงเทพฯและปริมณฑล	666	20.0	36.4	27.2	14.0	2.4	100.0	3.58	1.03
ภาคกลาง	635	32.0	20.6	25.8	17.3	4.3	100.0	3.59	1.22
ภาคเหนือ	602	15.0	28.9	29.0	24.1	3.0	100.0	3.29	1.08
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	503	36.2	27.2	18.9	11.3	6.4	100.0	3.76	1.23
ภาคใต้	657	24.2	30.1	22.4	18.4	4.9	100.0	3.50	1.18
3. ท่านคิดว่างาน / อาชีพนี้เป็นงาน / อาชีพที่มีความมั่นคง									
รวมทั้งประเทศ	3,063	26.6	27.3	25.8	16.2	4.1	100.0	3.56	1.15
กรุงเทพฯและปริมณฑล	666	19.4	34.4	26.6	17.6	2.0	100.0	3.52	1.05
ภาคกลาง	635	31.9	17.6	26.9	20.3	3.3	100.0	3.54	1.22
ภาคเหนือ	601	13.8	30.4	30.9	22.1	2.8	100.0	3.30	1.05
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	503	34.8	26.0	22.5	10.5	6.2	100.0	3.73	1.22
ภาคใต้	658	25.5	30.4	24.5	15.2	4.4	100.0	3.57	1.15
4. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน / อาชีพนี้									
รวมทั้งประเทศ	3,061	26.4	30.2	27.5	11.8	4.0	100.0	3.63	1.10
กรุงเทพฯและปริมณฑล	666	17.3	30.7	33.3	15.2	3.5	100.0	3.43	1.05
ภาคกลาง	634	27.4	21.8	31.1	15.8	3.9	100.0	3.53	1.16
ภาคเหนือ	601	17.5	34.4	32.7	13.6	1.8	100.0	3.52	0.99
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	503	35.6	30.2	20.3	8.3	5.6	100.0	3.82	1.17
ภาคใต้	657	25.3	35.0	26.9	9.1	3.7	100.0	3.69	1.06

ตารางที่ 6.1 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงานของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ใช่ มากที่สุด	ใช่ มาก	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ใช่ ที่สุด			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
5. ท่านเคยประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการทำงาน / อาชีพนี้อยู่บ่อยๆ									
รวมทั้งประเทศ	3,061	2.8	6.3	12.9	32.5	45.4	100.0	1.77	1.03
กรุงเทพฯและปริมณฑล	666	1.2	3.9	8.4	58.0	28.5	100.0	1.19	0.79
ภาคกลาง	634	1.9	4.1	13.7	33.1	47.2	100.0	1.80	0.95
ภาคเหนือ	601	2.3	7.3	19.1	30.4	40.9	100.0	2.00	1.05
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	503	4.8	8.3	12.1	19.1	55.7	100.0	1.87	1.20
ภาคใต้	657	1.5	5.9	10.8	37.9	43.9	100.0	1.83	0.95
6. ท่านอยากให้อุตสาหกรรม หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวสืบทอดงาน / อาชีพนี้ต่อไป									
รวมทั้งประเทศ	3,059	12.9	13.6	21.6	24.2	27.6	100.0	2.60	1.34
กรุงเทพฯและปริมณฑล	664	6.2	15.8	21.4	34.2	22.4	100.0	2.49	1.18
ภาคกลาง	635	12.9	10.1	19.4	26.5	31.1	100.0	2.47	1.36
ภาคเหนือ	600	7.7	13.0	24.3	24.7	30.3	100.0	2.43	1.25
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	503	19.9	14.1	22.5	16.3	27.2	100.0	2.83	1.47
ภาคใต้	657	10.8	15.4	18.6	28.6	26.6	100.0	2.55	1.32
7. ท่านเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน / ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น เข้ารับการอบรม หรือได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น									
รวมทั้งประเทศ	3,060	11.7	15.1	25.4	21.2	26.6	100.0	2.64	1.32
กรุงเทพฯและปริมณฑล	666	5.0	16.4	28.4	31.1	19.1	100.0	2.57	1.12
ภาคกลาง	635	12.6	15.3	31.6	18.0	22.5	100.0	2.77	1.30
ภาคเหนือ	601	7.0	16.8	29.6	22.8	23.8	100.0	2.60	1.21
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	502	16.3	11.6	18.1	17.7	36.3	100.0	2.54	1.48
ภาคใต้	656	13.6	19.7	26.3	20.1	20.3	100.0	2.86	1.32

ตารางที่ 6.1 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการทำงานของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		ใช่ มาก ที่สุด	ใช่ มาก	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ใช่ ที่สุด			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
8. ความสัมพันธ์ระหว่างท่าน กับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินกิจการของท่านเป็นไป ด้วยดี									
รวมทั้งประเทศ	3,061	31.4	35.8	22.9	5.8	4.1	100.0	3.84	1.04
กรุงเทพฯและปริมณฑล	665	12.9	38.4	34.6	11.7	2.4	100.0	3.48	0.94
ภาคกลาง	635	34.3	32.8	23.9	6.0	3.0	100.0	3.89	1.04
ภาคเหนือ	601	24.5	44.5	19.8	6.0	5.2	100.0	3.77	1.05
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	503	45.9	26.8	18.5	3.2	5.6	100.0	4.04	1.13
ภาคใต้	657	22.7	47.0	22.7	4.9	2.7	100.0	3.82	0.93

ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่าตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตด้านการงานดีพอสมควร โดยพิจารณาได้จากคะแนนเฉลี่ยของระดับความเห็นที่มีต่อข้อความในแต่ละข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีค่ามากกว่า 3.00 เกือบทุกข้อ ซึ่งแสดงว่าตัวอย่างค่อนข้างพึงพอใจในการประกอบอาชีพหรือการทำงานของตน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ มีประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องของโอกาสในการพัฒนาตนเอง และความต้องการที่จะให้บุตรหลานหรือสมาชิกคนอื่นในครอบครัวสืบทอดอาชีพนั้นต่อไป ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของการเห็นด้วยสำหรับคำถามข้อนี้ค่อนข้างต่ำ ผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านการงานโดยสรุปมีดังนี้

ความรู้สึกอยากทำงานหรืออาชีพที่ทำอยู่ไปเรื่อยๆ พบว่า ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพึงพอใจที่จะทำอาชีพของตนไปเรื่อยๆมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมาคือภาคใต้ คะแนนเฉลี่ย 3.97 เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความรู้สึกเช่นนี้ต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ยเพียง 3.85 แสดงว่าคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกำลังมีความรู้สึกว่าจะอยากเปลี่ยนงานหากสามารถทำได้

ความแน่นอนของรายได้จากการทำงาน เป็นที่น่าสนใจว่า ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เห็นว่าอาชีพของตนมีรายได้ที่

แน่นอนมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมาคือตัวอย่างภาคกลาง กรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล คะแนนเฉลี่ย 3.59 และ 3.58 ตามลำดับ ตัวอย่างภาคเหนือคิดว่าอาชีพของตนมีรายได้ที่
แน่นอนต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ยเพียง 3.29

ความมั่นคงของงานหรืออาชีพของตน พบว่า ตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี
ความเห็นว่างานหรืออาชีพของตนมีความมั่นคงมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 รองลงมาคือ
ภาคใต้ คะแนนเฉลี่ย 3.57 ในขณะที่ภาคเหนือมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเพียง 3.30

ความพึงพอใจเกี่ยวกับรายได้ที่ได้รับจากการทำงานหรือจากการประกอบอาชีพ
ของตน พบว่า ตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพึงพอใจในรายได้ที่ได้รับจากการประกอบ
อาชีพมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.82 รองลงมาคือภาคใต้ คะแนนเฉลี่ย 3.69 เป็นที่น่าสังเกตว่า
ตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความพึงพอใจในรายได้ที่ได้น้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย
เพียง 3.43

การประสบอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยเนื่องมาจากการทำงานหรือการประกอบ
อาชีพ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการเห็นด้วยสำหรับคำถามข้อนี้ในภาพรวมทั้งประเทศเท่ากับ 1.77
เท่านั้นและตัวอย่างทุกภาคมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความเห็นไม่เกิน 2.00 แสดงว่าตัวอย่างมีความ
ปลอดภัยในการประกอบอาชีพมากพอสมควร

ความต้องการให้บุตรหลานหรือสมาชิกอื่นในครอบครัวสืบทอดอาชีพนี้หรือ
ทำงานนี้ต่อไป เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับคำถามนี้ ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่จะมี
แนวโน้มว่าค่อนข้างพึงพอใจในการประกอบอาชีพนี้ก็ตาม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่เห็นด้วย
มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 2.83 ทั้งที่เป็นภาคที่รู้สึกพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับมากที่สุด และเห็นว่า
อาชีพของตนมีความมั่นคงมากที่สุด

การเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆในการประกอบอาชีพ หรือการมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเอง
ในการทำงานของตัวอย่าง เช่น การได้รับการอบรมเพิ่มเติม การมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น พบว่า
ตัวอย่างส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพค่อนข้างน้อย ภาคใต้มีโอกาสในการพัฒนา
ตนเองมากที่สุด แต่ก็มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 2.86 รองลงมาคือ ภาคกลาง คะแนนเฉลี่ย 2.77

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน พบว่า ตัวอย่าง
ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมอาชีพดีพอสมควร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสัมพันธ์
ที่ดีกับเพื่อนร่วมอาชีพของตนมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 รองลงมาคือภาคกลาง และภาคใต้
คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และ 3.82 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจชีวิตด้านการทำงาน จากคะแนนเฉลี่ยของระดับความ
พึงพอใจ พบว่า ตัวอย่างมีความพึงพอใจกับชีวิตด้านการทำงานสูงพอสมควร จากคะแนนเต็ม 10

คะแนน คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมทั้งประเทศเท่ากับ 8.00 ตัวอย่างในภาคใต้มีความพึงพอใจชีวิตด้านการทำงานของตนมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.37 รองลงมาคือตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คะแนนเฉลี่ย 8.17 ภาคเหนือคะแนนเฉลี่ย 7.91 ในขณะที่ตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความพึงพอใจชีวิตด้านการทำงานของตนต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ย 7.63

ตารางที่ 6.2 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจกับชีวิตการทำงาน ของตัวอย่างจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ระดับความพึงพอใจ		ภาค					รวม
		กทม. /	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	ทั้งประเทศ
		ปริมณฑล					(ร้อยละ)
		(n = 663)	(n = 634)	(n = 601)	(n = 505)	(n = 656)	(n = 3059)
มากที่สุด	(คะแนน 9 - 10)	22.0	36.9	32.9	44.2	44.5	37.3
มาก	(คะแนน 7 - 8)	61.4	45.4	53.7	41.6	49.2	48.8
ปานกลาง	(คะแนน 4 - 6)	15.2	15.0	12.1	12.5	6.1	12.4
น้อย	(คะแนน 2 - 3)	1.2	2.1	1.0	1.4	0.2	1.3
น้อยที่สุด	(คะแนน 0 - 1)	0.2	0.6	0.2	0.4	0.0	0.3
	ค่าเฉลี่ย	7.63	7.80	7.91	8.17	8.37	8.00
	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.38	1.83	1.52	1.70	1.21	1.57

ในการศึกษาคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน นอกจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของการทำงานจากผู้ประกอบการอาชีพหรือผู้ที่ทำงานและมีรายได้แล้ว การศึกษารังนี้ยังมีการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ที่เป็นแม่บ้าน ได้แก่ ผู้ที่เป็นคู่สมรสและอยู่ที่บ้าน โดยมีได้ทำการค้าหรือกิจการใดๆ เนื่องจากเห็นว่าตัวอย่างกลุ่มนี้ แม้จะมีได้ประกอบอาชีพใดๆ แต่ก็ต้องรับภาระในการดูแลบ้านหรือครอบครัว แทนผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ซึ่งก็ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่อีกลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจแตกต่างกันออกไป

ตารางที่ 6.3 ร้อยละของการทำงานบ้านของแม่บ้าน (แม่บ้านที่อยู่บ้านโดยมิได้ทำการค้าหรือกิจการใด ๆ) จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

การทำงาน	(n)	ภาค					รวมทั้งประเทศ
		กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียง เหนือ	ใต้	
ทุกวันนี้เป็นแม่บ้านโดย	(n)	(165)	(223)	(197)	(312)	(178)	(1,075)
ทำงานบ้านเองทั้งหมด		71.5	65.9	73.1	62.5	71.9	67.8
ทำงานบ้านเองโดยมีผู้ช่วย		15.8	21.5	20.8	26.3	18.0	21.6
ดูแลการทำงานบ้านโดยไม่ต้อง ทำเอง		12.7	12.6	6.1	11.2	10.1	10.6

แม่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.8 ต้องทำงานบ้านเองทั้งหมด โดยเฉพาะแม่บ้านในภาคเหนือที่ต้องทำงานบ้านเองทั้งหมดถึงร้อยละ 73.1 แต่ทั้งนี้แม่บ้านประมาณครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 52.1 ยังรู้สึกพึงพอใจต่อการที่ต้องอยู่ดูแลบ้าน ในขณะที่อีกร้อยละ 36.5 ยังรู้สึกเฉยๆ มีเพียงร้อยละ 10.4 เท่านั้นที่รู้สึกเบื่อ เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้าน พบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่จำนวนมากถึงร้อยละ 84.8 ไม่มีกิจกรรมพิเศษใดๆทำ แต่เมื่อสอบถามถึงความต้องการในการออกไปประกอบอาชีพอื่นนอกบ้าน กลับพบว่าส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 75.2 ยังคงต้องการเป็นแม่บ้านต่อไป (ตารางที่ 6.3-6.6)

ตารางที่ 6.4 ร้อยละความรู้สึกต่อการเป็นแม่บ้าน จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความรู้สึก	(n)	ภาค					รวมทั้งประเทศ
		กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ความรู้สึก	(n)	(165)	(223)	(199)	(312)	(179)	(1,078)
พอใจ		47.3	46.6	58.8	53.8	51.4	52.1
เฉย ๆ		40.0	40.8	29.6	34.6	40.8	36.5
เบื่อ		12.1	9.0	11.1	10.9	7.8	10.4
เบื่อมาก		0.6	3.6	0.5	0.6	0.0	1.0

ตารางที่ 6.5 ร้อยละของการมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้านของแม่บ้านจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

กิจกรรมพิเศษ	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
1. การมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้าน(n)	(165)	(223)	(199)	(311)	(179)	(1,077)
ไม่มี	91.5	82.5	75.4	89.1	82.1	84.8
มี	8.5	17.5	24.6	10.9	17.9	15.2
2. ประเภทของกิจกรรมพิเศษ (n)	(14)	(39)	(49)	(34)	(32)	(1,838)
เป็นสมาชิกชมรมแม่บ้าน	1.6	1.7	12.9	4.0	7.3	5.3
เป็นสมาชิกสมาคมเพื่อการกุศล เช่น กษาค	0.5	0.9	2.5	1.0	7.3	2.1
เป็นสมาชิกสมาคมสตรีและอื่นๆ	0.5	3.1	7.9	1.3	7.8	3.6
เป็นสมาชิกชมรมกีฬา	2.7	0.9	3.0	0.2	3.9	1.8
เป็นสมาชิกชมรมทางศาสนา	0.5	0.5	4.5	0.8	5.6	2.1
เป็นสมาชิกชมรมอื่น ๆ เช่น ชมรมปลูกต้นไม้	1.1	0.8	1.0	0.3	1.7	0.8

ตารางที่ 6.6 ร้อยละของแม่บ้านที่ต้องการไปทำอาชีพอื่น จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ความต้องการ	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ความต้องการไปทำอาชีพอื่น (n)	(165)	(224)	(204)	(314)	(173)	(1,080)
ไม่ต้องการ	70.9	65.6	80.9	79.6	74.0	75.2
ต้องการ						
ต้องการและไปได้	19.4	29.5	13.7	17.2	20.2	19.5
ต้องการแต่ไปไม่ได้	9.1	4.9	5.4	3.2	5.8	5.2
ต้องการแต่ไม่ตอบว่า ไปได้หรือไม่	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1

6.1.2 คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว

คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว หมายถึง ความพึงพอใจเกี่ยวกับความผูกพัน การช่วยเหลือเกื้อกูล และการพึ่งพาอาศัยกันทั้งในด้านจิตใจและวัตถุของสมาชิกในครอบครัว รวมถึงภาระในการเลี้ยงดูบุคคลที่ไม่สามารถประกอบอาชีพใดๆ ได้อีกด้วย

การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านครอบครัวครั้งนี้ ได้แบ่งประเด็นของการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความคิดเห็นที่มีต่อครอบครัวของตัวอย่างและการใช้เวลาอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวของตัวอย่าง 2) บุคคลที่พึ่งพาได้ของตัวอย่าง และ 3) ภาระในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ซึ่งในแต่ละประเด็นปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1) **ความคิดเห็นที่มีต่อครอบครัวของตัวอย่างและการใช้เวลาอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวของตัวอย่าง** กล่าวได้ว่าสมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างส่วนใหญ่มีเวลาที่จะอยู่พร้อมหน้ากันในแต่ละวันไม่มากนัก จากผลการสำรวจพบว่า สมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างมีเวลาอยู่พร้อมหน้ากันเฉลี่ยวันละ 4.70 ชั่วโมง เมื่อพิจารณาแยกตามรายภาค พบว่า ภาคกลางมีจำนวนตัวอย่างที่สมาชิกในครอบครัวไม่มีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากันเลยมากที่สุด ร้อยละ 25.1 หรือช่วงเวลาเฉลี่ยที่จะอยู่พร้อมหน้ากันวันละ 3.81 ชั่วโมง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ามีจำนวนน้อยกว่าตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากความจำเป็นในการประกอบอาชีพ เนื่องจากพื้นที่ในภาคกลางกำลังกลายเป็นเขตอุตสาหกรรมที่มีการจัดตั้งสถานประกอบการจำนวนมาก ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่คนในภาคกลางจำเป็นต้องมีการย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานตามสถานประกอบการต่างๆที่ตั้งขึ้นจำนวนมากในภาคนี้ เป็นเหตุให้สมาชิกแต่ละคนไม่มีโอกาสที่จะกลับมาอยู่พร้อมหน้ากับคนในครอบครัวในแต่ละวันได้เหมือนปกติ ส่วนภาคที่สมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างมีเวลาอยู่พร้อมหน้ากันมากที่สุด คือ ภาคเหนือ ซึ่งมีช่วงเวลาเฉลี่ยที่จะอยู่พร้อมหน้ากันวันละ 5.71 ชั่วโมง

ตารางที่ 6.7 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของช่วงเวลาที่มีสมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างอยู่พร้อมหน้ากัน

ช่วงเวลาที่มีสมาชิกอยู่พร้อมหน้ากัน	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก	ใต้	
(n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่มีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากันเลย	8.9	25.1	10.9	22.1	16.6	17.7
1-4 ชั่วโมง / วัน	40.4	47.0	38.0	34.4	36.7	38.6
5-8 ชั่วโมง / วัน	37.9	20.4	25.9	31.3	40.4	30.7
9-12 ชั่วโมง / วัน	2.4	3.0	6.1	8.7	4.1	5.6
มากกว่า 12 ชั่วโมง / วัน	10.3	4.4	19.1	3.4	2.2	7.4
ค่าเฉลี่ย (ชั่วโมง)	4.52	3.81	5.71	4.71	4.68	4.70
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.18	4.62	5.75	4.57	3.73	4.46

การมีโอกาสรับประทานอาหารร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างพบว่า ตัวอย่างมีโอกาสรับประทานอาหารร่วมกันกับสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยสัปดาห์ละ 4.98 วัน ซึ่งก็นับว่ามีโอกาสด่อนข้างมากพอสมควร เมื่อพิจารณาตามรายภาค เป็นที่น่าสนใจว่า คนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสในการรับประทานอาหารร่วมกันมากที่สุด เฉลี่ย 5.52 วันต่อสัปดาห์ หรือสรุปได้ว่ามีโอกาสรับประทานอาหารร่วมกันเกือบทุกวัน ในขณะที่ภาคใต้มีโอกาสรับประทานอาหารร่วมกันน้อยที่สุด เฉลี่ยสัปดาห์ละ 4.53 วัน

ตารางที่ 6.7 ข ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของช่วงเวลาที่สมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างรับประทานอาหารร่วมกัน

ช่วงเวลาที่สมาชิก รับประทานอาหารร่วมกัน	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
(๓)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่มีโอกาสเลย	6.8	21.0	13.5	19.1	19.9	16.5
ไม่เกิน 2 วัน / สัปดาห์	14.2	10.2	7.2	7.4	9.8	9.3
3-5 วัน / สัปดาห์	10.0	13.3	15.2	8.8	18.6	12.3
6-7 วัน / สัปดาห์	69.0	55.5	64.1	64.7	51.7	61.9
ค่าเฉลี่ย (วัน)	5.52	4.57	5.20	5.00	4.53	4.98
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.39	2.93	2.62	2.88	2.85	2.76

คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวของตัวอย่างจัดว่าอยู่ในระดับค่อนข้างดี พิจารณาได้จากคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อครอบครัวในแต่ละข้อ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม โดยในการศึกษารั้งนี้ได้กำหนดให้คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วยกับข้อคำถาม 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก และ 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาในแต่ละข้อคำถามปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

ตารางที่ 6.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อครอบครัวของ
ตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
1. ผู้มีปัญหาเกิดขึ้นใน								
ครอบครัวได้มีการ								
ปรึกษาหารือเพื่อแก้ไข								
ปัญหาร่วมกันโดยใช้เหตุผล								
รวมทั้งประเทศ	4,483	47.3	35.2	13.5	2.2	1.8	4.24	0.89
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	45.4	38.4	13.8	1.7	0.7	4.26	0.81
ภาคกลาง	896	50.5	27.3	18.2	1.7	2.3	4.22	0.96
ภาคเหนือ	889	41.6	41.4	12.7	2.7	1.6	4.19	0.87
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	898	50.1	32.3	12.1	2.9	2.6	4.24	0.95
ภาคใต้	900	46.3	40.0	11.9	1.0	0.8	4.30	0.78
2. ผู้สมรสภักในครอบครัว								
เจ็บป่วยมีสมาชิกคนอื่นใน								
ครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่								
เช่นพาไปหาหมอซื้อยามาให้								
รับประทาน								
รวมทั้งประเทศ	4,484	53.1	34.3	9.6	1.9	1.1	4.37	0.81
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	47.2	40.3	10.3	1.8	0.4	4.32	0.76
ภาคกลาง	897	57.2	26.1	14.3	1.6	0.8	4.38	0.84
ภาคเหนือ	889	46.7	36.9	13.0	2.4	1.0	4.26	0.85
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	898	58.6	31.4	6.0	2.3	1.7	4.43	0.84
ภาคใต้	900	50.0	41.2	7.4	0.6	0.8	4.39	0.72

ตารางที่ 6.8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อครอบครัวของ
ตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
3. สมาชิกในครอบครัวมักจะ อยู่พร้อมหน้ากันเสมอใน โอกาสสำคัญๆ หรือใน เทศกาลต่างๆ								
รวมทั้งประเทศ	4,483	51.6	30.8	13.5	2.3	1.8	4.28	0.90
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	40.6	42.1	14.2	2.0	1.1	4.19	0.83
ภาคกลาง	896	57.9	23.2	15.7	1.6	1.6	4.34	0.91
ภาคเหนือ	889	44.4	33.3	17.2	3.5	1.6	4.16	0.94
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	898	61.0	24.6	10.1	2.2	2.1	4.40	0.91
ภาคใต้	900	43.0	39.3	13.6	2.0	2.1	4.19	0.89
4. สมาชิกในครอบครัวของท่าน ช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่าย ภายในบ้าน หรือช่วยแบ่งเบาก ภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน								
รวมทั้งประเทศ	4,484	40.5	34.5	20.6	2.7	1.5	4.10	0.91
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	35.4	31.6	28.3	2.9	1.8	3.96	0.96
ภาคกลาง	897	44.0	31.4	20.3	2.7	1.6	4.14	0.93
ภาคเหนือ	889	37.6	39.6	19.7	2.0	1.1	4.10	0.86
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	898	45.8	32.1	17.1	3.3	1.7	4.17	0.94
ภาคใต้	900	32.6	42.8	21.6	2.2	0.8	4.04	0.84
5. สมาชิกในครอบครัวของท่าน มีอิสระในการตัดสินใจเรื่อง สำคัญของตน เช่น การ เลือกอาชีพ การเลือกเรียน								
รวมทั้งประเทศ	4,483	51.4	34.1	12.0	1.2	1.3	4.33	0.82
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	50.0	37.7	11.0	0.7	0.6	4.36	0.75
ภาคกลาง	897	52.8	28.2	14.2	2.3	2.5	4.27	0.96
ภาคเหนือ	889	44.2	40.0	13.8	1.1	0.9	4.25	0.80
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	898	59.7	28.4	9.6	1.0	1.3	4.44	0.81
ภาคใต้	899	40.7	43.7	13.9	0.9	0.8	4.23	0.78

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวได้มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกันโดยใช้เหตุผล พบว่า ภาคใต้มีคะแนนเฉลี่ยของคำถามข้อนี้สูงที่สุด 4.30 คะแนน รองลงมาคือกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 4.26 คะแนน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4.24 คะแนน

เมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย มีสมาชิกคนอื่นในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ เช่น พาไปหาหมอ ซื่อยามาให้รับประทาน พบว่า คำถามข้อนี้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละภาคไม่ต่างกันมากนัก โดยตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยของคำถามข้อนี้สูงที่สุด 4.43 คะแนน รองลงมาคือภาคใต้คะแนนเฉลี่ย 4.39 คะแนน และภาคกลาง คะแนนเฉลี่ย 4.38 คะแนน

สมาชิกในครอบครัวมักจะอยู่พร้อมหน้ากันเสมอใน โอกาสสำคัญๆหรือใน เทศกาลต่างๆ พบว่า ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยของคำถามข้อนี้สูงที่สุด 4.40 และสูงกว่าในภาคอื่นค่อนข้างมาก รองลงมาคือภาคกลางคะแนนเฉลี่ย 4.34 คะแนน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคใต้ คะแนนเฉลี่ย 4.19 คะแนนเท่ากัน

สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่ายภายในบ้าน หรือช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ตัวอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยของคำถามข้อนี้สูงที่สุด 4.17 คะแนน รองลงมาคือภาคกลาง 4.14 คะแนน และภาคเหนือ 4.10 คะแนน ในขณะที่ตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคะแนนเฉลี่ยของคำถามข้อนี้ต่ำที่สุด 3.98 คะแนน

สมาชิกในครอบครัวของท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่องสำคัญๆของตน เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกเรียน พบว่า ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคะแนนเฉลี่ยของคำถามข้อนี้สูงที่สุด 4.44 คะแนน รองลงมาคือตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คะแนนเฉลี่ย 4.36 คะแนน และภาคกลาง คะแนนเฉลี่ย 4.27 คะแนน

2) บุคคลที่พึ่งพาได้ของตัวอย่าง ในกรณีที่มีปัญหาหรือมีความเดือดร้อน จากการสำรวจ พบว่า ตัวอย่างจะแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองเป็นอันดับแรกมากที่สุด รองลงมาจึงจะพึ่งพาคู่สมรส และบิดา/มารดาของตน เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจในกลุ่มตัวอย่างของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งตอบว่าจะพึ่งตนเองเป็นอันดับแรกจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 56.8 สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะครอบครัวของคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ความสัมพันธ์กับเครือญาติหรือนุคคลอื่นอาจมีน้อยกว่าคนในต่างจังหวัด ใกล้เคียงกับความเห็นของตัวอย่างในภาคใต้ที่ตอบว่าพึ่งตนเองเป็นอันดับแรก ร้อยละ 55.0 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากวิถีชีวิตของคนในภาคนี้ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการทำสวน ทำประมง ที่ต้องอาศัยการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆด้วยตนเองมากกว่าที่จะรอคำแนะนำจากบุคคลอื่น แตกต่างกับตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ตอบว่าจะพึ่งพาตนเองเป็นอันดับแรกเพียงร้อยละ 34.3 แต่กลับพึ่งพาคู่สมรส เป็นอันดับแรกถึงร้อยละ 29.0

ตารางที่ 6.9 ร้อยละของบุคคลที่ตัวอย่างฟังได้มากที่สุดเมื่อเคือคร็อน เรียงตามอันดับ 1-3 จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

บุคคลที่ฟังได้	อันดับ 1						อันดับ 2						อันดับ 3					
	กทม. / ปริมาณ	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก เฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	กทม. / ปริมาณ	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก เฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	กทม. / ปริมาณ	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาค ตะวันออก เฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ
(ก)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
1. คู่สมรส	19.8	21.9	25.1	29.0	24.4	25.1	37.8	24.3	29.6	26.7	43.0	30.9	3.9	6.6	4.8	4.3	4.6	4.8
2. ลูก	7.4	11.2	13.3	21.2	8.1	14.0	12.8	13.7	16.7	19.1	13.6	15.9	15.8	13.3	16.3	13.4	19.6	15.2
3. บิดามารดาของตนเอง	11.4	10.9	9.6	9.2	7.8	9.8	13.3	14.4	12.3	7.3	12.8	11.2	11.7	8.1	8.0	5.0	15.9	8.7
4. บิดามารดาของคู่สมรส	0.2	0.1	0.2	0.2	0.6	0.2	0.2	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	2.8	1.7	1.2	1.2	2.0	1.7
5. พี่น้อง (บิดา/มารดา เดียวกัน บิดาหรือ มารดาเดียวกัน)	2.3	2.7	2.8	4.4	2.0	3.2	12.0	8.2	9.2	10.1	8.8	9.7	21.6	12.6	13.1	15.7	16.2	15.7
6. ปู่ ย่า ตา ยาย	0.1	0.0	0.1	0.6	0.2	0.3	0.9	0.2	0.4	0.6	0.2	0.5	1.6	0.9	0.2	0.3	0.4	0.6
7. ลูก ป้า น้า อา	0.4	1.2	0.6	0.2	0.2	0.5	0.7	1.1	0.8	0.1	0.1	0.5	1.6	1.0	2.0	0.3	0.3	0.9
8. ฟังตนเอง	56.8	51.4	46.3	34.3	55.0	46.5	15.0	15.7	14.8	17.2	14.3	15.7	9.3	10.8	10.4	12.8	9.8	11.0
9.ญาติอื่น ๆ	0.9	0.9	0.8	1.0	1.3	1.0	2.0	6.0	5.0	4.2	2.3	4.0	13.2	10.7	13.4	11.8	9.2	11.8
10. เพื่อน	0.9	0.3	1.1	0.2	0.4	0.5	3.0	3.8	3.8	2.2	2.2	2.9	14.6	9.6	8.2	4.4	7.2	8.1
11. ผู้นำศาสนา	0.1	0.0	0.0	0.2	0.4	0.1	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	0.9	0.4	0.0	0.4	0.4
12. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	0.0	0.2	0.2	0.0	0.3	0.1	0.0	0.0	0.3	0.2	0.1	0.1	1.0	1.4	0.7	0.0	0.2	0.6
13. อื่น ๆ เช่น หมอคู	0.2	0.4	0.6	0.3	0.0	0.3	0.3	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.1	0.1	0.4	0.4	0.6	0.3

3) ภาระในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ตัวอย่างส่วนใหญ่ของทุกภาคมีจำนวนคนในบ้านที่ไม่รวมคนรับใช้ไม่เกิน 4 คน และส่วนใหญ่มีภาระในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้ เช่น บุตรหลาน บิดา มารดา

ตารางที่ 6.10 ร้อยละของจำนวนคนในบ้านและภาระการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวของตัวอย่างจำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

จำนวนคนในบ้าน / ภาระการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว	(n)	ภาค					รวมทั้งประเทศ (4500)
		กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
จำนวนคนในบ้านไม่รวมคนรับใช้	(n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4500)
1 - 2 คน		13.4	18.0	23.6	17.4	19.6	18.3
3 - 4 คน		54.0	46.2	54.4	40.7	46.2	47.1
5 - 6 คน		27.8	24.7	17.7	29.9	24.8	25.7
มากกว่า 6 คน		4.8	11.1	4.3	12.0	9.4	8.9
รวม		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ภาระการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้	(n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4500)
ไม่มี		34.8	47.1	46.3	44.4	27.1	41.3
มี		65.2	52.9	53.7	55.6	72.9	58.7
เลี้ยงดูบิดา		8.1	5.2	2.8	1.9	3.1	3.8
เลี้ยงดูมารดา		14.9	10.1	6.2	4.0	5.1	7.4
เลี้ยงดูบุตร		62.6	63.1	61.1	64.6	51.0	61.5
ไม่เกิน 2 คน		35.1	31.6	35.3	31.0	38.7	33.6
3 คนขึ้นไป		2.3	5.3	3.6	4.4	10.3	4.9
เลี้ยงดูบุคคลอื่น ๆ							
ไม่เกิน 2 คน		7.6	10.8	11.3	15.3	6.8	11.3
3 คนขึ้นไป		.6	2.9	2.2	4.6	.7	2.7

เมื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวของตัวอย่าง พบว่าตัวอย่างมีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวในระดับสูง โดยคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจรวมทั้งประเทศเท่ากับ 8.32 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ภาคใต้มีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวสูงที่สุด คะแนนเฉลี่ย 8.44 คะแนน รองลงมาคือ ภาคเหนือ คะแนนเฉลี่ย 8.35 คะแนน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย 8.21 คะแนน

ตารางที่ 6.11 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ระดับความพึงพอใจ	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
(n)	(844)	(817)	(697)	(885)	(891)	(4,134)
มากที่สุด (คะแนน 9-10)	39.7	47.1	46.8	44.6	51.0	45.5
มาก (คะแนน 7-8)	54.8	43.3	43.8	47.0	41.9	46.3
ปานกลาง (คะแนน 4-6)	5.3	8.8	9.3	7.7	6.8	7.7
น้อย (คะแนน 2-3)	0.1	0.7	0.1	0.7	0.2	0.4
น้อยที่สุด (คะแนน 0-1)	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	8.21	8.32	8.35	8.32	8.44	8.32
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.18	1.45	1.39	1.42	1.22	1.35

6.1.3 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด หมายถึง อาการทางด้านร่างกายและจิตใจที่แสดงออกมา อันบ่งบอกถึงภาวะของสุขภาพทางกายและระดับความเครียดของจิตใจ การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดในครั้งนี้ ได้แบ่งประเด็นของการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การเจ็บป่วย 2) การมีโรคประจำตัว และ 3) การมีภาวะความเครียด

1) การเจ็บป่วย ในรอบปีที่ผ่านมาตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.6 เคยเจ็บป่วยเล็กน้อยๆบ้าง เฉลี่ย 2.14 ครั้งต่อปี แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เคยเจ็บป่วยจนถึงกับต้องเข้ารักษาตัวในคลินิกหรือโรงพยาบาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้เจ็บป่วยเล็กน้อยมากที่สุด ร้อยละ 63.2 รองลงมาคือภาคเหนือ ร้อยละ 58.7 แต่เมื่อสำรวจเกี่ยวกับการเจ็บป่วยจนถึงขั้นต้องเข้ารักษาตัว ก็พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้ที่เจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวมากที่สุดเช่นกัน ร้อยละ 38.1 รองลงมาคือภาคใต้ ร้อยละ 35.1

2) การมีโรคประจำตัว เมื่อสำรวจเกี่ยวกับการมีโรคประจำตัวของตัวอย่าง พบว่าตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโรคประจำตัวมากที่สุด ร้อยละ 43.8 รองลงมา คือภาคเหนือ ร้อยละ 40.2 ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลกลับมีโรคประจำตัวน้อยที่สุด ร้อยละ 27.9 สำหรับผู้ที่มีโรคประจำตัว โรคที่เป็นกันมากที่สุด คือ โรคเกี่ยวกับระบบไหลเวียนเลือด เช่น ความดันโลหิตสูง ซึ่ง

จำนวนผู้ที่ป่วยเป็นโรคประเภทนี้มีมากกว่าโรคอื่นอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ตัวอย่างรวมทั้งประเทศเป็นโรคประเภทนี้ถึงร้อยละ 62.8 กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีผู้ป่วยโรคนี้มากที่สุด ร้อยละ 70.2 รองลงมาคือ ภาคกลาง และภาคเหนือ ร้อยละ 69.1 และ 63.9 ตามลำดับ

3) ความเครียด อาการที่บ่งบอกถึงการมีความเครียดที่ตัวอย่างเป็นมากที่สุดคือ รู้สึกเจ็บที่นั่นปวดที่นี่โดยไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีอาการนี้ร้อยละ 48.2 รองลงมาคือ มักมีเรื่องก่อกวนใจ ร้อยละ 41.8 และปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ ร้อยละ 38.9 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ภาคเหนือมีอาการเจ็บที่นั่นปวดที่นี่มากที่สุด ร้อยละ 55.0 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 51.6 ส่วนอาการมักมีเรื่องก่อกวนใจ พบว่า ภาคกลางมีอาการนี้มากที่สุด ร้อยละ 47.4 รองลงมาคือ ภาคเหนือ ร้อยละ 45.8 ปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ ภาคเหนือเป็นมากที่สุด ร้อยละ 46.3 รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคกลาง ร้อยละ 41.6 เท่ากัน

ตารางที่ 6.12 ร้อยละของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของตัวอย่าง จำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และความเครียด	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	
1. การเจ็บป่วยเล็กน้อยในรอบปีที่ผ่านมา (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)
ไม่เคย	43.0	41.9	41.3	36.8	43.4	40.4
เคย	57.0	58.1	58.7	63.2	56.6	59.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งที่เจ็บป่วย	1.47	2.22	2.21	2.50	1.88	2.14
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.96	3.10	3.06	3.59	2.99	3.06
2. การเจ็บป่วยต้องเข้ารับรักษาตัวในคลินิก หรือโรงพยาบาล (n)	(900)	(899)	(897)	(900)	(900)	(4,496)
ไม่เคย	72.8	69.9	66.6	61.9	64.9	66.4
เคย	27.2	30.1	33.4	38.1	35.1	33.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งที่ต้องเข้ารับรักษาตัว	0.96	0.89	1.03	1.28	1.28	1.11
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.68	2.02	2.32	2.65	2.86	2.35
3. การมีโรคประจำตัว (n)	(900)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,500)

ตารางที่ 6.12 ร้อยละของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของตัวอย่าง จำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และความเครียด	ภาค					รวม ทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ไม่มี	72.1	63.9	59.8	56.2	65.1	62.0
มี	27.9	36.1	40.2	43.8	34.9	38.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ประเภทของโรคประจำตัวที่มี (n)	(248)	(329)	(365)	(394)	(308)	(1,644)
โรกระบบหายใจ	8.9	11.9	10.7	9.4	14.3	10.7
โรกระบบย่อยอาหาร	3.2	8.8	7.1	13.7	7.5	9.1
โรกระบบประสาทและอวัยวะสัมผัส	2.8	3.0	3.3	3.0	4.2	3.2
โรคผิวหนังและเนื้อใต้ผิวหนัง	1.6	0.3	0.0	0.0	1.0	0.4
โรคกล้ามเนื้อรวมทั้งโครงร่างและเนื้อยึดเสริม	10.1	3.3	9.0	7.9	8.1	7.7
โรกระบบอวัยวะสืบพันธุ์	2.0	0.3	2.2	1.3	2.6	1.6
โรกระบบไหลเวียนเลือด	70.2	69.1	63.9	57.1	58.7	62.8
โรคติดเชื้อปรสิต และอื่น ๆ	1.2	3.3	3.8	7.6	3.6	4.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
4. ในระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา เคย มีอาการ						
เหล่านี้เป็นประจำ (n)	(900)	(900)	(899)	(900)	(900)	(4,499)
1) มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ	41.6	41.6	46.3	36.8	27.8	38.9
2) รู้สึกเจ็บที่นั่นปวดที่นั่นโดยไม่ทราบสาเหตุ	42.7	50.0	55.0	51.6	34.6	48.2
3) อยู่เฉย ๆ แล้วรู้สึกใจสั่นหรือหัวใจเต้นผิดปกติธรรมดา	17.6	20.6	26.6	27.7	15.2	22.9
4) มักเบื่ออาหารหรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่แก้ไม่ตก	24.6	31.7	30.6	27.4	20.2	27.3
5) มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ	27.6	26.3	26.5	23.1	15.6	24.0
6) มักมีเรื่องกวนใจ	42.8	47.4	45.8	40.1	32.0	41.8
7) รู้สึกหงุดหงิดและโกรธง่าย	34.4	44.7	37.7	38.9	25.3	37.1
ค่าเฉลี่ยของการเคยมีอาการเหล่านี้ประจำ	33.04	37.47	38.36	35.09	24.39	34.31

6.1.4 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึกจากการที่ได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณใกล้บ้านทั้งผลกระทบทางกายและทางจิตใจ การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมครั้งนี้ ได้แบ่งประเด็นของการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันมากที่สุด และ 2) ความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาในแต่ละประเด็นปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6.13 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	n	ระดับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม				รวม	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		มาก (2)	น้อย (1)	ไม่มีปัญหา (0)				
ปัญหาจากการจราจร								
1. เสียงจากยานพาหนะ								
รวมทั้งประเทศ	4,371	21.0	29.9	49.2	100.0	0.72	0.78	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	871	10.4	30.2	59.4	100.0	0.51	0.68	
ภาคกลาง	891	24.1	28.4	47.5	100.0	0.77	0.81	
ภาคเหนือ	851	19.7	33.4	46.9	100.0	0.73	0.77	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	873	22.7	30.1	47.2	100.0	0.75	0.80	
ภาคใต้	885	26.6	26.1	47.3	100.0	0.79	0.83	
2. อากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำทั้งจากรถยนต์								
รถมอเตอร์ไซด์ และอื่นๆ								
รวมทั้งประเทศ	4,265	18.2	27.2	54.6	100.0	0.64	0.77	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	838	10.5	26.6	62.9	100.0	0.48	0.68	
ภาคกลาง	878	18.9	28.9	52.2	100.0	0.67	0.78	
ภาคเหนือ	825	18.9	34.8	46.3	100.0	0.73	0.76	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	855	22.1	24.8	53.1	100.0	0.69	0.81	
ภาคใต้	869	15.7	21.4	62.9	100.0	0.53	0.75	

ตารางที่ 6.13 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	n	ระดับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม				รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มาก (2)	น้อย (1)	ไม่มี ปัญหา (0)				
<u>ปัญหาจากสภาพถนน</u>								
3. ถนนหนทางที่จะเข้าบ้านชำรุด								
เดินลำบาก								
รวมทั้งประเทศ	4,261	10.2	17.1	72.7	100.0	0.37	0.66	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	851	5.9	13.3	80.8	100.0	0.21	0.55	
ภาคกลาง	872	10.3	19.7	70.0	100.0	0.40	0.67	
ภาคเหนือ	797	9.0	16.8	74.2	100.0	0.35	0.64	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	870	13.8	19.7	66.5	100.0	0.47	0.73	
ภาคใต้	871	7.8	12.4	79.8	100.0	0.28	0.60	
<u>ปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นและความสกปรก</u>								
4. แหล่งน้ำใกล้บ้านมีเสี้ยวส่งกลิ่น								
เหม็น								
รวมทั้งประเทศ	3,898	5.5	13.3	81.3	100.0	0.24	0.53	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	806	6.0	17.0	77.0	100.0	0.29	0.57	
ภาคกลาง	849	8.2	19.6	72.2	100.0	0.36	0.63	
ภาคเหนือ	685	7.6	13.0	79.4	100.0	0.28	0.60	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	712	2.8	9.7	87.5	100.0	0.15	0.43	
ภาคใต้	846	5.0	9.9	85.1	100.0	0.20	0.51	
5. สถานประกอบการใกล้บ้าน								
ปล่อยของเสีย / ส่งกลิ่นเหม็น /								
ทำเสียงดัง								
รวมทั้งประเทศ	3,056	5.7	11.8	82.5	100.0	0.23	0.53	
กรุงเทพฯและปริมณฑล	566	5.1	14.1	80.8	100.0	0.24	0.54	
ภาคกลาง	716	8.9	17.7	73.4	100.0	0.36	0.64	
ภาคเหนือ	592	5.7	16.0	78.3	100.0	0.28	0.56	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	560	3.8	6.4	89.8	100.0	0.14	0.44	
ภาคใต้	622	6.9	9.5	83.6	100.0	0.23	0.56	

ตารางที่ 6.13 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ปัญหาสิ่งแวดล้อม	n	ระดับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม			รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		มาก (2)	น้อย (1)	ไม่มี ปัญหา (0)			
6. บริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอย							
รถรกรุงรัง สังกัดถนนเหม็น							
รวมทั้งประเทศ	4,141	4.6	15.4	80.0	100.0	0.25	0.52
กรุงเทพฯและปริมณฑล	851	5.1	18.6	76.4	100.0	0.29	0.55
ภาคกลาง	864	6.6	21.5	71.9	100.0	0.35	0.60
ภาคเหนือ	764	6.5	16.2	77.2	100.0	0.29	0.58
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	809	2.7	10.6	86.7	100.0	0.16	0.44
ภาคใต้	853	3.9	14.3	81.8	100.0	0.22	0.50
ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน / สถาน เจริญ							
7. เสี่ยงรบกวนจากวิทยุ / โทรทัศน์ / การ ทะเลาะ เบาะแว้งของชาวบ้าน							
รวมทั้งประเทศ	4,206	3.9	17.5	78.6	100.0	0.25	0.51
กรุงเทพฯและปริมณฑล	849	3.5	22.3	74.2	100.0	0.29	0.53
ภาคกลาง	881	5.4	22.8	71.7	100.0	0.34	0.58
ภาคเหนือ	800	4.1	23.1	72.8	100.0	0.31	0.55
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	831	3.6	12.3	84.1	100.0	0.19	0.48
ภาคใต้	845	2.7	10.5	86.7	100.0	0.16	0.43
8. การถูกรบกวนจากสถานเจริญ							
ที่อยู่ใกล้บ้าน							
รวมทั้งประเทศ	2,301	1.6	8.0	90.4	100.0	0.09	0.36
กรุงเทพฯและปริมณฑล	313	0.6	9.9	89.5	100.0	0.11	0.34
ภาคกลาง	644	2.3	13.5	84.2	100.0	0.18	0.44
ภาคเหนือ	456	1.1	10.5	88.4	100.0	0.13	0.37
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	485	1.6	3.5	94.8	100.0	0.01	0.31
ภาคใต้	403	2.5	6.2	91.3	100.0	0.11	0.39

1) ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวัน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวัน กำหนดให้ตัวอย่างเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของตนในปัญหาสิ่งแวดล้อมแต่ละข้อ ได้แก่ มีปัญหามาก มีปัญหาน้อย และ ไม่มีปัญหา โดยกำหนดคะแนนสำหรับคำตอบแต่ละข้อไว้ดังนี้ ปัญหามาก = 2 คะแนน ปัญหาน้อย = 1 คะแนน และ ไม่มีปัญหา = 0 คะแนน ผลการสำรวจความคิดเห็นของตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละข้อมีดังต่อไปนี้

1.1) ปัญหาจากการจราจร พบว่า ในภาพรวมตัวอย่างทั้งประเทศมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคใต้มีปัญหาเกี่ยวกับเสียงจากยานพาหนะมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.79 ส่วนปัญหาอากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำที่จากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์ และอื่นๆ พบว่า ภาคเหนือมีปัญหาเรื่องนี้มากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.73

1.2) ปัญหาจากสภาพถนน คือ ปัญหาเกี่ยวกับการชำรุดของถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน พบว่า ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีปัญหาด้านนี้น้อยมาก ภาคที่ตอบว่ามีปัญหาการชำรุดของถนนมากที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.47 รองลงมาคือภาคกลาง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.40

1.3) ปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นและความสกปรก พบว่า ภาคกลางมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้มากที่สุด ทั้งปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น ซึ่งภาคกลางมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 0.36 มากกว่าอันดับสองรองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.29 ปัญหาเกี่ยวกับสถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสียหรือส่งกลิ่นเหม็นหรือทำเสียงดัง ก็พบว่า ภาคกลางมีปัญหาเรื่องนี้มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 0.36 ซึ่งอาจเนื่องมาจากการมีเขตอุตสาหกรรมจำนวนมาก ทำให้ประชาชนในเขตนี้ได้รับความเดือดร้อนมากขึ้นตามไปด้วย สุดท้ายคือปัญหาจากการมีขยะมูลฝอยรกรุงรังส่งกลิ่นเหม็นบริเวณใกล้บ้าน ซึ่งภาคกลางก็มีปัญหานี้มากที่สุดเช่นกัน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.35 รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคเหนือ ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.29

1.4) ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้านและสถานเริงรมย์ พบว่า ภาคกลางมีปัญหาถูกรบกวนจากเสียงวิทยุ ทีวี และการทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้านมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 0.34 รองลงมาคือภาคเหนือ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 0.31 ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการถูกรบกวนจากสถานเริงรมย์ที่อยู่ใกล้บ้าน ก็พบว่า ภาคกลางมีปัญหาเรื่องนี้มากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 0.18 รองลงมาคือภาคเหนือ คะแนนเฉลี่ย 0.13

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของการมีปัญหากับสิ่งแวดล้อมทุกข้อแล้ว จะเห็นว่า ภาคกลางเป็นภาคที่มีปัญหากับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยของการมีปัญหามากกว่า

ภาคอื่นในหลายข้อคำถาม ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขต่อไป

เมื่อสำรวจระดับความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมของตัวอย่าง โดยกำหนดให้คะแนนความพึงพอใจมีค่าระหว่าง 0 – 10 คะแนน พบว่า ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีความพึงพอใจสิ่งแวดล้อมในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.79 ตัวอย่างภาคใต้มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 8.22 ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ย 7.50

2) ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกมากที่สุด เมื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของตัวอย่างมากที่สุด โดยการให้ตัวอย่างเรียงลำดับตามความรุนแรงของปัญหา อันดับ 1 - 3 พบว่า ปัญหาเสียงรบกวนจากยานพาหนะ เป็นปัญหาที่ตัวอย่างทุกภาคเห็นว่าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกเป็นอันดับ 1 มากที่สุด รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับอากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละออง หรือ ควันดำ และปัญหาการชำรุดทรุดโทรมของถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน

ตารางที่ 6.14 ร้อยละของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของตัวอย่างมากที่สุดเรียงตามอันดับ 1 - 3 จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึก	อันดับ1						อันดับ2						อันดับ3					
	กทม./ ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	กทม./ ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ	กทม./ ปริมณฑล	ภาค กลาง	ภาค เหนือ	ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	ภาค ใต้	รวมทั้ง ประเทศ
(ก)	(405)	(615)	(560)	(635)	(514)	(2,729)	(270)	(435)	(314)	(419)	(302)	(1,740)	(115)	(229)	(166)	(200)	(108)	(818)
1.เสียงจากยานพาหนะ	378	452	426	500	615	47.5	144	216	188	184	66	168	96	166	139	145	74	130
2.เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี	72	47	57	28	25	43	130	124	13.7	122	73	12.0	148	122	127	8.5	46	104
การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน																		
3.แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น	121	75	34	19	78	56	8.1	113	73	4.1	46	6.7	113	118	72	8.5	65	90
4.สถานประกอบการใกล้บ้าน ปล่อยของเสียส่งกลิ่นเหม็นเสียงดัง	22	57	14	25	56	32	63	46	1.6	12	11.6	4.1	1.7	5.7	12	4.5	65	39
5.บริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอยกรูกรัง	84	60	63	36	39	53	133	113	8.6	48	109	8.9	15.7	122	18.1	8.5	15.7	13.1
6.ถนนหนทางที่จะเข้าบ้านชำรุด	136	156	11.1	192	97	148	7.4	10.6	7.6	17.7	12.6	122	7.8	10.9	10.2	20.0	14.8	13.9
7. อากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละออง ควันดำ	128	135	232	195	84	166	324	259	38.3	409	45.1	369	31.2	27.6	28.3	34.0	37.0	31.8
8.การถูกรบกวนจากสถานีวิทยุที่ อยู่ใกล้บ้าน	05	13	00	02	04	04	07	21	03	07	10	09	09	26	12	10	56	19
9.อื่นๆเช่นสุนัขจรจัด	54	05	63	03	0.2	23	44	02	3.8	00	03	15	70	04	72	05	19	30
รวม	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000

เมื่อสำรวจระดับความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมของตัวอย่าง โดยกำหนดให้คะแนนความพึงพอใจมีค่าระหว่าง 0 – 10 คะแนน พบว่า ตัวอย่างรวมทั้งประเทศมีความพึงพอใจสิ่งแวดล้อมในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.96 ตัวอย่างภาคใต้มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 8.38 ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คะแนนเฉลี่ย 7.64

ตารางที่ 6.15 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้ง ประเทศ

ระดับความพึงพอใจ	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
(n)	(872)	(875)	(768)	(893)	(894)	(4,302)
มากที่สุด (คะแนน 9-10)	20.4	33.5	26.7	37.0	49.8	33.6
มาก (คะแนน 7-8)	67.4	52.1	59.6	52.1	43.6	54.8
ปานกลาง (คะแนน 4-6)	10.9	13.1	13.3	10.2	6.4	10.9
น้อย (คะแนน 2-3)	0.3	0.5	0.3	0.4	0.1	0.3
น้อยที่สุด (คะแนน 0-1)	0.9	0.8	0.1	0.3	0.1	0.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	7.64	7.87	7.79	8.09	8.38	7.96
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.35	1.53	1.38	1.45	1.27	1.41

6.1.5 คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน

คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน หมายถึง ความพึงพอใจต่อการได้รับบริการที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐในด้านการศึกษา คมนาคม สาธารณสุข สาธารณูปโภคต่างๆ การดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งความพึงพอใจในด้านราคาสินค้าอุปโภค บริโภค และ ค่าสาธารณูปโภคที่เป็นอยู่ การศึกษาคุณภาพชีวิตทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันครั้งนี้ ได้แบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่างๆ และ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในการสำรวจความเห็นตามประเด็นดังกล่าว ได้กำหนดคะแนนของระดับความคิดเห็นในแต่ละระดับดังนี้ ไม่เห็นด้วยอย่างมาก = 1 ไม่เห็นด้วย = 2 เห็นด้วยบ้าง = 3 เห็นด้วย = 4 และเห็นด้วยมาก = 5

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

ตัวอย่างส่วนใหญ่ค่อนข้างเห็นด้วยว่าสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันมีราคาแพง ทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค รวมถึงค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคและการเดินทาง โดยจะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนความคิดเห็นมีค่ามากกว่า 3.00 ทุกข้อคำถาม ที่น่าสนใจคือระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าประเภทอาหาร ซึ่งตัวอย่างหลายภาคมีความเห็นว่ามีความเห็นว่ามีราคาแพงในระดับคะแนนที่สูง ได้แก่ ภาคเหนือ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ภาคใต้ คะแนนเฉลี่ย 4.06 และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คะแนนเฉลี่ย 4.01

ตารางที่ 6.16 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าจำเป็นในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย บ้าง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง มาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1. สินค้าประเภทอาหารมี									
ราคาแพง									
รวมทั้งประเทศ	4,500	41.3	28.4	21.2	5.9	3.3	100.0	3.98	1.07
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	36.8	32.9	25.6	4.3	0.4	100.0	4.01	0.92
ภาคกลาง	900	42.1	23.4	23.2	7.2	4.1	100.0	3.92	1.14
ภาคเหนือ	900	44.5	35.3	10.2	6.2	3.8	100.0	4.10	1.06
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	41.2	24.2	23.3	6.6	4.7	100.0	3.91	1.15
ภาคใต้	900	41.3	30.2	23.2	3.9	1.4	100.0	4.06	0.96
2. สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม									
มีราคาแพง									
รวมทั้งประเทศ	4,493	19.3	29.1	35.5	12.1	3.9	100.0	3.48	1.05
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	11.7	31.4	46.1	9.9	0.9	100.0	3.43	0.85
ภาคกลาง	896	25.3	25.4	30.5	14.2	4.6	100.0	3.53	1.15
ภาคเหนือ	898	17.8	36.6	29.3	12.4	3.9	100.0	3.52	1.04
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	19.4	24.4	37.1	13.3	5.8	100.0	3.38	1.11
ภาคใต้	900	22.6	32.7	33.9	8.8	2.0	100.0	3.65	0.99
3. สินค้าประเภทยารักษาโรค									
มีราคาแพง									
รวมทั้งประเทศ	4,487	15.8	21.9	35.0	18.5	8.8	100.0	3.17	1.15
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	9.6	30.8	45.9	12.4	1.3	100.0	3.35	0.86
ภาคกลาง	893	20.7	22.1	33.1	17.9	6.2	100.0	3.33	1.17
ภาคเหนือ	900	12.7	26.8	33.3	18.2	9.0	100.0	3.16	1.14
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	895	19.7	14.4	31.7	20.7	13.5	100.0	3.06	1.29
ภาคใต้	899	11.5	23.0	35.2	21.4	8.9	100.0	3.07	1.12
4. ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค									
เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา									
ค่าโทรศัพท์ มีราคาแพง									
รวมทั้งประเทศฯ	4,499	24.2	29.8	28.8	12.1	5.1	100.0	3.56	1.13

**ตารางที่ 6.16 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้า
จำเป็นในชีวิตประจำวันของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)**

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย บ้าง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง มาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	23.8	36.0	28.6	10.6	1.0	100.0	3.71	0.98
ภาคกลาง	900	28.3	28.1	28.5	9.4	5.7	100.0	3.64	1.15
ภาคเหนือ	900	22.9	36.3	27.3	8.1	5.4	100.0	3.63	1.09
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	24.9	23.1	28.9	16.3	6.8	100.0	3.43	1.22
ภาคใต้	899	19.5	32.4	31.1	12.2	4.8	100.0	3.49	1.08
5. ค่ารถโดยสารประจำ ทางหรือรถรับจ้าง ระหว่างบ้านของท่าน ไปยังตัวอำเภอ / ตัว จังหวัดมีราคาแพง									
รวมทั้งประเทศ	4,489	15.0	27.9	33.2	17.1	6.8	100.0	3.27	1.11
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	5.6	26.7	35.0	30.7	2.0	100.0	3.03	0.94
ภาคกลาง	899	18.8	27.8	33.2	14.5	5.7	100.0	3.40	1.12
ภาคเหนือ	894	10.3	32.2	38.0	12.8	6.7	100.0	3.27	1.03
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	20.9	25.5	28.2	15.1	10.3	100.0	3.31	1.25
ภาคใต้	897	12.8	29.9	36.8	15.3	5.2	100.0	3.30	1.04

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่างๆ

ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าได้รับการบริการที่ดีจากหน่วยงานของภาครัฐ ทั้งในด้านของการให้บริการของสถานีอนามัยและสถานพยาบาลของรัฐ การบริการประชาชนของหน่วยงานสาธารณสุขไปโรคต่าง ๆ และการจัดการศึกษาของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาของรัฐ เห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยเกือบทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 3.00 แต่มีประเด็นที่น่าสนใจในข้อคำถามเกี่ยวกับความถูกต้องเชื่อถือได้ของกระบวนการยุติธรรมของไทย ซึ่งตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่เห็นด้วยกับคำถามข้อนี้ โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.81

ตารางที่ 6.17 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย บ้าง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง มาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
1. ท่านพอใจกับการให้บริการ									
ของสถานีอนามัย/ สถานพยาบาลของรัฐ									
รวมทั้งประเทศ	4,497	28.4	39.3	22.8	6.2	3.3	100.0	3.83	0.98
กรุงเทพฯและปริมณฑล	900	11.7	43.3	28.8	13.9	2.7	100.0	3.47	0.96
ภาคกลาง	900	21.3	33.8	32.2	7.6	5.1	100.0	3.59	1.06
ภาคเหนือ	898	25.5	40.1	27.7	4.9	1.8	100.0	3.83	0.93
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	45.1	36.5	12.3	2.7	3.4	100.0	4.17	0.98
ภาคใต้	900	19.8	48.0	23.1	5.8	3.3	100.0	3.75	0.95
2. ท่านพอใจกับการให้บริการ									
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับสาธารณสุขโรคต่างๆ									
รวมทั้งประเทศ	4,498	20.9	44.0	28.4	4.2	2.5	100.0	3.76	0.90
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	7.2	58.5	27.8	4.9	1.6	100.0	3.65	0.75
ภาคกลาง	900	20.1	39.7	30.3	6.9	3.0	100.0	3.67	0.97
ภาคเหนือ	899	20.1	44.5	32.0	3.0	0.3	100.0	3.81	0.80
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	30.9	40.3	22.1	3.3	3.3	100.0	3.92	0.98
ภาคใต้	900	14.4	40.6	37.1	3.9	4.0	100.0	3.58	0.92
3. เส้นทางคมนาคมระหว่าง									
บ้านของท่านไปยังตัว อำเภอ/ตัวจังหวัดมีความ สะดวก									
รวมทั้งประเทศ	4,486	29.9	40.9	21.1	4.8	3.3	100.0	3.90	0.99
กรุงเทพฯและปริมณฑล	898	15.7	56.3	21.4	4.3	2.2	100.0	3.79	0.84
ภาคกลาง	900	31.8	38.1	21.5	4.8	3.8	100.0	3.89	1.03
ภาคเหนือ	896	25.2	41.6	24.0	5.1	4.0	100.0	3.79	1.01
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	897	40.9	31.4	19.3	5.0	3.3	100.0	4.02	1.05
ภาคใต้	895	23.5	49.1	20.3	4.5	2.7	100.0	3.83	0.92

ตารางที่ 6.17 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการของรัฐด้านต่าง ๆ ของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย บ้าง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง มาก			
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)			
4. ท่านพอใจกับการจัด									
การศึกษาของโรงเรียน /									
สถาบันการ ศึกษาของรัฐ									
รวมทั้งประเทศ	4,492	21.5	39.2	30.2	6.2	2.8	100.0	3.70	0.94
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	3.6	49.5	37.0	7.2	2.7	100.0	3.44	0.79
ภาคกลาง	899	20.0	33.4	33.4	9.3	3.9	100.0	3.56	1.03
ภาคเหนือ	898	18.5	36.2	36.1	6.1	3.1	100.0	3.61	0.96
ภาค	898	34.4	35.1	22.5	4.9	3.1	100.0	3.93	1.02
ตะวันออกเฉียงเหนือ	898	17.0	48.6	29.4	4.7	0.3	100.0	3.77	0.79
ภาคใต้									
5. กระบวนการยุติธรรม									
ของไทยมีความถูกต้อง									
เชื่อถือได้									
รวมทั้งประเทศ	4,495	11.2	25.3	38.7	14.7	10.0	100.0	3.13	1.09
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	0.8	24.6	40.3	23.8	10.6	100.0	2.81	0.95
ภาคกลาง	899	15.5	22.0	37.8	13.8	10.9	100.0	3.17	1.18
ภาคเหนือ	899	7.6	19.7	44.6	14.3	13.8	100.0	2.93	1.09
ภาค	900	15.8	30.0	35.9	9.7	8.7	100.0	3.35	1.12
ตะวันออกเฉียงเหนือ									
ภาคใต้	898	11.1	26.6	37.4	18.3	6.6	100.0	3.17	1.06

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเห็นด้วยว่า ชีวิตและทรัพย์สินของตนมีความปลอดภัย โดยทุกภาคมีคะแนนเฉลี่ยของความเห็นในข้อนี้ไม่ถึง 3.00 เช่นเดียวกับคำถามเกี่ยวกับความสงบสุขของบ้านเมือง ที่ทุกภาคก็มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึง 3.00 เช่นกัน ยกเว้นในข้อคำถามเกี่ยวกับการมีคนคิดยาเสพติดในแถบละแวกบ้าน ที่ทุกภาคมีคะแนนเฉลี่ยในระดับที่ไม่เห็นด้วย แสดงว่าปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในความเห็นของตัวอย่างยังไม่รุนแรงมากนัก

ตารางที่ 6.18 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวอย่าง จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่าเฉลี่ย ระดับ คะแนน	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน
		เห็นด้วย มาก (5)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วย บ้าง (3)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ไม่ เห็นด้วย อย่าง มาก (1)			
1. ละแวกบ้านท่านมีคนคิด									
ยาเสพติด									
รวมทั้งประเทศ	4,493	6.5	9.6	22.3	24.7	37.0	100.0	2.24	1.15
กรุงเทพฯและปริมณฑล	898	6.3	10.6	24.2	47.4	11.5	100.0	2.53	1.04
ภาคกลาง	898	15.9	13.4	28.8	17.4	24.5	100.0	2.79	1.37
ภาคเหนือ	899	3.0	7.2	20.0	17.2	52.5	100.0	1.91	1.13
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	4.6	6.2	12.2	20.0	57.0	100.0	1.81	1.15
ภาคใต้	899	3.9	15.1	39.2	29.1	12.7	100.0	2.68	1.00
2. ละแวกบ้านท่านมีความ									
ปลอดภัย ไม่มีโจรผู้ร้าย									
รวมทั้งประเทศ	4,497	13.8	18.8	21.8	20.1	25.5	100.0	2.76	1.36
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	5.1	21.0	27.9	34.6	11.3	100.0	2.74	1.07
ภาคกลาง	899	16.1	15.2	28.5	18.5	21.7	100.0	2.86	1.35
ภาคเหนือ	900	10.8	15.3	22.7	14.1	37.1	100.0	2.49	1.40
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	899	21.6	18.9	12.5	12.6	34.5	100.0	2.81	1.59
ภาคใต้	900	6.1	25.3	27.6	31.6	9.4	100.0	2.87	1.08
3. ทุกวันนี้บ้านเมืองมีความ									
สงบสุข ไม่มีปัญหาความ									
ขัดแย้ง									
รวมทั้งประเทศ	4,497	12.6	15.7	20.3	19.2	32.2	100.0	2.57	1.31
กรุงเทพฯและปริมณฑล	899	1.4	3.2	9.5	35.6	50.3	100.0	1.70	0.88
ภาคกลาง	900	16.0	14.8	24.8	14.1	30.3	100.0	2.72	1.44
ภาคเหนือ	899	8.6	13.5	21.9	16.7	39.4	100.0	2.35	1.34
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	900	21.0	20.3	21.1	13.0	24.6	100.0	3.00	1.47
ภาคใต้	899	5.9	23.1	23.2	25.0	22.7	100.0	2.65	1.23

6.1.6 การมีคุณธรรมจริยธรรม

ในการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนไทย นอกจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านแล้ว ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยด้วย เนื่องจากเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่กำลังอยู่ในความสนใจ และเป็นที่ยกมาถกเถียงกันอย่างกว้างขวางในสังคมปัจจุบันนี้ว่า คนไทยมีระดับคุณธรรมจริยธรรมมากน้อยเพียงใด การศึกษาครั้งนี้ได้มีการวัดระดับการมีคุณธรรมจริยธรรมของตัวอย่าง โดยการตั้งคำถามเพื่อให้ตัวอย่างตอบคำถามที่สามารถสะท้อนตัวตนออกมาได้ว่า ตนเองเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลของการศึกษารูป ได้ดังนี้

ตารางที่ 6.19 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีคุณธรรมจริยธรรมของ ตัวอย่าง จำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น				รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ใช่ มากที่สุด (4)	ใช่ มาก (3)	ใช่ น้อย (2)	ใช่ น้อยที่สุด (1)			
1. ท่านยินดีจ่ายสินบนเล็กๆ น้อยๆ เพื่อให้กิจกรรมของท่านสำเร็จราบรื่น								
รวมทั้งประเทศ	4,496	4.2	5.4	15.8	74.7	100.0	1.39	0.75
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	4.2	8.7	31.7	55.4	100.0	1.62	0.81
ภาคกลาง	899	5.2	6.1	13.2	75.5	100.0	1.41	0.82
ภาคเหนือ	898	1.9	5.3	18.7	74.1	100.0	1.35	0.67
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	896	6.0	5.1	9.8	79.1	100.0	1.38	0.84
ภาคใต้	899	1.3	1.6	11.1	86.0	100.0	1.18	0.51
2. ท่านเก็บเงินหรือส่งของที่ตกมาเป็นของตนเองเสมอ หากไม่เห็นเจ้าของ								
รวมทั้งประเทศ	4,496	7.8	6.7	19.0	66.4	100.0	1.56	0.90
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	900	4.1	7.2	33.3	55.4	100.0	1.60	0.79
ภาคกลาง	899	9.5	8.9	16.9	64.7	100.0	1.63	0.99
ภาคเหนือ	898	6.2	6.6	15.8	71.4	100.0	1.48	0.87
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		11.7	7.4	18.4	62.5	100.0	1.68	1.03
ภาคใต้		2.9	2.0	11.0	84.1	100.0	1.24	0.63
3. ท่านรู้สึกไม่สบายใจเมื่อพูดโกหก								
รวมทั้งประเทศ		62.0	21.9	7.1	9.0	100.0	3.37	0.94
กรุงเทพฯ และปริมณฑล		45.8	43.4	7.2	3.6	100.0	3.31	0.76
ภาคกลาง		55.7	18.7	10.0	15.6	100.0	3.15	1.12
ภาคเหนือ		64.7	20.3	6.9	8.1	100.0	3.42	0.93
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		74.5	12.3	5.7	7.5	100.0	3.54	0.90
ภาคใต้		54.4	26.9	7.1	11.6	100.0	3.24	1.01

ตารางที่ 6.19 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีคุณธรรมจริยธรรมของ ตัวอย่าง จำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ (ต่อ)

ข้อความ	n	ระดับความคิดเห็น				รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ใช่ มากที่สุด (4)	ใช่ มาก (3)	ใช่ น้อย (2)	ใช่ น้อย ที่สุด (1)			
4. ท่านไม่เข้าข้างคนผิดแม้จะเป็นคนใกล้ชิดหรือเป็นคนในครอบครัว								
ท่านก็ตาม								
รวมทั้งประเทศ		60.3	21.1	9.5	9.1	100.0	3.33	0.96
กรุงเทพฯ และปริมณฑล		41.2	37.8	15.4	5.6	100.0	3.15	0.88
ภาคกลาง		51.3	22.5	13.3	12.9	100.0	3.12	1.07
ภาคเหนือ		57.9	22.4	10.0	9.8	100.0	3.28	1.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		76.4	9.7	5.1	8.8	100.0	3.54	0.94
ภาคใต้		57.9	25.9	8.1	8.1	100.0	3.33	0.93
5. ท่านทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้อยู่เสมอ								
รวมทั้งประเทศ		74.4	19.2	3.4	3.0	100.0	3.65	0.68
กรุงเทพ และปริมณฑล		63.0	31.6	3.1	2.3	100.0	3.55	0.67
ภาคกลาง		70.9	20.7	4.2	4.2	100.0	3.58	0.76
ภาคเหนือ		70.6	21.7	3.6	4.1	100.0	3.59	0.75
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		87.0	7.9	2.5	2.6	100.0	3.79	0.61
ภาคใต้		66.4	26.9	4.9	1.8	100.0	3.58	0.67

ผลการศึกษาพบว่า โดยสรุปแล้วคนไทยมีระดับคุณธรรมจริยธรรมสูงพอสมควร โดยข้อคำถามเชิงลบ เช่น ข้อคำถามที่ว่า ท่านยินดีจ่ายสินบนเล็กน้อยเพื่อให้กิจกรรมของท่านสำเร็จราบรื่น ตัวอย่างส่วนใหญ่ของทุกภาคตอบเหมือนกันว่า ตนเองมีลักษณะเช่นนี้น้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยของตัวอย่างทุกภาคในการมีลักษณะเช่นนี้มีคะแนนไม่ถึง 2.00 ในทุกภาค เช่นเดียวกับข้อคำถามที่ถามว่า ท่านเก็บเงินหรือสิ่งของที่ตกมาเป็นของตนเองเสมอ หากไม่เห็นเจ้าของ ตัวอย่างทุกภาคก็มีคะแนนเฉลี่ยของการมีลักษณะเช่นนี้ไม่ถึง 2.00 ด้วยเช่นกัน ส่วนคำถามที่เป็นคำถามเชิงบวก เช่น คำถามว่า ท่านรู้สึกไม่สบายใจเมื่อพูดโกหก และคำถามว่า ท่านทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ให้อยู่เสมอ ตัวอย่างทุกภาคมีคะแนนเฉลี่ยของการมีลักษณะเช่นนี้มากกว่า 3.00 ทุกข้อ

ตารางที่ 6.20 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย จำแนกตามภาคและรวมทั้งประเทศ

ระดับความคิดเห็น	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
(n)	(895)	(892)	(890)	(897)	(884)	(4,458)
มากที่สุด (คะแนน 9-10)	6.5	13.5	11.5	14.5	25.5	14.0
มาก (คะแนน 7-8)	45.0	39.0	41.2	39.4	35.5	40.0
ปานกลาง (คะแนน 4-6)	45.8	39.5	43.0	39.0	35.0	40.4
น้อย (คะแนน 2-3)	2.2	4.7	3.1	6.1	4.0	4.4
น้อยที่สุด (คะแนน 0-1)	0.4	3.4	1.1	1.0	0.1	1.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	6.50	6.42	6.52	6.54	7.00	6.57
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.45	2.07	1.78	2.02	1.95	1.88

ท้ายที่สุดเมื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ของตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันระดับมาก โดยคะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในภาพรวมทั้งประเทศเท่ากับ 7.75 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนนเมื่อพิจารณาแยกตามรายภาค พบว่า ตัวอย่างภาคใต้มีระดับความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันสูงที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.03 รองลงมาคือตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.82 และภาคกลาง คะแนนเฉลี่ย 7.81

**ตารางที่ 6.20 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนความพึงพอใจกับชีวิต
ความเป็นอยู่ในปัจจุบันของตัวอย่าง จำแนกตามภาค และรวมทั้งประเทศ**

ระดับความคิดเห็น	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
(n)	(779)	(773)	(597)	(884)	(887)	(3,920)
มากที่สุด (คะแนน 9-10)	9.4	29.0	26.8	29.9	32.1	26.2
มาก (คะแนน 7-8)	71.0	56.6	55.1	55.0	57.7	58.3
ปานกลาง (คะแนน 4-6)	19.0	13.1	17.6	13.9	9.9	14.7
น้อย (คะแนน 2-3)	0.3	1.3	0.3	1.0	0.2	0.7
น้อยที่สุด (คะแนน 0-1)	0.4	0.0	0.2	0.2	0.0	0.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
ค่าเฉลี่ย	7.31	7.81	7.75	7.82	8.03	7.75
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.17	1.43	1.46	1.52	1.17	1.39

6.2 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านต่างๆ ระหว่างปี 2550-2553 และการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับชีวิตในระยะเวลาห้าปีที่ผ่านมา

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านต่างๆ จะทำการเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตในแต่ละด้าน เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมทั้งประเทศเป็นรายปีระหว่างปี 2550 – 2553 โดยที่แต่ละปีจะมีความแตกต่างในเรื่องของพื้นที่ที่ใช้เก็บข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ ในปี 2550 กลุ่มตัวอย่างจะเป็นคนในเขตเมือง ปี 2551 กลุ่มตัวอย่างเป็นคนในเขตชนบท ปี 2552 กลุ่มตัวอย่างเป็นคนในเขตเมืองอีกครั้ง และ ในปี 2553 เป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทควบคู่กัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยสรุปพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตของตัวอย่างในปี 2553 จะต่ำกว่าปี 2550 - 2552 เกือบทุกด้านยกเว้นด้านสิ่งแวดล้อม

6.2.1 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน

เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน จากคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของตัวอย่าง ระหว่างปี 2550 – 2553 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจรวมทั้งประเทศระหว่างปี 2550 – 2552 ลดน้อยลงทุกปี แล้วมาเพิ่มสูงขึ้นในปี 2553 โดยในปี 2550 ค่าเฉลี่ยความ

พึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้เท่ากับ 8.14 แต่ในปี 2551 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจลดลงเหลือ 8.07 และในปี 2552 ค่าเฉลี่ยลดลงอีกเหลือเพียง 7.81 แต่ในปี 2553 ซึ่งมีการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทควบคู่กัน ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเท่ากับ 8.00 (รายละเอียดดังตารางที่ 6.22)

6.2.2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว

เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว เป็นที่น่าสังเกตว่าคนในชนบทมีความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้มากกว่าคนในเมือง โดยค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจในปี 2551 ซึ่งเป็นตัวอย่างในเขตชนบทเพิ่มขึ้นจากในปี 2550 ซึ่งเป็นตัวอย่างในเขตเมืองแล้ว กลับลดลงในปี 2552 ซึ่งเป็นตัวอย่างในเขตเมืองอีกครั้ง โดยในปี 2550 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านนี้เท่ากับ 8.99 เพิ่มขึ้นในปี 2551 เท่ากับ 9.01 แล้วกลับลดลงเหลือ 8.76 ในปี 2552 และลดลงอีกในปี 2553 เมื่อมีการเก็บข้อมูลเขตเมืองและเขตชนบทควบคู่กัน โดยเหลือเพียง 8.32 (รายละเอียดดังตารางที่ 6.22)

6.2.3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดจะแตกต่างจากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ กล่าวคือจะทำการเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ยของการเคยมีอาการที่บ่งบอกถึงภาวะความเครียดของตัวอย่าง แทนการสอบถามระดับความพึงพอใจเหมือนมิติคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ ซึ่งจากการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างปี 2550 – 2552 พบว่า ตัวอย่างในปี 2551 มีภาวะความเครียด สูงกว่าปีอื่นๆ คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.90 ในขณะที่ปี 2550 และปี 2552 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.46 และ 24.72 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากการเก็บข้อมูลในปี 2551 เป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในเขตชนบท ในขณะที่การเก็บข้อมูลในปี 2550 และปี 2552 เป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในเขตเมือง ซึ่งควรจะมีความเครียดมากกว่า นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตว่าในปี 2553 ซึ่งมีเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งเขตเมืองและเขตชนบทควบคู่กัน พบว่า ค่าเฉลี่ยของการมีอาการที่บ่งบอกถึงความเครียดเพิ่มสูงขึ้นกว่าปี 2552 มากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.31 (รายละเอียดดังตารางที่ 6.22)

6.2.4 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างมีความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมในปี 2551 เพิ่มขึ้นจากในปี 2550 และลดลงในปี 2552 โดยในปี 2550 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตด้านนี้เท่ากับ 8.14 และเพิ่มขึ้นเป็นเท่ากับ 8.18 ในปี 2551 จากนั้นก็ลดลงเหลือเท่ากับ 7.79 ในปี 2552 และกลับเพิ่มขึ้นในปี 2553 โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 8.32 ซึ่งนับว่าเป็นความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านเดียวที่ปี 2553 มีสูงกว่าปีอื่นๆ (รายละเอียดดังตารางที่ 6.22)

ตารางที่ 6.22 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน ครอบครัว สุขภาพ และความเครียด และสิ่งแวดล้อม ระหว่างปี 2550 – 2553

มิติคุณภาพชีวิต	2550	2551	2552	2553
1. คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน	8.14	8.07	7.81	8.00
2. คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว	8.99	9.01	8.76	8.32
3. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และความเครียด	26.46	29.90	23.88	34.31
4. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	8.14	8.18	7.80	8.32

6.2.5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ระหว่างปี 2550 – 2553 ทำโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถาม เฉพาะข้อที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเหมือนกันทั้ง 4 ปี ซึ่งจากการเปรียบเทียบพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ได้แก่ สินค้าประเภทอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าโทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในปี 2551 ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลจากตัวอย่างในเขตชนบท เห็นด้วยว่าราคาสินค้าเหล่านี้มีราคาแพง สูงกว่าค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในปี 2550 และ ปี 2552 ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลจากตัวอย่างในเขตเมือง ประเด็นนี้อาจพิจารณาได้ว่าคนในเขตชนบทมีรายได้น้อยกว่าคนในเขตเมือง จึงรู้สึกว่าได้รับความเดือดร้อนจากการซื้อสินค้ามากกว่า ทั้งที่สินค้าที่จำหน่ายในเขตเมืองและเขตชนบทนั้น อาจมีราคาที่ใกล้เคียงกัน เช่น สินค้าอุปโภค บริโภค ต่างๆ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยในปี 2553 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท พบว่า ในปี 2553 ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยว่าสินค้าเหล่านี้มีราคาแพงสูงกว่าในปี 2550 และ 2552 แต่ก็ยังต่ำกว่าในปี 2551 ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าตัวอย่างในปีนี้เป็นคนในสองเขตรวมกัน คือ เขตเมืองและเขตชนบท การแสดงความคิดเห็นจึงมีลักษณะผสมผสานกันระหว่างความเห็นของคนทั้งสองกลุ่มว่าสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันในปี 2553 มีราคาแพงพอสมควร

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาอาชญากรรม การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นจากตัวอย่างรวมทั้งประเทศ พบว่า ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินต่ำลง เห็นได้จากการเปรียบเทียบความเห็นจากคำถามที่ถามว่า ตะแวงบ้านของท่านมีความปลอดภัยไม่มีโจรผู้ร้าย ระหว่างปี 2550 และ ปี 2552

ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในเขตเมืองเช่นเดียวกัน และ ปี 2553 ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งเขตเมืองและเขตชนบท โดยในปี 2550 ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยว่าละแวกบ้านของตนมีความปลอดภัยไม่มีโจรผู้ร้าย เท่ากับ 3.42 แต่ในปี 2552 ค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยลดเหลือเพียง 3.30 และลดเหลือเพียง 2.76 ในปี 2553 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ความปลอดภัยในระหว่างปี 2550 – 2553 เริ่มตกต่ำลง มีเพียงประเด็นคำถามเกี่ยวกับการมีผู้คิดยาเสพติดในแถบละแวกบ้านเท่านั้นที่ตัวอย่างเห็นว่าสถานการณ์ดีขึ้น โดยค่าเฉลี่ยของการเห็นด้วยว่ามีปัญหาคนคิดยาเสพติดในแถบละแวกบ้านลดลงจาก 3.38 ในปี 2550 เหลือเท่ากับ 2.79 ในปี 2552 และลดลงอีกในปี 2553 เหลือเพียง 2.24

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในสาธารณูปโภคโดยรวมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ การเปรียบเทียบความพึงพอใจในระบบสาธารณูปโภคโดยรวมของพื้นที่ที่ตัวอย่างพักอาศัยอยู่ พบว่า หากเปรียบเทียบเฉพาะตัวอย่างในเขตเมืองเช่นเดียวกันคือเปรียบเทียบระหว่างปี 2550 และปี 2552 ตัวอย่างมีความพึงพอใจระบบสาธารณูปโภคของพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นด้วยเพิ่มขึ้นจาก 3.96 ในปี 2550 เป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ในปี 2552 แต่เมื่อถึงปี 2553 ระดับค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของตัวอย่างก็ลดลงเหลือเพียง 3.76

ตารางที่ 6.23 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันระหว่างปี 2550 – 2553*

ข้อความ	2550	2551	2552	2553
1. สินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง	3.57	4.41	3.67	3.98
2. สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง	3.29	3.91	3.32	3.48
3. สินค้าประเภทยารักษาโรคมีราคาแพง	3.03	3.64	3.20	3.17
4. สินค้าด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าโทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา มีราคาแพง	3.74	3.95	3.34	3.56
5. ละแวกบ้านของท่านมีความปลอดภัยไม่มี โจรผู้ร้าย	3.42	3.74	3.30	2.76
6. ละแวกบ้านของท่านมีคนคิดยาเสพติด	3.38	3.33	2.79	2.24
7. ท่านพอใจกับสาธารณูปโภคโดยรวม ของพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบัน	3.96	4.01	3.98	3.76

หมายเหตุ * : เปรียบเทียบเฉพาะข้อคำถามที่เหมือนกันทั้ง 4 ปี

6.2.6 การเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับชีวิตห้าปีที่ผ่านมา

ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 55.2 เห็นว่าชีวิตปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับห้าปีที่ผ่านมายังเหมือนเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ในขณะที่อีกร้อยละ 21.1 เห็นว่าดีขึ้น ร้อยละ 19.7 เห็นว่าเลวลง กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีผู้ที่เห็นว่าชีวิตยังเหมือนเดิมมากที่สุด ร้อยละ 67.4 ภาคใต้มีผู้ที่เห็นว่าชีวิตดีขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 35.3 ในขณะที่ภาคเหนือมีผู้ที่เห็นว่าชีวิตแย่ลงมากที่สุด ร้อยละ 21.9 ผู้ที่เห็นว่าชีวิตแย่ลงส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.6 ให้เหตุผลว่าเป็นผลจากเศรษฐกิจไม่ดี ส่วนผู้ที่ตอบว่าดีขึ้นส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.0 ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเศรษฐกิจดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าสภาพเศรษฐกิจมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนมากพอสมควร

ตารางที่ 6.24 ร้อยละของความคิดเห็นของตัวอย่างในการเปรียบเทียบชีวิตปัจจุบันกับห้าปีที่ผ่านมา จำแนกตามภาคและทั้งประเทศ

ความคิดเห็น	ภาค					รวมทั้งประเทศ
	กทม. / ปริมณฑล	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	
ชีวิตปัจจุบันกับห้าปีที่ผ่านมา (n)	(899)	(900)	(900)	(900)	(900)	(4,499)
เลวลง	18.9	19.3	21.9	20.0	17.6	19.7
เหมือนเดิม	67.4	57.1	54.9	51.8	47.1	55.2
ดีขึ้น	13.7	23.6	23.2	28.2	35.3	21.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
เหตุผลที่ชีวิตเลวลง (n)	(179)	(166)	(194)	(180)	(156)	(875)
เศรษฐกิจไม่ดี	80.5	72.4	67.5	67.8	82.0	72.6
สุขภาพของตนเอง / คนในครอบครัวไม่ดี	9.5	12.0	12.9	25.0	9.0	15.7
ปัญหาภายในครอบครัว	2.2	3.0	6.7	4.4	2.6	4.0
ปัญหาสังคม / สาธารณูปโภค	0.0	2.4	2.6	1.1	1.9	1.5
ปัญหาการเมือง / การบริหารงานของรัฐ	7.8	10.2	10.3	1.7	4.5	6.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
เหตุผลที่ชีวิตดีขึ้น (n)	(114)	(206)	(201)	(252)	(317)	(1,090)
เศรษฐกิจดี	47.4	44.2	56.7	49.5	81.3	54.0
สุขภาพตนเอง / คนในครอบครัวดี	0.9	4.4	9.0	5.6	3.2	4.9
สถานภาพตนเอง / ครอบครัวดี	50.8	50.4	31.3	39.7	13.6	38.2
สภาพสังคม / ความเป็นอยู่ / สาธารณูปโภคดี	0.0	0.0	2.0	2.0	1.3	1.2
การเมือง / นโยบาย / ภาครัฐดูแลให้บริการดี	0.9	1.0	1.0	3.2	0.6	1.7
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนไทย มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ

- 1) พัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- 2) สำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นรายปี ระหว่างปี 2553 – 2555
- 3) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาคต่างๆและเปรียบเทียบกับคุณภาพชีวิตในช่วงเวลาที่ผ่าน มาและ
- 4) สร้างและพัฒนากระบวนฐานข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนไทย สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท หลังจากที่ได้ทำการสำรวจคุณภาพชีวิตของคนไทยในเขตเมืองและเขตชนบทสลับกันในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2552 ซึ่งผลของการสำรวจในครั้งนี้จะได้นำมาบันทึกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตของคนไทย เพื่อผู้สนใจจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนอายุ ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่เป็นตัวอย่างมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบจาก 15 จังหวัด ใน 4 ภาค และเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด ๆ ละ 300 ราย รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 4,500 ราย

จังหวัดที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี ชลบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี หนองคาย นครราชสีมา นครศรีธรรมราช สตูล และชุมพร

7.1 สรุปผลของการศึกษา

ผลการศึกษามีดังนี้

- 1) ลักษณะทั่วไปและวิถีชีวิตของตัวอย่าง ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.10 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. สถานภาพสมรสส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้วและอยู่ด้วยกันกับคู่สมรส ตัวอย่างส่วนใหญ่เกิดและอาศัยอยู่ในจังหวัดนั้นมาแล้วมากกว่า 30 ปี ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด รองลงมาคือ เกษตรกรรม และรับจ้าง/กรรมกร ระยะเวลาที่ทำงานมาแล้วเฉลี่ย 9.81 ปี มีรายได้บุคคลเฉลี่ย

17,099.12.-บาท/ปี รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 22,470.65.-บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 13,839.61.-บาท ตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินออมแต่ประมาณครึ่งหนึ่งมีหนี้สิน ส่วนใหญ่ มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ลักษณะบ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียวและสองชั้น และมีบริเวณบ้าน

ตัวอย่าง ร้อยละ 99.0 มีโทรทัศน์ ร้อยละ 95.2 มีตู้เย็น ร้อยละ 89.6 มีโทรศัพท์มือถือ และร้อยละ 84.8 มีรถจักรยานยนต์ใช้ มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจเฉลี่ย 4.57 ชั่วโมงในวันธรรมดา และ 5.36 ชั่วโมงในวันเสาร์/อาทิตย์ กิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจที่ทำเป็นประจำมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ดูโทรทัศน์ นอนเล่น/นั่งเล่น และทำสวน/ปลูกต้นไม้ ในรอบปีที่ผ่านมามีตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งเคยไปทัศนศึกษาหรือทัศนศึกษา ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ จากการพูดคุยกับบุคคลอื่น และจากโทรศัพท์มือถือ มากที่สุดเรียงตามลำดับ และส่วนใหญ่คิดว่าคนไทยยังมีคุณธรรมจริยธรรมสูงพอสมควร

2) คุณภาพชีวิตของคนไทย

- **คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ รวมทั้งประเทศ 8.00 จากคะแนนเต็ม 10 แสดงว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยในด้านนี้อยู่ในระดับดี

- **คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว** ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจรวมทั้งประเทศ 8.32 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน แสดงว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยด้านนี้อยู่ในระดับดีมาก

- **คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด** ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 59.6 เคยเจ็บป่วยเล็กน้อย น้อย ๆ เฉลี่ยเพียง 2.14 ครั้งต่อปี และมีเพียงร้อยละ 33.6 เท่านั้นที่เจ็บป่วยจนต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลหรือคลินิก ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว และไม่มีอาการที่บ่งบอกว่ามีภาวะความเครียด แสดงว่าคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดของคนไทยอยู่ในระดับค่อนข้างดี

- **คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม** ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ยกเว้นปัญหาเกี่ยวกับเสียงจากยานพาหนะ ซึ่งก็มีปัญหาในระดับน้อยและมีความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ 7.96 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน แสดงว่าคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทยอยู่ในระดับค่อนข้างดี

- **คุณภาพชีวิตด้านชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน** ในเรื่องของสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง ส่วนในเรื่องของการบริการของหน่วยงานภาครัฐ ส่วนใหญ่เห็นว่า ได้รับบริการที่ดีแล้วทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสุข

และบริการอื่น ๆ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนใหญ่ยังไม่เห็นด้วยว่าชีวิตมีความปลอดภัย มีเพียงปัญหาเรื่องยาเสพติดเท่านั้นที่ส่วนใหญ่เห็นว่ายังมีปัญหาค่อนข้างน้อย

7.2 ข้อเสนอแนะ

1) รัฐควรส่งเสริมด้านการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของประชาชนให้มากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาในการเจ็บป่วยเล็กน้อยที่ยังไม่ถึงกับต้องเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล เช่น อาจส่งเสริมด้านการออกกำลังกาย โดยการเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีที่ออกกำลังกายและได้รับอากาศที่ดี ซึ่งนอกจากจะช่วยให้สุขภาพดีขึ้นแล้ว ยังช่วยให้ประชาชนได้ใช้เวลาว่างในการพักผ่อนหย่อนใจที่มีประโยชน์ แทนการดูโทรทัศน์ หรือ การนอนเล่น/นั่งเล่นที่นิยมทำกันอยู่

2) รัฐควรมีนโยบายหรือกำหนดมาตรการในการช่วยบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากภาวะเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับราคาสินค้าทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคให้มากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ตัวอย่างทุกภาคมีความเห็นตรงกันว่า สินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันมีราคาค่อนข้างแพง โดยเฉพาะสินค้าจำพวกอาหาร ซึ่งทุกคนจำเป็นต้องบริโภค

3) รัฐควรกำหนดมาตรการในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้ดีขึ้น เนื่องจากผลการสำรวจความคิดเห็นในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประชาชนยังรู้สึกว่าตนเองไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพียงพอ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับโจรผู้ร้าย

4) รัฐควรกำหนดแนวทางส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เนื่องจากที่ผ่านมา การพัฒนาคุณภาพชีวิตมักเป็นเพียงงานประจำของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตทางด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างก็ทำไปตามบทบาทหน้าที่ของตน ยังขาดการเชื่อมโยงให้กลายเป็นการพัฒนาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ได้

บทที่ 8

ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิต

<http://qol.nida.ac.th>

ระบบฐานข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้จากการสำรวจในภาคสนาม ซึ่งจะถูกรวบรวมไว้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดเก็บ การวิเคราะห์ และการเผยแพร่สู่สาธารณะ ทั้งนี้ การเผยแพร่ผลการสำรวจข้อมูลคุณภาพชีวิต มีลักษณะที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงของผู้ใช้ รวมทั้งมีความหลากหลายในการแสดงผลข้อมูล ที่สามารถแสดงผลให้ได้ตามเงื่อนไขที่ผู้ใช้ต้องการ

ในส่วนของข้อมูลผลการสำรวจนั้น หากนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจ ต้องการนำข้อมูลที่มีอยู่ไปวิเคราะห์เพิ่มเติมในแง่มุมที่ตนเองสนใจ ก็สามารถระบุลักษณะข้อมูลที่จะคัดลอกออกไป เช่น ปีที่สำรวจ จังหวัดที่สำรวจ มิติคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน เป็นต้น หรืออาจดาวน์โหลดไฟล์ข้อมูล เพื่อนำไปประมวลผลตามความต้องการของตนเองได้เช่นกัน (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข.)

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

2541. รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย ปี 2541. กรุงเทพฯ : เพิ่มเสริมกิจ

กระทรวงสาธารณสุขและคณะกรรมการประสานงานโครงการปรัณรงศ์คุณภาพชีวิตของประชาชน
ในชาติ (คปส.)

2529. การนำ จปฐ. มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2540. แนวทางการวางระบบดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินผลนโยบายกระจายความเจริญ
สู่ภูมิภาค. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์

คณะกรรมการแผนพัฒนาระดับภูมิภาคและท้องถิ่นและศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2534. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2534-2539). กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด

ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา)

2540. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. 311, 55ก (11 ตุลาคม 2540)

วันเพ็ญ วอกลาง, สิทธิเดช นิลสัมฤทธิ์ และมนตรี เกิดมีมูล

2545. รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานครในยุคเศรษฐกิจ
ถดถอย. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัย

ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2529. แผนพัฒนาชนบทในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534)

กรุงเทพฯ : หจก. อรุณการพิมพ์

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สมัครการ

2534. รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทย. กรุงเทพฯ
: คณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2541. รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพ
และการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2540. งานโครงการและประมาณการวงเงินของ 8 กระทรวงหลักและ 2 หน่วยงานเสริม
ภายใต้ระบบ กนท. ปี 2540-2544. กรุงเทพฯ : บริษัทการพิมพ์ จำกัด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2540. เครื่องชี้วัดความอยู่ดีมีสุขและการวิเคราะห์เชิงนโยบาย (เอกสาร โรเนียว)

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์ประสานงานการพัฒนา
ชนบทแห่งชาติ โครงการรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ
2528. *คู่มือและแบบสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)*. กรุงเทพฯ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบท
แห่งชาติ. โครงการรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ
2537. *เครื่องชี้วัดและสังคม 2537*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีนครี
2532. *สมุดรายงานสถิติภาค ภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2541 ก. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ :
สำนักวิจัย
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2541 ข. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
กรุงเทพฯ : สำนักวิจัย
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2541 ค. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ :
สำนักวิจัย
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2541 ง. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคใต้*. กรุงเทพฯ :
สำนักวิจัย
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2541 จ. *รายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคกลาง*.
กรุงเทพฯ : สำนักวิจัย
- อนุชาติ พวงสำลี และ อรทัย อาจอ่ำ
2541. *การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย
- อมรา พงศาพิชญ์ และ คณะ
2547. *การสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสังคมโดยชุมชนมี
ส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Andrews, Frank, M. and Stephen B. Withney.
1976. *Social Indicators of Well-Being*. New York : Plenum Press.
- Bradburn and David Caplovitz.
1965. *Report on Happiness*. Chicago: Aldine.
- Day, Ralph L.
1978. “Beyond Social Indicators : Quality of Life at the Individual Level”. In *Marketing and the Quality of Life*. Fred D. Reynolds and Hiram C. Barksdale, eds., Chicago : American Marketing Association, 11-8.
- Glenn, Norval D.
1985. “The Contribution of Marriage to the Psychological Well-Being of Males and Females”, *Journal of Marriage and the Family*. August, 594-600.
- Gurin, G, J. Veroff and S. Feld
1960. *Americans View Their Mental Health*. New York : Basic Books.
- Haring-Hidore, Marilyn et.al.
1985. “Marital Status and Subjective Well-Being : A Research Analysis”, *Journal of Marriage and the Family*, 947-53.
- Liu, Ben-Chieh.
1974. “Quality of life Indicators : A Preliminary Investigation.” *Social Indicators Research*. 187-208.
- Liu, Ben-Chieh.
1975a. “Quality of Life : Concept, Measure and Results.” *The American Journal of Economic and Sociology*, 34(1), 1-13.
- Liu, Ben-Chieh.
1975b. *Quality of Life Indicators in U.S. Metropolitan Areas, 1970 : A Comprehensive Assessment*. Washington D.C.
- Liu, Ben-Chieh.
1970c. *Quality of Life Indicators in U.S. Metropolitan Areas*. New York Praeger.
- Orose Leelakulthanit.
1989. *Measuring Life Satisfaction in Thailand : A Marketing : Perspective*. Ph.D. Dissertation, School of Business, Indiana University
- Rice, R.W., J.P. Near and R.G. Hunt.
1980. “The Job-Satisfaction/Life Satisfaction Relationship : A Review of Empirical Research.” *Basic and Applied Social Psychology*.

- Rossi, Robert J. and Kevin J. Gilmartin,
1980. *The Handbook of Social Indicators*. New York : Gariand STTPM Press.
- Wilson, W.
1967. Correlated Avowed Happiness.” *Psychological Bulletin*. 67, 294-304.
- Zantra, A.
1983. “Social Resources and the Quality of Life,” *American Journal of Community Psychology*, 11, 275—90.
- Zantra A. and Ann Hemple.
1984. “Subjective Well-Being and Physical Health : A Narrative Literature Review with Suggestions for Future Research,” *International Journal of Aging and Human Development*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข เว็บไซต์ระบบฐานข้อมูลดัชนี

คุณภาพชีวิตของคนไทย

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

หมายเลขแบบสอบถาม .....

 1. ในเขตเทศบาล

เขตแจ้งนับ/ชุมชนอาคาร...../.....

เทศบาล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

 2. นอกเขตเทศบาล

หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนไทย”

*****

เริ่มเวลา .....

บ้านเลขที่ .....

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง**2. อายุ .....****3. การศึกษา** 1. ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 2. ประถมศึกษาปีที่ 6 3. มัธยมศึกษาปีที่ 3 4. มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. 5. อนุปริญญา หรือ ปวส. 6.ปริญญาตรี 7. สูงกว่าปริญญาตรี 8. อื่น ๆ ระบุ.....**4. ลักษณะบ้าน (บันทึกโดยการสังเกตของพนักงานสัมภาษณ์)** 1. บ้านเดี่ยว 2 ชั้นขึ้นไป 2. บ้านเดี่ยวชั้นเดียว 3. ทาวน์เฮ้าส์ 4. คอนโดมิเนียม / อพาร์ทเมนต์ 5. แฟลต 6. ตึกแถว 7. ห้องแถว 8. อื่น ๆ (ระบุ) .....**5. สภาพบ้าน (บันทึกโดยการสังเกตของพนักงานสัมภาษณ์)**

1. วัสดุที่ใช้

 1. ไม้ 2. ปูน 3. ไม้และปูน 4. อื่น ๆ ระบุ.....

2. บริเวณบ้าน

 1. มีบริเวณ 2. ไม่มีบริเวณ

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการอยู่ในจังหวัดที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

1.1 ท่านเกิดที่จังหวัดนี้หรือไม่

1. ใช่

2. ไม่ใช่ จังหวัดที่เกิดคือจังหวัดอะไร (ระบุ) .....

1.2 ท่านอยู่ในจังหวัดนี้มากี่ปีแล้ว ..... ปี

2. สิ่งแวดล้อม

2.1 ในชีวิตประจำวัน ท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของท่านหรือไม่ อย่างไร

ข้อความ	ไม่มีปัญหา	มีปัญหา		ไม่เข้าข่าย
		มาก	น้อย	
1. เสียงจากยานพาหนะ	.....	.....	.....	.....
2. เสียงรบกวนจากวิทยุ/ทีวี/การทะเลาะเบาะแว้งของชาวบ้าน	.....	.....	.....	.....
3. แหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น	.....	.....	.....	.....
4. สถานประกอบการใกล้บ้านปล่อยของเสีย/ส่งกลิ่นเหม็น/ทำเสียงดัง	.....	.....	.....	.....
5. บริเวณใกล้บ้านมีขยะมูลฝอยรกรุงรัง ส่งกลิ่นเหม็น	.....	.....	.....	.....
6. ถนนหนทางที่จะเข้าบ้าน ชำรุด เดินทางลำบาก	.....	.....	.....	.....
7. อากาศบริเวณบ้านมีฝุ่นละอองหรือควันดำ ทั้งจากรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และอื่นๆ	.....	.....	.....	.....
8. การถูกรบกวนจากสถานเริงรมย์ที่อยู่ใกล้บ้าน	.....	.....	.....	.....
9. อื่น ๆ (ระบุ)	.....	.....	.....	.....

2.2 หากท่านมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ท่านคิดว่าปัญหาใดที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของท่านมากที่สุด

(โปรดระบุ 3 อันดับ)

อันดับ 1 .....

อันดับ 2 .....

อันดับ 3 .....

2.3 โดยรวมท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนี้มากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10) .....

3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3.1 ในชีวิตประจำวันของท่าน ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) และประเภทของสื่อข้อมูลที่ท่านชอบหรือติดตามคือประเภทใด

สื่อ	ประเภทที่ติดตาม	ความถี่			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
☐ 1. โทรทัศน์ ☐ ไม่เคย	☐ 1. รายการข่าว	.....	.....	.....	.....
	☐ 2. ละคร, ภาพยนตร์	.....	.....	.....	.....
	☐ 3. เกมโชว์	.....	.....	.....	.....
	☐ 4. รายการสารคดี	.....	.....	.....	.....
	☐ 5. รายการวาไรตี้ต่างๆ	.....	.....	.....	.....
	☐ 6. อื่น ๆ ระบุ.....	.....	.....	.....	.....
☐ 2. วิทยุ ☐ ไม่เคย	☐ 1. รายการข่าว	.....	.....	.....	.....
	☐ 2. รายการเพลง	.....	.....	.....	.....
	☐ 3. รายการสาระน่ารู้ต่างๆ	.....	.....	.....	.....
	☐ 4. อื่นๆ ระบุ.....	.....	.....	.....	.....
☐ 3. หนังสือพิมพ์ ☐ ไม่เคย	☐ 1. ข่าวการเมือง	.....	.....	.....	.....
	☐ 2. ข่าวอาชญากรรม	.....	.....	.....	.....
	☐ 3. ข่าวบันเทิง	.....	.....	.....	.....
	☐ 4. ข่าวกีฬา	.....	.....	.....	.....
	☐ 5. บทความพิเศษ	.....	.....	.....	.....
	☐ 6. อื่น ๆ ระบุ.....	.....	.....	.....	.....

สื่อ	ประเภทที่ติดตาม	ความถี่			
		ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
☐ 7. โทรศัพท์มือถือ ☐ ไม่เคย	☐ 1. รับข้อมูลข่าวสารที่ส่งมาทาง SMS หรือ MMS	.....	.....	.....	.....
	☐ 2. พุดคุยเรื่องส่วนตัว	.....	.....	.....	.....
	☐ 3. อื่นๆ ระบุ.....	.....	.....	.....	.....
☐ 8. หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย ☐ ไม่เคย	☐ 1. ข่าวจากทางราชการ	.....	.....	.....	.....
	☐ 2. ข่าวกิจกรรมของชุมชน	.....	.....	.....	.....
	☐ 3. อื่นๆ ระบุ.....	.....	.....	.....	.....

3.2 ท่านคิดว่าสื่อเหล่านี้มีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด (เฉพาะสื่อที่ผู้ตอบเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร หากสื่อใดผู้ตอบไม่เคยได้รับให้ใส่เลข 8)

โดยให้คะแนน	5 = เชื่อถือได้มากที่สุด	4 = เชื่อถือได้มาก
	3 = เชื่อถือได้ปานกลาง	2 = เชื่อถือได้น้อย
	1 = เชื่อถือได้น้อยมาก / ไม่น่าเชื่อถือ	8 = ไม่เคยรับสื่อ

สื่อ	คะแนนความน่าเชื่อถือ
1. โทรทัศน์	.....
2. วิทยุ	.....
3. หนังสือพิมพ์	.....
4. นิตยสารหรือวารสาร	.....
5. บุคคล	.....
6. อินเทอร์เน็ต	.....
7. โทรศัพท์มือถือ	.....
8. หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย	.....

3.3 ความต้องการหรือโอกาสเกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติม

1. ท่านต้องการศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมหรือไม่

1. ต้องการ   2. ไม่ต้องการ

2. ท่านมีโอกาสที่จะศึกษาต่อหรือหาความรู้เพิ่มเติมหรือไม่

1. มีโอกาส   2. ไม่มีโอกาส

4. ชีวิตประจำวัน

4.1 ท่านมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ (ไม่รวมเวลานอน) โดยเฉลี่ยวันละกี่ชั่วโมง

1. วันปกติ ..... ชั่วโมง

2. วันเสาร์ – อาทิตย์/วันหยุด ..... ชั่วโมง

4.2 ในการพักผ่อนหย่อนใจ ท่านทำกิจกรรมอะไรบ้าง

กิจกรรม	ประจำ	ค่อนข้างบ่อย	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ดูโทรทัศน์	.....	.....	.....	.....
2. ฟังวิทยุ	.....	.....	.....	.....
3. ฟังเพลงจากเครื่องเสียง	.....	.....	.....	.....
4. ดูวิดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี	.....	.....	.....	.....
5. อ่านหนังสือ	.....	.....	.....	.....
6. เล่นอินเทอร์เน็ต	.....	.....	.....	.....
7. เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์	.....	.....	.....	.....
8. ทำสวน/ปลูกต้นไม้	.....	.....	.....	.....
9. ออกกำลังกาย	.....	.....	.....	.....
10. ไปเดินดูสินค้า	.....	.....	.....	.....
11. ไปดูภาพยนตร์	.....	.....	.....	.....
12. ไปดูกีฬา	.....	.....	.....	.....

13. ไปดูคอนเสิร์ต	.....	.....	.....	.....
14. ไปสถานเริงรมย์	.....	.....	.....	.....
15. นอนเล่น/นั่งเล่น	.....	.....	.....	.....
16. เล่นการพนัน เช่น ชนไก่ พนันมวยคู่	.....	.....	.....	.....
17. ซื้อล็อตเตอรี่/ซื้อหวย/หาเลขท้าย	.....	.....	.....	.....
18. ดื่มสุรา	.....	.....	.....	.....
19. อื่น ๆ (ระบุ).....	.....	.....	.....	.....

4.3 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเคยไปทัศนاجر/ทัศนศึกษาบ้างหรือไม่ (ไม่รวมการไปทำธุรกิจหรือธุระส่วนตัว)

1. เคยไป   2. ไม่เคยไป (ข้ามไปถามข้อ 4.4)

1. ในจังหวัดที่อยู่ ..... จำนวน ..... ครั้ง
2. ต่างจังหวัด (ระบุจังหวัด) ..... จำนวน ..... ครั้ง
3. ต่างประเทศ (ระบุประเทศ) ..... จำนวน ..... ครั้ง

4.4 โดยรวมท่านพึงพอใจกับเวลาและกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10) .....

4.5 ท่านมีรายจ่ายโดยประมาณต่อเดือน ในด้านต่อไปนี้ เป็นจำนวนเท่าใด (หากผู้ตอบตอบว่าไม่ทราบ หรือไม่แน่นอนให้บันทึก โดยวงกลมรอบข้อ 1 = ไม่ทราบ 2 = ไม่แน่นอน)

1. ค่าอาหาร	..... บาท	1	2
2. ค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	..... บาท	1	2
3. ค่ารักษาพยาบาล ค่ายารักษาโรค	..... บาท	1	2
4. ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	..... บาท	1	2
5. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง	..... บาท	1	2
6. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	..... บาท	1	2
7. ค่าเหล้า บุหรี่	..... บาท	1	2
8. ค่าซื้อล็อตเตอรี่ / ค่าหวย	..... บาท	1	2
9. อื่นๆ ระบุ	..... บาท	1	2

4.6 ท่านมีเงินออม (เหลือจากค่าใช้จ่าย) หรือไม่

1. ไม่มี 2. มี

4.7 ท่านมีหนี้สินหรือไม่

1. ไม่มี

2. มี →

1. หลักพัน

2. หลักหมื่น

3. หลักแสน

4. หลักล้าน

4.8 หนี้สินในปัจจุบันของท่านมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ผ่อนชำระเช่าซื้อบ้าน

2. ผ่อนส่งยานพาหนะ

3. หนี้จากการลงทุนค้าขายหรือทำธุรกิจ

4. หนี้จากการบริโภค

5. อื่น ๆ (ระบุ) .....

4.9 ความคิดเห็นที่มีต่อสินค้า อุปโภค บริโภค และการบริการของรัฐ

5 = เห็นด้วยมาก

4 = เห็นด้วย

3 = เห็นด้วยบ้าง

2 = ไม่เห็นด้วย

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

คะแนน

1. สินค้าประเภทอาหารมีราคาแพง .....

2. สินค้าประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มมีราคาแพง .....

3. สินค้าประเภทยารักษาโรคมียาแพง .....

4. ท่านพอใจกับการให้บริการของสถานีอนามัย / สถานพยาบาลของรัฐ .....

5. ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ มีราคาแพง .....

6. ท่านพอใจกับการให้บริการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น การไฟฟ้า การประปา การโทรศัพท์ .....

7. ค่ารถโดยสารประจำทางหรือรถรับจ้างระหว่างบ้านของท่านไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมีราคาแพง .....

8. เส้นทางคมนาคมระหว่างบ้านของท่านไปยังตัวอำเภอ/ตัวจังหวัดมีความสะดวก .....

9. ละแวกบ้านของท่านมีคนติดยาเสพติด .....

10. ละแวกบ้านของท่านมีความปลอดภัยไม่มีโจรผู้ร้าย .....

11. ทุกวันนี้บ้านเมืองมีความสุข ไม่มีปัญหาความขัดแย้ง .....

12. ท่านพอใจกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน/สถาบันการศึกษาของรัฐ .....

13. กระบวนการยุติธรรมของไทยมีความถูกต้องเชื่อถือได้ .....

4.10 จากห้าปีที่ผ่านมา ท่านมีชีวิตที่ดีขึ้น เหมือนเดิม หรือแย่ลง โปรดระบุเหตุผล / ปัจจัยที่ทำให้ท่านมี
ชีวิตที่แตกต่างจากเดิม

1. แย่ลง เนื่องจาก .....
2. เหมือนเดิม
3. ดีขึ้น เนื่องจาก .....

4.11 โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10) .....

5. คุณภาพชีวิตด้านการงาน

5.1 ปัจจุบันท่านทำงานที่มีรายได้อยู่หรือไม่

1. ทำงาน   2. ไม่ได้ทำงาน (ข้ามไปตอบข้อ 5.6)

อาชีพหลักของท่าน คือ (อาชีพหลัก หมายถึงอาชีพที่ท่านใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำ)

1. เกษตรกรรม 2. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 3. ลูกจ้างเอกชน
4. ประกอบธุรกิจส่วนตัว 5. ค้าขาย 6. รับจ้าง/กรรมกร
7. อื่น ๆ (ระบุ) .....

ระยะเวลาในการทำอาชีพนี้ .....ปี

5.2 รายได้จากอาชีพหลักของท่าน

เกษตรกรรม			
☐ ทำนา 1. โดยปกติท่านทำนาปีละ.....ครั้ง 2. โดยปกติท่านได้ข้าวครั้งละ.....เกวียน 3. ปีที่ท่านมาราคาข้าวเกวียนละ.....บาท 4. ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการทำนา.....บาท	☐ ทำสวน , ทำไร่ 1. โดยปกติท่านเก็บเกี่ยวผลผลิตปีละ.....ครั้ง 2. โดยปกติแต่ละครั้งที่ท่านเก็บเกี่ยวผลผลิตท่านจะมีรายได้.....บาท/ครั้ง/ไร่ 3. ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง/ไร่ในการทำสวน,ทำไร่.....บาท	☐ เลี้ยงสัตว์ 1. โดยปกติท่านขายสัตว์เลี้ยงปีละ.....ครั้ง/ตัว 2. โดยปกติในแต่ละครั้งที่ท่านขายสัตว์เลี้ยงท่านจะมีรายได้.....บาท/ครั้ง/ตัว 3. ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการเลี้ยงสัตว์.....บาท/ครั้ง/ตัว	☐ ประมง 1. ท่านออกไปจับสัตว์น้ำปีละ.....ครั้ง 2. ในแต่ละครั้งที่ท่านออกไปจับสัตว์น้ำท่านจะมีรายได้ครั้งละ.....บาท 3. ค่าใช้จ่ายของท่านต่อครั้งในการออกไปจับสัตว์ ครั้งละ.....บาท
ประกอบธุรกิจส่วนตัว			
1. ท่านประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ..... 2. ท่านมีรายได้เฉลี่ยวันละ/เดือนละ/ปีละ.....บาท			
ค้าขาย			
1. ท่านค้าขายเกี่ยวกับ..... 2. ท่านมีรายได้เฉลี่ยวันละ/เดือนละ/ปีละ.....บาท			
รับจ้าง/กรรมกร			
1. ท่านทำงานรับจ้างเกี่ยวกับ..... 2. ท่านได้รับค่าจ้างในลักษณะใด ☐ 2.1 รายขึ้น ท่านได้รับค่าจ้างขึ้นละ.....บาท ในแต่ละวันท่านสามารถทำงานได้.....ขึ้น ☐ 2.2 รายชั่วโมง ท่านได้รับค่าจ้างชั่วโมงละ.....บาท ในแต่ละวันท่านทำงาน.....ชั่วโมง ☐ 2.3 รายวัน ท่านได้รับค่าจ้างวันละ.....บาท ในแต่ละเดือนท่านทำงาน.....วัน ☐ 2.4 รายเดือน ท่านได้รับค่าจ้างเดือนละ.....บาท ☐ 2.5 อื่นๆ(ระบุ).....			

5.3 แหล่งที่มาของรายได้ของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. อาชีพหลัก
2. อาชีพเสริม
- 2.1 เกษตรกรรม 2.2 ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- 2.3 ค้าขาย 2.4 รับจ้าง
- 2.5 อื่นๆ ระบุ .....
3. เงินบำเหน็จ บำนาญ
4. เงินยังชีพผู้สูงอายุ
5. เงินสวัสดิการ หรือ เงินสงเคราะห์ต่าง ๆ
6. เงินช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัว / ญาติพี่น้อง
7. อื่นๆ ระบุ.....

5.4 รายได้ของท่านเฉลี่ยต่อเดือน ..... บาท

5.5 โปรดแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการประกอบอาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน

(นิสิต/นักศึกษา/ผู้เกษียณอายุ/แม่บ้านที่ไม่ได้รับค่าจ้าง/ผู้ไม่มีงานทำ ไม่ต้องสัมภาษณ์)

กรุณาให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 โดยที่ 5 = ใ้มากที่สุด 4 = ใ้มาก 3 = ใ้ 2 = ใ้ไม่ใ้ 1 = ใ้ไม่ใ้ที่สุด

	คะแนน
1. ท่านยังอยากทำงาน/อาชีพนี้ต่อไปเรื่อยๆ	.....
2. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้มีรายได้ที่แน่นอน	.....
3. ท่านคิดว่างาน/อาชีพนี้เป็นงาน/อาชีพที่มีความมั่นคง	.....
4. ท่านพึงพอใจกับรายได้ที่ได้รับจากงาน/อาชีพนี้	.....
5. ท่านเคยประสบอุบัติเหตุ หรือต้องเจ็บป่วยจากการประกอบงาน/อาชีพนี้บ่อยๆ	.....
6. ท่านอยากให้บุตรหลาน หรือสมาชิกอื่นในครอบครัวสืบทอดงาน/อาชีพนี้ต่อไป	.....
7. ท่านเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ในการทำงาน/ประกอบอาชีพนี้อยู่เสมอ เช่น เข้ารับการอบรม หรือได้ไปศึกษาดูงานที่อื่น	.....
8. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนร่วมงาน/อาชีพ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของท่านเป็นไปด้วยดี	.....
9. โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตการทำงานมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10)	.....

5.6 คำถามข้อ 1–4 ข้างล่างนี้ **สำหรับแม่บ้านที่ไม่ได้รับจ้าง** (เน้นอาชีพแม่บ้านที่อยู่บ้าน โดยมิได้ทำการค้าหรือกิจการใด ๆ และเป็นเพศหญิง)

1. ทุกวันนี้ท่านเป็นแม่บ้าน โดย

1. ทำงานบ้านเองทั้งหมด 2. ทำงานบ้านเองโดยมีผู้ช่วย
3. คุณผลการทำงานบ้านโดยไม่ได้ทำเองเลย

2. ท่านรู้สึกอย่างไรกับการเป็นแม่บ้าน

1. พอใจ 2. เฉย ๆ
3. เบื่อ 4. เบื่อมาก

3. ท่านมีกิจกรรมพิเศษนอกบ้านหรือไม่ อะไรบ้าง

1. ไม่มี 2. มี ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เป็นสมาชิกชมรมแม่บ้าน	☐ 4. เป็นสมาชิกชมรมกีฬา
☐ 2. เป็นสมาชิกสมาคมเพื่อการกุศล เช่น กาชาด	☐ 5. เป็นสมาชิกชมรมทางศาสนา
☐ 3. เป็นสมาชิกสมาคมสตรีและอื่น ๆ	☐ 6. เป็นสมาชิกชมรมอื่น ๆ เช่น ชมรมปลูกต้นไม้

4. ถ้าท่านเลือกได้ ท่านต้องการไปทำอาชีพอื่นหรือไม่

1. ไม่ต้องการ 2. ต้องการ

☐ 1. ไปได้ จะไปประกอบอาชีพ.....
☐ 2. ไปไม่ได้ เพราะ .....

6. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียด

6.1 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยเล็กน้อยบ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
2. เคย ประมาณ ..... ครั้ง

6.2 ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเจ็บป่วยต้องเข้ารับรักษาตัวอยู่ที่คลินิก หรือโรงพยาบาล บ้างหรือไม่

1. ไม่เคย
2. เคย ประมาณ ..... ครั้ง

6.3 ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

1. ไม่มี
2. มี (ระบุโรค) .....

6.4 ระหว่าง 15 วันที่ผ่านมา ท่านเคยมีอาการเหล่านี้เป็นประจำหรือไม่

อาการ	เคย	ไม่เคย
1. มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ	.....	.....
2. รู้สึกเจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่ทราบสาเหตุ	.....	.....
3. อยู่เฉย ๆ แล้วรู้สึกใจสั่น หรือหัวใจผิดปกติธรรมดา	.....	.....
4. มักเบื่ออาหาร หรือทานข้าวไม่ลง เมื่อมีปัญหาที่ท่านแก้ไขไม่ได้	.....	.....
5. มีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้อง เช่น ปวดท้อง ท้องเสีย โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือไม่ได้เกิดจากอาหารเป็นพิษ	.....	.....
6. มักมีเรื่องกวนใจ	.....	.....
7. รู้สึกหงุดหงิด และโกรธง่าย	.....	.....

7. คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว

7.1 บ้านที่อยู่เป็นของใคร

1. ของท่าน หรือคู่สมรส →

กำลังอยู่ในระยะเวลาเช่าซื้อหรือไม่

1. ไม่อยู่   2. อยู่ เหลือระยะเวลาที่ผ่อน ..... ปี

2. ของบิดา มารดา/ญาติ

3. บ้านพักข้าราชการ/พนักงาน

4. บ้านเช่า

5. อื่น ๆ (ระบุ) .....

7.2 สิ่งต่อไปนี้ท่านมีหรือไม่

	จำนวน		จำนวน		จำนวน
1. โทรทัศน์ (สี)	.....	9. เต้าไมโครเวฟ	.....	17. กล้องถ่ายรูป (ฟิล์ม)	.....
2. วิทยุ, เทป	.....	10. เต้าอบ	.....	18. กล้องถ่ายรูปดิจิตอล	.....
3. สเตอริโอ	.....	11. เครื่องล้างจาน	.....	19. เรือ	.....
4. วีดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี	.....	12. เครื่องดูดฝุ่น	.....	20. รถเก๋ง	.....
5. ตู้เย็น	.....	13. โทรศัพท์บ้าน	.....	21. รถปิคอัพ	.....
6. เครื่องปรับอากาศ	.....	14. โทรศัพท์มือถือ	.....	22. รถจักรยานยนต์	.....
7. เครื่องซักผ้า	.....	15. คอมพิวเตอร์	.....	23. รถจักรยาน	.....
8. เครื่องอบผ้า	.....	16. กล้องถ่ายวีดีโอ/ วีซีดี/ดีวีดี	.....	24. อื่น ๆ (ระบุ).....	.....

- 7.3 รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน .....บาท
- 7.4 รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน .....บาท
- 7.5 จำนวนคนในบ้านทั้งหมด ..... คน (ไม่รวมคนรับใช้)
- 7.6 ท่านอยู่ในฐานะใดของครอบครัว
1. หัวหน้าครอบครัว 2. คู่สมรส
3. บุตร 4. ผู้อาศัย
- 7.7 สถานภาพสมรส
1. โสด 2. สมรส อยู่ด้วยกัน
3. สมรส ไม่ได้อยู่ด้วยกัน 4. หย่าร้าง/แยกกันอยู่
5. ม่าย 6. อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้สมรส
- 7.8 โปรดแสดงความคิดเห็นต่อครอบครัวของท่าน

ความคิดเห็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวได้มีการปรึกษาหารือ เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยใช้เหตุผล	.....	.....	.....	.....	.....
2. เมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย มีสมาชิกคนอื่นในครอบครัวคอยดูแลเอาใจใส่ เช่น พาไปหาหมอ ซื้อยามา ให้รับประทาน จัดเตรียมอาหารมาให้	.....	.....	.....	.....	.....
3. สมาชิกในครอบครัวมักจะอยู่พร้อมหน้ากันเสมอ ในโอกาสสำคัญๆ หรือในเทศกาลต่างๆ	.....	.....	.....	.....	.....
4. สมาชิกในครอบครัวของท่านช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่าย ภายในบ้าน หรือช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายภายในบ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
5. สมาชิกในครอบครัวของท่านมีอิสระในการตัดสินใจเรื่อง สำคัญๆ ของตน เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกเรียน การ เลือกรุ่นครอง ด้วยตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....

- 7.9 ในแต่ละวันสมาชิกในครอบครัวของท่านอยู่พร้อมหน้ากันอย่างน้อย วันละ/สัปดาห์ละ ..... ชั่วโมง/วัน (ถ้าไม่เคยเลยให้ใส่เลข 0)
- 7.10 ในแต่ละสัปดาห์สมาชิกในครอบครัวของท่านประทานอาหารร่วมกัน.....วัน (ถ้าไม่เคยเลยให้ใส่เลข 0)

7.11 ถ้าท่านเดือดร้อนท่านพึ่งใครมากที่สุด (กรุณาเรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรก 1 = สำคัญมากที่สุด)

☐ 1. คู่สมรส	☐ 8. พึ่งตนเอง
☐ 2. ลูก	☐ 9.ญาติอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้
☐ 3. บิดา/มารดาของท่าน	☐ 10. เพื่อน
☐ 4. บิดา/มารดาของคู่สมรส	☐ 11. ผู้นำศาสนา
☐ 5. พี่น้อง (บิดาและมารดาเดียวกัน, บิดาหรือมารดาเดียวกัน)	☐ 12. เจ้าหน้าที่ของรัฐ
☐ 6. ปู่ ย่า ตา ยาย	☐ 13. อื่น ๆ (ระบุ).....
☐ 7. ลุง ป้า น้า อา	

7.12 ท่านมีภาระต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้หรือไม่

1. ไม่มี   2. มี

☐ 1. บิดา	☐ 3. บุตร ..... คน อายุ ..... ปี
☐ 2. มารดา	☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ) .....จำนวน ..... คน

7.13 โดยรวมท่านพึงพอใจกับชีวิตครอบครัวของท่านมากน้อยเพียงใด (คะแนน 0-10) .....

8. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

8.1 ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือไม่

☐ 1. ไม่เคยเลย (ข้ามไปถามข้อ 8.3)	☐ 2. นาน ๆ ครั้ง
☐ 3. ค่อนข้างบ่อย	☐ 4. ประจำ

8.2 ถ้าท่านติดตามข่าวสารการเมือง ท่านติดตามจากสื่อชนิดใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. โทรทัศน์	☐ 2. วิทยุ	☐ 3. หนังสือพิมพ์
☐ 4. นิตยสาร/วารสาร	☐ 5. โทรศัพท์มือถือ	☐ 6. อินเทอร์เน็ต
☐ 7. อื่น ๆ (ระบุ)		

8.3 ท่านเคยไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (เช่น เลือก สจ./สข./สภ./สท. หรือ สส./สว.) มากน้อยเพียงใด

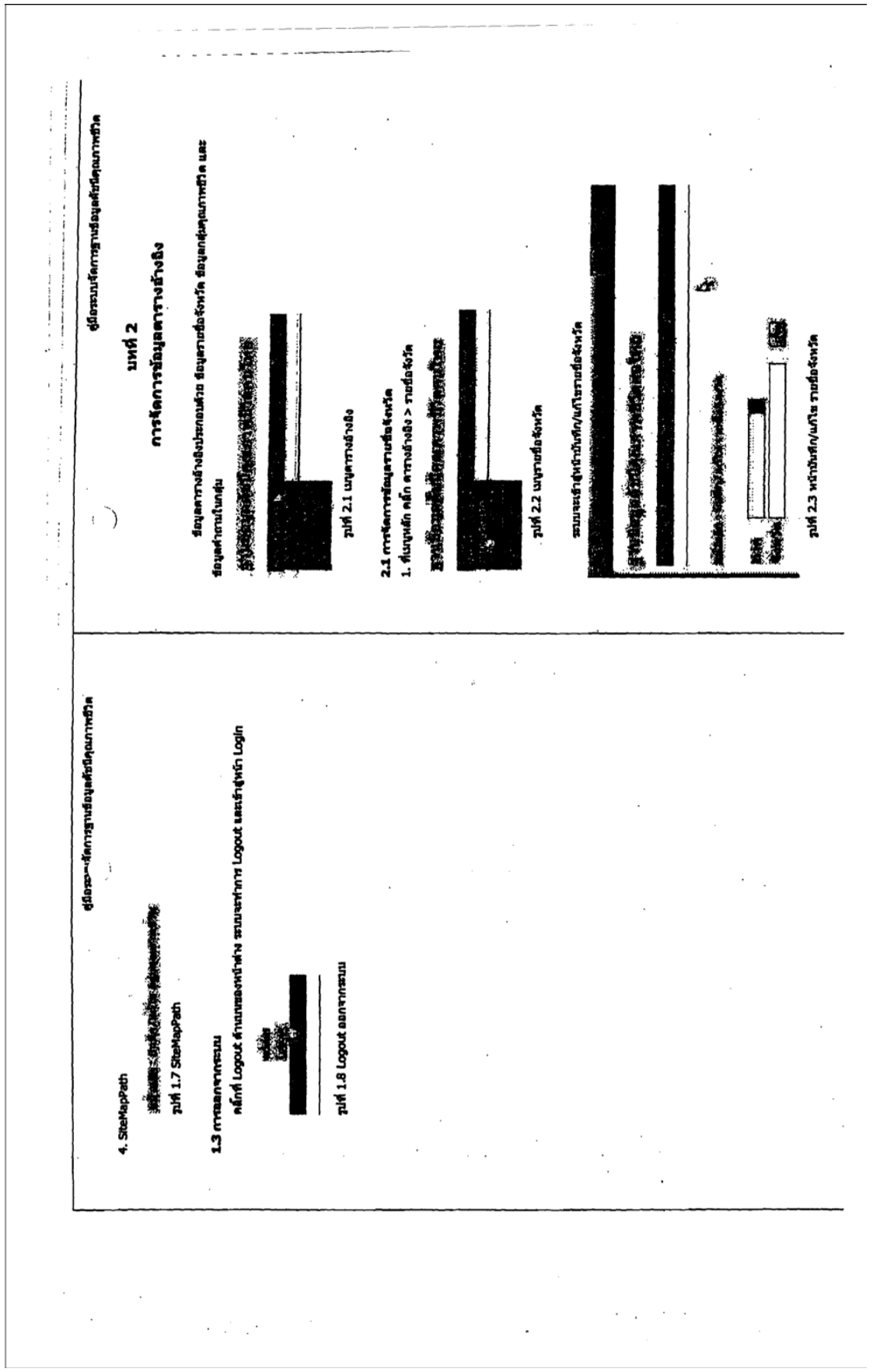
☐ 1. ไม่เคยเลย	☐ 2. เป็นบางครั้ง	☐ 3. ค่อนข้างบ่อย
☐ 4. ทุกครั้ง	☐ 5. อื่น ๆ (ระบุ)	

8.4 ในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ท่านพิจารณาเลือกผู้สมัครจากเหตุผลใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. คุณสมบัติส่วนตัว	☐ 2. เลือกตามผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.
☐ 3. พรรคการเมือง/กลุ่มที่สังกัด	☐ 4. นโยบายที่ใช้หาเสียง
☐ 5. อื่น ๆ ระบุ.....	

ภาคผนวก ข
เว็บไซต์ระบบฐานข้อมูล
คุณภาพชีวิตของคนไทย

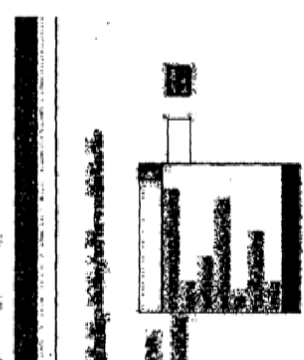

ชุดระบบจัดการฐานข้อมูลระดับภูมิภาคชาติ

หน้าของปก/เมนู รายละเอียดของระบบ

1. รายละเอียด

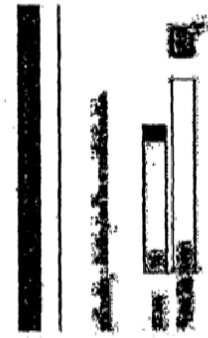
ชุดข้อมูลระดับภูมิภาคชาติ

รูปที่ 2.4 ส่วนเลือกภูมิภาค

2. กดเลือกตามชื่อจังหวัด
3. กดค้นหา

2. เมื่อคลิกเลือกภาค ระบบจะแสดงรายชื่อจังหวัดในภาคที่เลือกตามรายชื่อ

รูปที่ 2.5 หน้ารายชื่อจังหวัดในภาค

ชุดระบบจัดการฐานข้อมูลระดับภูมิภาคชาติ

3. หากต้องการเพิ่มจังหวัดในภาคนี้ ให้คลิกชื่อจังหวัดในช่องข้อความ จากนั้นคลิก เพิ่ม

รูปที่ 2.6 หน้ารายชื่อจังหวัดในภาค

เมื่อระบบบันทึกจังหวัดสำเร็จ จะแสดงรายชื่อจังหวัดที่เป็นตาราง

รูปที่ 2.6 หน้ารายชื่อจังหวัดในภาค

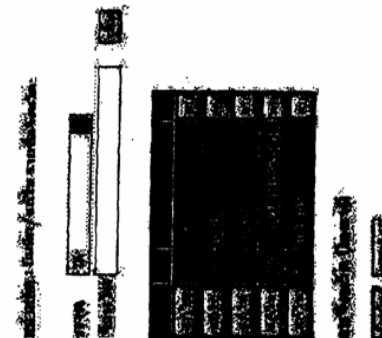
4. หากต้องการเพิ่มรายชื่อจังหวัดในภาค ให้คลิกที่ปุ่มคำสั่ง บันทึก หรือชื่อจังหวัดที่ต้องการ

รูปที่ 2.7 คลิกบันทึกรายชื่อจังหวัด

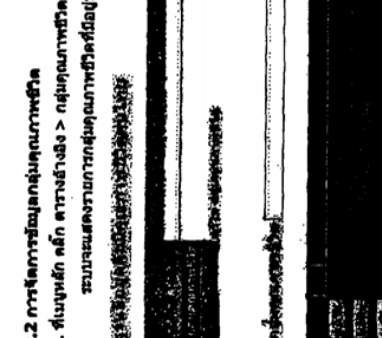
คู่มือระบบจัดการฐานข้อมูลระดับคุณภาพชีวิต

5. ทำการแก้ไขรายชื่อจังหวัด จากบันทึกที่ผู้ทำส่ง ยืนยัน หรือจังหวัดที่ทำการแก้ไข หากไม่ต้องการบันทึก ให้คลิกปุ่มคำสั่งยกเลิก

รูปที่ 2.8 แก้ไขชื่อจังหวัด

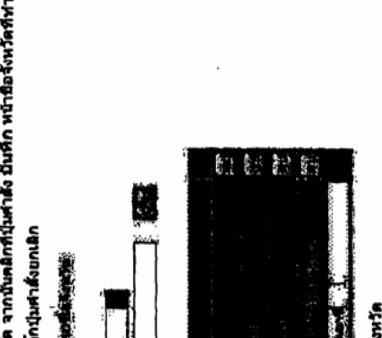
6. หากต้องการลบรายชื่อจังหวัด ให้คลิกปุ่มคำสั่ง ลบ คำสั่งรายชื่อจังหวัดที่ต้องการลบ

รูปที่ 2.9 ลบจังหวัด

ระบบจะขึ้นข้อความยืนยันการลบ คำสั่งการลบให้คลิก ยืนยัน คำสั่งการลบให้คลิก ยกเลิก

คู่มือระบบจัดการฐานข้อมูลระดับคุณภาพชีวิต

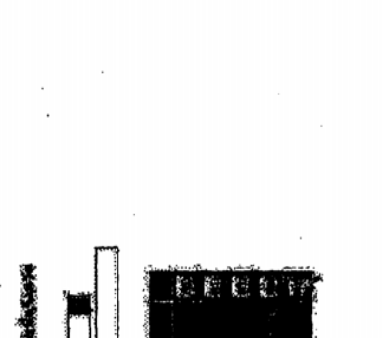

รูปที่ 2.10 เพิ่มรายชื่อจังหวัด

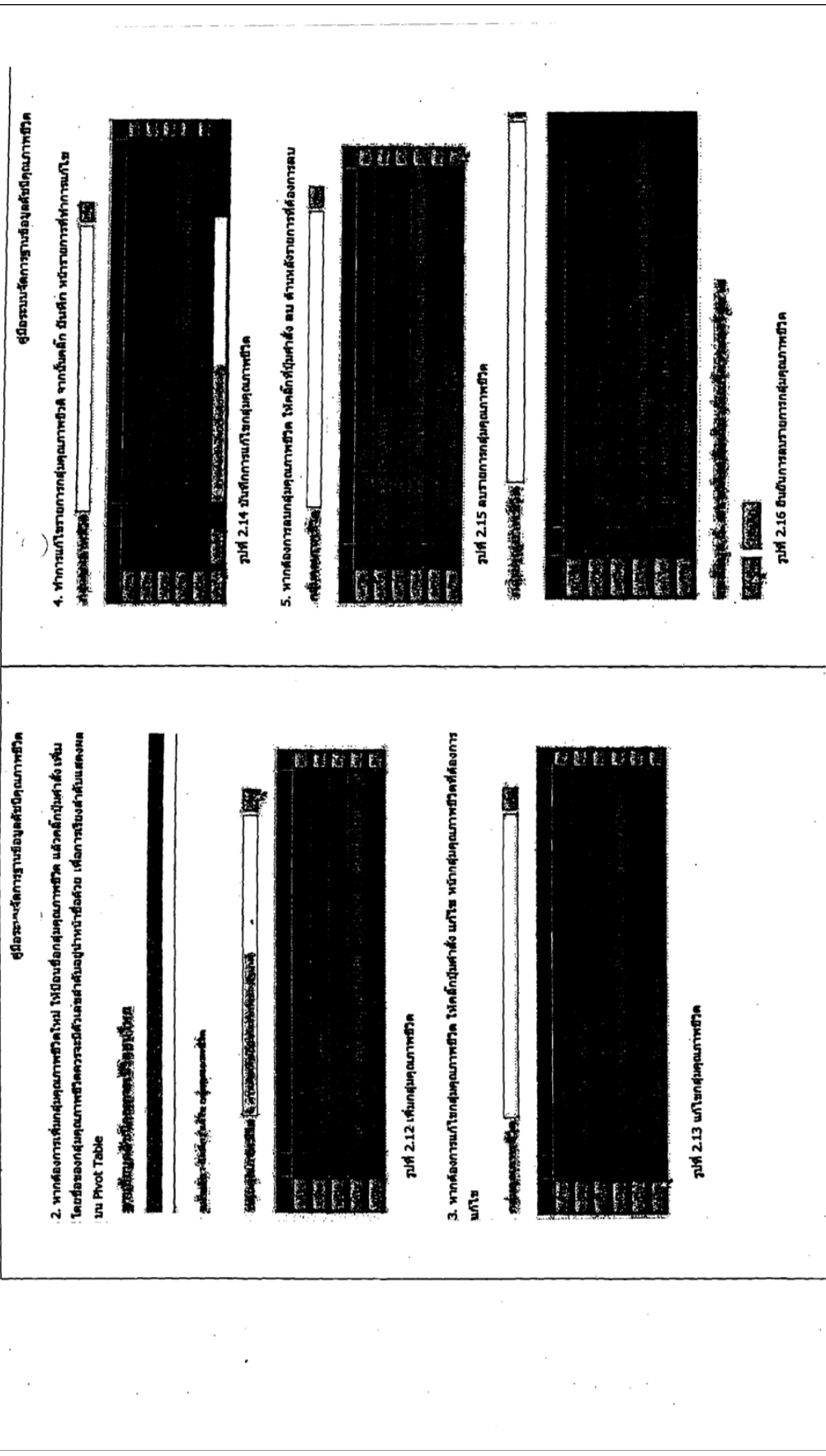
2.2 การใช้การเชื่อมโยงกลุ่มคุณภาพชีวิต

1. ที่เมนูหลัก คลิก ตารางอ้างอิง > กลุ่มคุณภาพชีวิต

ระบบจะแสดงรายการกลุ่มคุณภาพชีวิตที่มีอยู่บนตาราง

รูปที่ 2.11 หน้าจับคู่/แก้ไข กลุ่มคุณภาพชีวิต

ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อมูลระดับคุณภาพชีวิต	ข้อมูลเชิงคุณภาพข้อมูลระดับคุณภาพชีวิต
<p>เมื่อรวมค่าการนับที่ค่าตามสำเร็จ จะแสดงผลค่าตามในกลุ่มคุณภาพชีวิต</p> <p>3. หากต้องการทราบค่าตาม ให้อธิบายค่าส่ง แก่ชื่อ หรือรายการที่ต้องการจะแก้ไข</p> <p>รูปที่ 2.20 รายการค่าตาม</p> <p>4. หากทราบค่าตาม จากบันทึกกลุ่มค่าส่งบันทึกหรือรายการที่ทำการแก้ไข</p> <p>รูปที่ 2.21 บันทึกการแก้ไขค่าตาม</p>	<p>6. ระบบจะแจ้งข้อความไปยังการรวม คณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์</p> <p>2.3 การจัดการข้อมูลค่าตามในกลุ่ม</p> <p>1. พิมพ์ค่าส่ง ตารางค่าส่ง > ค่าตามในกลุ่ม</p> <p>รูปที่ 2.17 เมนูค่าตามในกลุ่ม</p> <p>ถ้าเกิด บันทึก/แก้ไข ค่าตาม จะแสดงรายการกลุ่มคุณภาพชีวิตที่มีทั้งหมด</p> <p>รูปที่ 2.18 รายการกลุ่มคุณภาพชีวิต</p> <p>2. หากต้องการเพิ่มค่าตามในกลุ่มคุณภาพชีวิต ให้เลือกกลุ่มคุณภาพชีวิตที่จะเพิ่มค่าตาม และ</p> <p>รูปที่ 2.19 เพิ่มค่าตาม</p>

